

Nominering af

Aasivissuit – Nipisat Inuit Jagtområde mellem Indlandsis og Hav, som et UNESCO verdensarvsområde.

Bilag 2: Forvaltningsplan

Indhold

Kolofon	3
Forord.....	4
1. Indledning	5
2. Områdets afgrænsning	6
3. Forslag til enestående universale værdier	10
3.1 Kort sammenfatning.....	10
3.2 Begrundelse for kriterier	11
3.3 Beskrivelse af områdets integritet.....	12
3.4 Beskrivelse af områdets autenticitet i henhold til kriterier (i) til (vi)	13
3.5 Krav til beskyttelse og forvaltning.....	14
4. Målet med forvaltningsplanen	15
5. Ansvar for verdensarvsområdet	16
5.1 Styregruppe	16
5.2 Site management.....	17
5.3 Park ranger ordning.....	18
6. National lovgivning, m.v.	19
6.1. Kulturmindeoven	19
6.2 Bekendtgørelse om anden kulturarvsbeskyttelse	21
6.3 Museumsloven	22
6.4 Planloven.....	23
6.5 Jagt- og fiskeri lovgivning	24
6.6 Naturfredningslov og naturbeskyttelseslov.....	25
6.7 Lov om koncessioner til turistvirksomhed.....	27
6.8 Miljølovgivning	28
6.9 Råstoflovgivning.....	28
6.10 Storskala projekter	29
6.11 Ramsarområdet ved Kangerlussuaq.....	29
6.12 Forvaltningsplanen for Kangerlussuaq området	31
6.13 Planstrategi for Qeqqata Kommunia.....	33
6.14 Kommuneplan 2012 – 2024 for Qeqqata Kommunia	34
7. Områdets værdier.....	37
7.1 Værdier og overordnede målsætninger	43
8. Trusler – og forvaltningstiltag ift. områdets værdier	49
8.1 Landskabet	53
8.2 Jordfaste fortidsminder	55
8.3 Bevaringsværdige bygninger og anden kulturarvsbeskyttelse.....	58

8.4 Jagt og Fiskeri	60
8.5 Turisme	62
8.6 Minedrift	65
8.7 Øvrige erhverv	66
8.8 Affald, toiletter og spildevand m.v.	67
8.9 Infrastruktur	69
8.10 Rekreative aktiviteter	72
8.11 Bygdernes historiske udvikling.....	74
8.12 Sundhed- og sikkerhedsforanstaltninger.....	76
8.13 Videnskabelige aktiviteter	78
9. Økonomiske ressourcer og implementering	81
10. Monitoring.....	83
11. Formidling	88
11.1 Involvering af lokale	88
11.2 Besøgsfaciliteter og formidling.....	92
11.3 Kommunikations medier.....	96
11.4 Målgrupper for formidling.....	96
11.5 Tids- og handleplan.....	98
12. Litteratur, kort, billeder og tabeller.....	99
12.1 litteratur.....	99
12.2 Kort	99
12.3 Figuroversigt.....	100
12.4 Tabeller	100

Kolofon

Forvaltningsplanen er bilag 2 til ansøgningen om nominering af

Aasivissuit – Nipisat Inuit Jagtområde mellem Indlandsis og Hav, som et UNESCO verdensarvsområde.

Forvaltningsplanen er et resultat af et samarbejde mellem Naalakkersuisut / Selvsstyret, Qeqqata Kommunia og Grønlands Nationalmuseum og Arkiv.

Forvaltningsplanen er baseret på informationer fra de ovenfor nævnte institutioner, og skrevet og redigeret af:

Hans Holt Poulsen, Claus Andreasen, Paninnguaq Fleischer-Lyberth, Laust Løgstrup, Jens Fog Jensen, Ólafur Rafnar Ólafson, Anne-Christine Løventoft-Jensen, Morten Meldgaard, Susan Barr og Kristina Würtz Poulsen.

Forvaltningsplanen for ”Aasivissuit - Nipisat, Inuit Jagtområde mellem Indlandsis og Hav” skal danne en ramme for udviklingen i det ansøgte verdensarvsområde for at sikre de kulturelle værdier.

Forvaltningsplanen er udarbejdet som et overordnet styreudvalg, der skal anvendes af forvaltningsinstanserne for at sikre, at områdets værdier bevares og udvikles i en fornuftig balance mellem beskyttelse og benyttelse af området. Forvaltningsplanen lægger rammerne for, hvordan vi tager vare på Aasivissuit - Nipisat på en bæredygtig måde og i overensstemmelse med UNESCO's Verdensarvskonvention.

Forvaltningen af området vil udvikle sig løbende. Forandringer i brugen af området og erfaringer fra tidligere tiltag vil årligt indgå i evaluering af områdets forvaltning og undervejs bevirke tilretning af forvaltningsplanen. Med denne første forvaltningsplan er taget et afgørende skridt mod en styret forvaltning af det ansøgte nominerede område.

Elementer af udkastet til forvaltningsplanen er under processen blevet drøftet med relevante aktører, og befolkningen i Qeqqata Kommunia er blevet inddraget i arbejdet, bl.a. ved afholdelse af borgermøder i Sisimiut, Sarfannguit og Kangerlussuaq, som alle ligger i eller i tilknytning til verdensarvsområdet.

Vi håber, at denne plan kan danne grundlaget for et godt samarbejde omkring Grønlands kulturarv i Qeqqata Kommunia.

Sisimiut, den 23. september 2016

Doris Jakobsen

Naalakkersuisoq for Kultur
Grønlands Selvstyre

Hermann Berthelsen

Borgmester
Qeqqata Kommunia

Figur 1: Nipisat udgravning, Foto: Arktisk Institut

1. Indledning

I 1996 udgav Nordisk Ministerråd rapporten ”Verdensarv i Norden” (NORD 1996:30), som foreslog nye nordiske områder, som det nordiske lande anbefales at fremme nomineringer af til UNESCO. Rapporten indeholdt tre forslag til grønlandske verdensarvsområder, hvor et handlede om det midt grønlandske område omfattende et område mellem Sisimiut og Kangerlussuaq og mod syd Arnangarnup Qoorua (Paradisdalen). Grønland opfordrede i efteråret 2002 den danske regering til at medvirke til, at de tre foreslåede områder, optages på UNESCO’s tentativliste.

Det midt grønlandske område blev officielt kandidat til Verdensarvslisten i februar 2003, og siden da er der arbejdet på at afgrænse, gennemgå og beskrive det foreslåede nominerede område, opdatere love og regler, og planlægge forvaltningen af områdets værdier.

Qeqqata Kommunia har selv påtaget sig opgaven med at organisere arbejdet med udarbejdelse af nomineringsmaterialet. I projektets første fase blev der holdt orienteringsmøder om planerne for et kommende verdensarvsområde i Midtgrønland med deltagelse af en bred kreds af interessenter og borgere.

I 2013 udfærdigede arkæolog Claus Andreasen, på Qeqqata Kommunias foranledning rapporten ”Forslag til World Heritage-område ved Sisimiut mellem Kangerlussuaq – Aasivissuit og Nipisat” som dokumenterer områdets særlige værdi og som derfor har fungeret som et væsentligt baggrundsmateriale i arbejdet.

I 2014 etableredes en styregruppe bestående af Departementet for Kultur, Departementet for Erhverv, Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, Sisimiut og Kangerlussuaq Museum, Qeqqata Kommunia og Slots- og kulturstyrelsen i Danmark som leder det fortsatte arbejde med den tredje fase af projektet

I 2015 bevilgede Aage V. Jensen Charity Foundation økonomiske midler til projektet og Professor Morten Meldgaard der er ansat på Statens naturhistoriske Museum og adjungeret på Ilisimatusarfik har fået ansvaret som projektkoordinator for at sikre det faglige grundlag i en nomineringsansøgning til UNESCO. Arkæolog Claus Andreasen er tilknyttet som konsulent, sammen med arkæolog Jens Fog Jensen, p.hd. der er ansat på Statens Naturhistoriske Museum. De løfter sammen med Sisimiut og Kangerlussuaq Museum og Arctic Circle Business, samt en gruppe af kommunale medarbejdere opgaven med udarbejdelse af nomineringsmaterialet, i samarbejde med relevante Selvstyre departementer, Grønlands Naturinstitut, Grønlands Nationalmuseum, samt engagerede borgere og foreninger.

Det overordnede mål med forvaltningsplanen er at beskytte de værdier af særlig universel betydning, der ligger bag ansøgningen til verdensarvslisten for *Aasivissuit - Nipisat*, samtidig med at planen danner rammen for en fortsat udvikling af jagtkulturen, turismen og de deraf afledte lokale erhvervsvilkår.

Forvaltningsplanen skal fungere som et arbejdsredskab og som en redegørelse for, hvorledes de involverede parter ønsker at sikre og udvikle det nominerede områdes værdier, så det bliver muligt på bæredygtig måde at formidle historien og oplevelsen af fortidsminderne og det unikke landskab og natur der danner rammen om historien.

Forvaltningsplanen er et dokument der ligesom den kommunale planlægning løbende skal revideres i samspil med borgere og særlige interessenter, i dette tilfælde skal ud over kommunalbestyrelsen også projektets styregruppe involveres.

2. Områdets afgrænsning

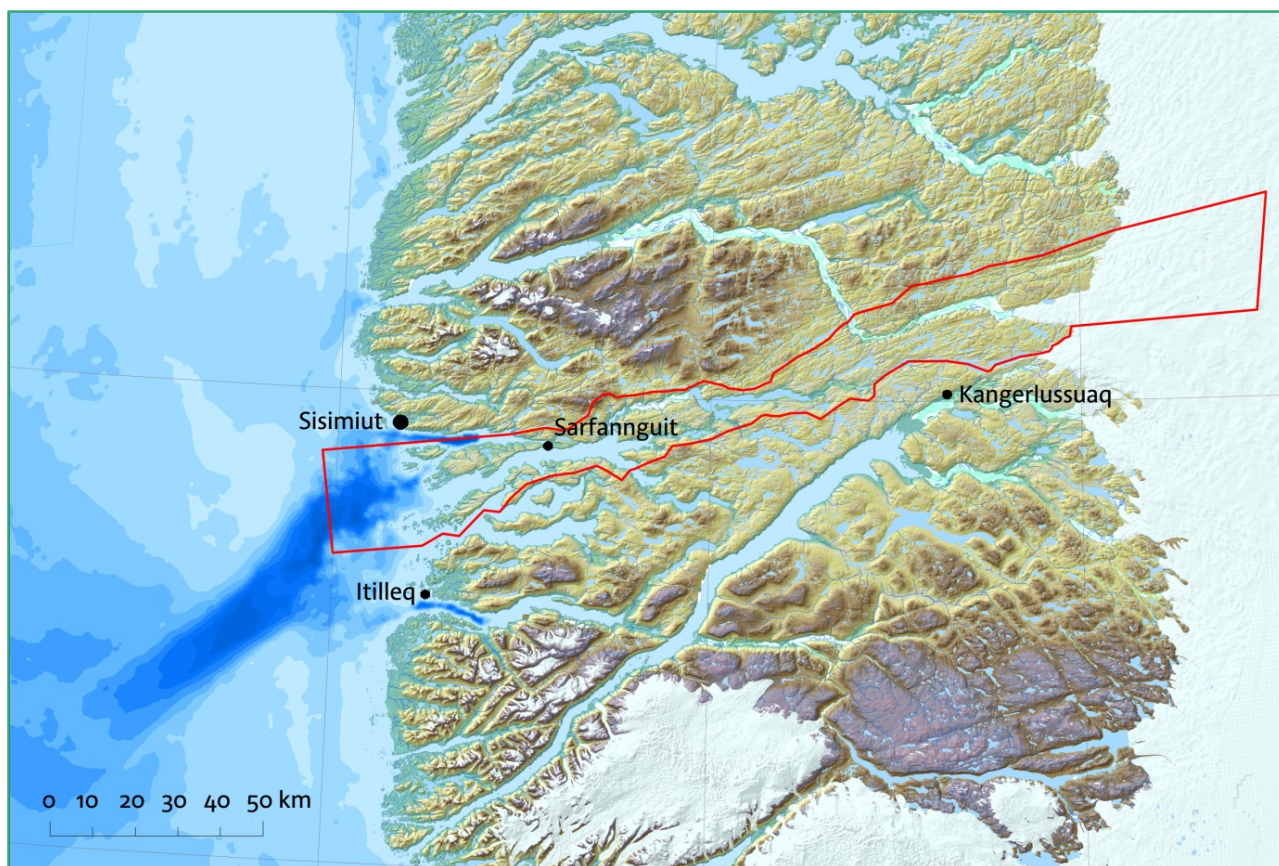

Stat
Denmark

Stat, Region
Grønland, Qeqqata Kommunia

Kort 1: Det nominerede område

Navn på det nominerede område

Aasivissuit – Nipisat

Inuit Jagtområde mellem Indlandsis og Hav

Navnet på det nominerede område: *Aasivissuit – Nipisat - Inuit Jagtområde mellem Indlandsis og Hav*, hvor titlen stedfæster nogle af kerneområderne i det nominerede område og undertitlen det nominerede område / jagtområdets udstrækning, mellem jagtområderne i havet og jagtområderne på land der strækker sig helt ind til indlandsisen. Det nominerede område er mod øst afgrænset ved den beregnede afgrænsning af indlandsisen for ca. 4500 år siden, hvor den første inuit kultur indvandrede i Grønland fra Canada.

Isfronten befandt sig dengang ca. 40 km længere mod øst end i dag.

Geografiske koordinater til det nærmeste sekund

Koordinater til det centrale punkt: N 67° 3' 50.15" W 51° 25' 59.54"

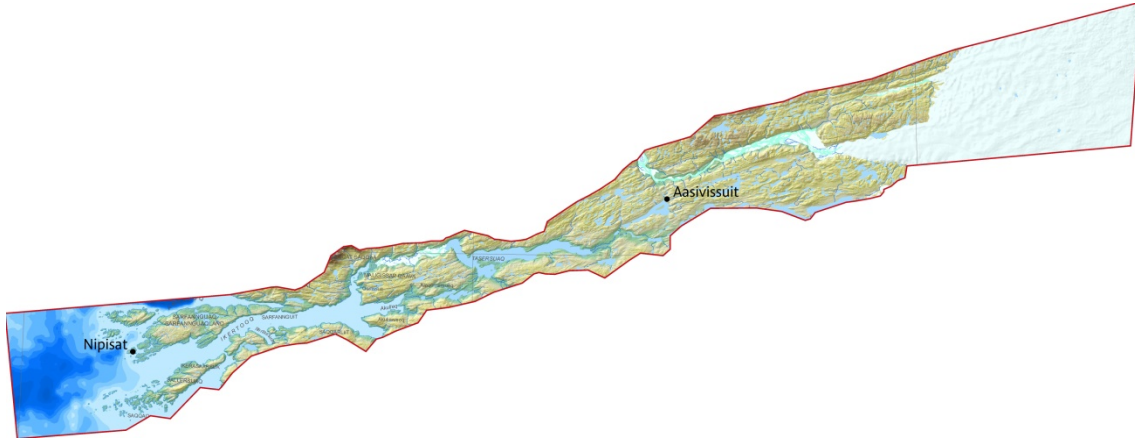
Beskrivelse af grænserne til det nominerede område

Det nominerede område dækker 417,800 ha og det er beliggende lige nord for den arktiske cirkel i den centrale Vest . Det ca. 235 km lange og op til 20 km bredde areal strækker sig fra havet i vest til den dynamiske Is Kappe i øst.

For at understøtte er let erkendelse af grænserne til det nominerede område i det åbne land, følger de de naturlige linjer i landskabet, som fjorde, søer, fjeldtoppe, vandlød og vandskel. I fjorde, søer, sunde

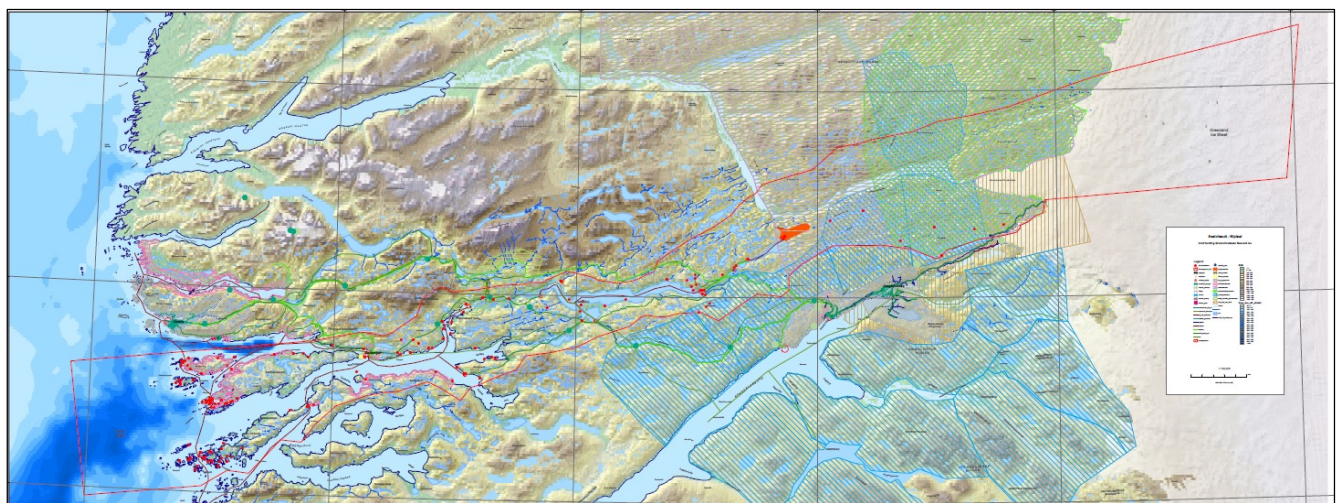
Aasivissuit – Nipisat | Inuit Jagtområde mellem Indlandsis og Hav

og havpassager er grænsen placeret midt mellem det nærmeste land på hver side. Mod det åbne hav følger grænsen den territoriale basislinie. Mod øst er grænsen på Is Kappen, I en afstand af ca. 40 km fra den nuværende Isfront. Dette korresponderer med den omtrentlige position af Isfronten da de første mennesker kom til området. Den præcise placering af grænsen er defineret af en liste af koordinater, forbundet med lige linjer.

Kort 2: Det nominerede område med markeringer af lokationerne Aasivissuit og Nipisat

Det 417.800 ha store areal er af en tilfredsstillende størrelse til at sikre en fuldstændig repræsentation af de funktioner og processer, der formidler dets betydning, og det lider ikke under negative virkninger af udvikling eller forsømmelse (Fig 0-1). Sammen med det faktum, at der kun er én grundejer (regeringen i Grønland), har disse faktorer været afgørende for indstilling af ejendommen uden en stødpudezone. Grænserne er desuden defineret således, at en stærk visuel indtryk af kulturlandskabet er sikret.

Kort 3: Det nominerede område

Figur 2: Ruiner i Nipisat. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 4: Ruiner ved Aasivissuit, Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 3: Inussuk ved Tasersuaq ved Maligiaq. Foto: Pasda

3. Forslag til enestående universale værdier

3.1 Kort sammenfatning

Det nominerede kulturlandskab ligger centralt i det største isfri område i Grønland, hvilket i kombination med en placering nær åbenvandsområdets nordlige afgrænsning og sydgrænsen for den højarktiske klima zone, har gjort fjordene syd for Sisimiut attraktive for menneskers bosættelse gennem årtusinder. Den lange bosættelsehistorie springer i øjnene overalt i form af talrige ruiner af tørvehuse såvel som f.eks. varder og stier der fører fra kysten til renjagt-bopladserne i indlandet. Jagtlejre og spektakulære drivfangst systemer findes i indlandet. Området rummer de mest komplette og bedst bevarede fortidsminder fra 2500 f.Kr. og frem, som vidner om bæredygtig ressourceudnyttelse, baseret på sæsonmæssige vandringer mellem kysten og indlandet. Kolonitidens ruiner på kysten vidner om ankomsten af europæerne i det 18. århundrede og deres samspil med Inuit.

Jægere og deres familier foretager den dag i dag lange sæsonmæssige jagtrejser i *Aasivissuit – Nipisat*. Man vandrer på de kendte stier og slår telt op på de gammelkendte bopladser. Herved holdes traditionerne i live og der skabes en dybt forankret sammenhæng mellem fortid og nutid.

Figur 5: Vandrerute mellem Sisimiut og Kangerlussuaq ved Itinneq. Foto: Jens Fog Jensen

3.2 Begrundelse for kriterier

Kriterie (iii): Området bærer et enestående, eller i det mindste sjældent, vidnesbyrd om en kulturel tradition eller om en levende eller uddød civilisation

Mennesket har i årtusinder udnyttet de lokalt tilgængelige ressourcer i *Aasivissuit - Nipisat*. Livsformen var tilpasset den sæsonmæssige rytme. Områdets specielle geografi og klima byder på mange muligheder for "det gode liv", og området fremstår stort set uforandret. Den lange tradition for lokal bæredygtig ressourceudnyttelse afspejles i områdets mange fortidsminder. De gamle lejrpladser og arkæologiske fund har derfor enestående universel værdi.

Aasivissuit – Nipisat har veldokumenterede bosættelsesspor fra Paleo-Inuit på øen Nipisat og hundredvis af synlige ruiner fra Thule-kulturen (c. AD 1250-1700) og den historiske tid (c. bopladser AD 1700-1900). Syv af de bedst bevarede og mest tilgængelige af disse lokaliteter er blevet udvalgt som 'nogle lokaliteter', og vil fungere som centrale steder for fortolkning og formidling af tidligere tiders og nutidige livsformer i Vestgrønland. Sarfannguit er en velfungerende bygd hvor nutidens fiskeri og jagt som de bærende erhverv praktiseres med moderne teknikker men på grundlag af traditioner, som er vokset ud af tidligere tiders bæredygtige nomadiske jægersamfund; Thule, Dorset og Saqqaq. *Aasivissuit - Nipisat* er derfor et kulturlandskab af den type, der er blevet benævnt 'et kontinuert landskab' hvor sporene i landskabet repræsenterer århundreders eller årtusinders virksomhed og hvor den traditionelle ressourceudnyttelse stadig pågår (Mitchell 2009).

De syv nogle lokaliteter er eller var bosteder og dermed fokuspunkter for mennesker, der lever af landet og havets ressourcer. Landskabet og de imponerende arkæologiske spor er vidnesbyrd om den traditionelle livsforms udfoldelse mellem indlandsisen og det åbne hav.

Figur 6: Itinneq området. Foto: Jens Fog Jensen

Kriterie (v): Området er et fremragende eksempel på en traditionel menneskelig bosættelse, areal-anvendelse, eller havbrug, som er repræsentativ for en kultur (eller kulturer), eller menneskets samspil med miljøet, især når det er blevet sårbar under indflydelse af irreversibel ændring:

Ruiner af boliger, grave og fangstanlæg er bevaret i deres oprindelige miljø, hvor de vidner om de traditionelle sæsonmæssige vandringer og årets fangstcyklus som den har udfoldet sig siden ankomsten af de første mennesker i c. 2500 f.Kr.. Vinter bosættelser med fokus på jagt på sæler ligger på yderkysten, og i fjordene er der forårs bopladser med fiskeri efter ammasat og fjeldørred. Indlandet rummer sommer og efterårs lejre, hvor vandrene rensdyr kunne indfanges i store drivjagt systemer. Ruten fra vinter bopladserne til sommerlejrene kan følges ad en gammel sti fra Maligiaq Fjord og østpå. Langs det gamle spor vidner sommerlejre med bolig ruiner samt talrige inussuit (varder), grave

og depoter om sommerens rige fangst. *Aasivissuit - Nipisat* rummer ruiner af alle de karakteristiske traditionelle boligformer, og fortidsmindernes oprindelige placering i landskabet gør dem til førsteklases scener til formidling af historien om Grønlands traditionelle fanger-kultur.

Figur 7: Gevir ved sommer bosted Itinnerup Tupersuai. Foto: Jens Fog Jensen

3.3 Beskrivelse af områdets integritet

Aasivissuit-Nipisat rummer alle nødvendige elementer til karakteriseringen af enestående universelle værdier for et 'Inuit jagtlandskab'. Området rummer et usædvanligt stort antal hustomter i form af vinterhuse, grave, depoter og den store sommerlejr Aasivissuit, som ud over boligstrukturer også karakteriseres af det største system til fælles-jagt, der kendes fra Grønland. I kronologisk henseende er der inden for det nominerede område arkæologiske spor fra alle de vigtigste epoker, fra Saqqaq kulturen 2400 f.Kr., til grønlandsk Dorset, Thule, historisk Inuit og koloniale bosættelser.

Det nominerede område dækker 417,800 ha og er derfor tilstrækkeligt stort til at sikre en fuldstændig repræsentation af de funktioner og processer, der vidner om dets betydning, og det er ikke i nævneværdig grad påvirket af udvikling eller forfald. Sammen med det faktum, at der kun er én grundejer (Grønlands selvstyre), og at enhver fremtidig industriel udvikling i området er blevet udtrykkeligt afvist, har disse faktorer været afgørende for at nominere området uden en omgivende bufferzone.

Figur 8: Itinnerup Tupersuai. Foto: Jens Fog Jensen

3.4 Beskrivelse af områdets autenticitet i henhold til kriterier (i) til (vi)

Aasivissuit - Nipisat ligger i den del af Grønland, hvor den landhævning er størst (som forklaret i kapitel 2.a.i). Derfor forventes flere fortidsminder at have undgået ødelæggelse som følge af kysterosion end andre steder i Grønland og i mange andre dele af Arktis. Denne positive effekt af landhævning er især relevant for de ældste bopladser fra Saqqaq (2400-500 f.Kr.) og Dorset (800 f.Kr. - AD 1) kulturene, da disse gamle bopladser ofte er blevet eroderet eller sunket under havets overflade i andre dele af Grønland, hvor kystnære landområder har været udsat for relative vandstandsstigninger i løbet af de sidste 2000 år.

Da fangstdyrene har været stort set uforandrede gennem tusinder af år, så er placeringen af bopladserne nær de rigeste jagtmarker også meget ensartet gennem tiden. Der kan have været lokale ændringer med hensyn til, hvilken del af en ø blev, der blev foretrukket til beboelse, men generelt har de mest populære bosteder været genbrugt gennem årtusinder. Genbrug er en del af livet i Arktis, og det er også tydeligt på bopladser, der kan have været brugt i århundreder: Egnede sten fra en struktur kan have været fjernet fra deres kontekst og genbrugt i yngre strukturer på samme lokalitet.

Figur 9: Ruiner ved Nipisat. Foto: Jens Fog Jensen

3.5 Krav til beskyttelse og forvaltning

Det nominerede område ejes af Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre) og administreres af Qeqqata Kommunia. Det nominerede område, og alle omkringliggende arealer, administreres derfor af Selvstyret og Qeqqata Kommune. Den østligste del af det nominerede område overlapper den sydlige del af Ramsar område nr. 386, Eqalummiut Nunaat og Nassuttuup Nunaa, der udover den østligste del af *Aasivissuit - Nipisat* World strækker sig nordpå langs marginen af Indlandsisen.

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv er den administrative myndighed for beskyttede fortidsminder, og Råstofstyrelsen - som udsteder licenser til råstofindvinding – har givet afkald på udstedelse af efterforskningslicenser inden for *Aasivissuit - Nipisat*.

Figur 10: Vandre ved Tasersuaq. Foto: Pipaluk Lykke Løgstrup

Det tilskyndes at overvågning af centrale lokaliteter såvel som områdets generelle status placeres i byderne Sarfannguit og Kangerlussuaq.

Det lovgivningsmæssige grundlag og administrationen af udfordringer ikke vil påvirke ejendommen på nogen væsentlig måde. *Aasivissuit – Nipisat* vil sikre, at udviklingsmæssige eller økonomiske

Specifikke langsigtede forventninger

Naturbetingede trusler mod de arkæologiske lokaliteter er begrænsede. Virkningen af øget turisme kan på den anden side have en effekt, hvis besøgstallet øges betydeligt. Forøget trafik kan medføre nedbrydning af vegetation og dermed erosion. Foranstaltninger til overvågning og beskyttelse af fortidsminder så som systematisk gentagen fotografering, visuel inspektion, anlæggelse af markerede stier og zoner med forbud mod færdsel er beskrevet i forvaltningsplanens monitorings afsnit 9. Dette vil sikre at eventuelle trusler mod områdets universelle værdier forbliver under myndighedernes kontrol.

Den nutidige brug af området kan påvirke ruiner og bopladser på lokalt plan, men overvågning og styring vil blive gennemført for at reducere skader på fortidsminder i nærheden af de lejrladser, der anvendes i dag. På en større geografisk skala, sikrer områdets brug af borgere fra Sarfannguit, Sisimiut og Kangerlussuaq at lokalkendskab holdes i live samt at området udnyttes bæredygtigt.

4. Målet med forvaltningsplanen

Det overordnede mål med forvaltningsplanen er at beskytte de værdier af særlig universel betydning, der ligger bag ansøgningen til verdensarvslisten for *Aasivissuit - Nipisat*, i respekt for øvrige nationale og regionale værdier, visioner og regelsæt.

Her er tale om et kulturlandskab som rummer et enestående vidnesbyrd om inuitkulturens liv og overlevelse i det barske arktiske klima. Et landskab med velbevarede levn efter bosættelser og aktiviteter.

Den samlede beskrivelse af det nominerede verdensarvsområde i ”*Aasivissuit - Nipisat*” findes i nomineringsmaterialet til ansøgning om optagelse af området på UNESCOs World Heritage List (Verdensarvslisten).

Forvaltningsplanen er det praktiske styringsværktøj, der skal sikre områdets overordnede værdier.

Formålet med forvaltningsplanen er at:

- Beskytte kulturværdierne og fortidsminderne.
- Beskytte den sammenhængende oplevelse af landskabet som rammen om fortidsminderne.
- Udbrede kendskabet til verdensarvsområdet
- Sikre at alle brugere har forståelse for verdensarvsområdet og dets enestående værdi, samt øge lokalbefolkningens stolthed, interesse og respekt for verdensarvsområdet.
- Give alle brugere mulighed for sikre, berigende og informative oplevelser.
- Sikre at turismen udvikler sig på en bæredygtig måde jfr. Qeqqata Kommunias mål om en bæredygtig udvikling. (se afsnit 5.13 om Planstrategi)
- Udvikle anvendelsen af området på en bæredygtig måde
- Skabe en fornuftig og bæredygtig balance mellem de forskellige anvendelser og interesser, som er knyttet til området.
- Støtte forskning og samtidig sikre at der sker en registrering og formidling til lokalsamfundet og til nytte for andre forskere og interessenter.

For en mere uddybende beskrivelse af det nominerede område henvises til nomineringsmaterialet.

Forvaltningsplanen er et arbejdsredskab, som skal tilrettes efterhånden som området udvikles, påvirkes af klimaforandringer, øget trafik, flere turister eller andre påvirkninger der kan true det nominerede områdes værdier.

5. Ansvar for verdensarvsområdet

UNESCO administrerer den internationale verdensarvsliste, som bygger på Verdensarvkonventionen fra 1972, der har til formål at bevare verdens enestående natur- og kulturarv for kommende generationer.

Kulturstyrelsen i Danmark har på vegne af Rigsfællesskabet det overordnede ansvar for det nominerede verdensarvsområde i forhold til UNESCO og forestår kontakten til UNESCO.

Overfor rigsmyndighederne har Selvstyret det overordnede ansvar for verdensarvsområder i Grønland. Da ”Aasivissuit - Nipisat” er ansøgt som et kulturlandskab, er hovedansvaret i Selvstyret placeret hos Departementet for Kultur, i hvis regi kulturhistoriske bevaringsværdier ligger.

Qeqqata Kommunia har ansvaret for beskyttelse og benyttelse, samt planlægning af aktiviteter i lokalområdet som sådan, jf. regelsæt for de grønlandske kommuner.

5.1 Styregruppe

Til forberedelse af nominering til UNESCOs verdensliste er etableret en styregruppe med direkte reference til Borgmesteren for Qeqqata Kommunia og Naalakkersuisoq for Kultur.

Styregruppen består af repræsentanter fra Slots- og kulturstyrelsen i Danmark, Departementet for Kultur, Departementet for Erhverv, Qeqqata Kommunia og Sisimiut Museum, mens Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, Departementet for Natur og Råstofstyrelsen har været tilforordnet. Styregruppen varetager primært projektets relationer til de fem nævnte aktører samt til UNESCO-systemet. Styregruppen har endvidere det overordnede ansvar for organisering og økonomi.

Den nuværende styregruppe fungerer indtil områdets eventuelle optagelse på Verdensarvslisten. Optages området på Verdensarvslisten etableres en fast styregruppe til varetagelsen af et fremtidigt verdensarvsområde. Denne styregruppe vil have følgende medlemmer:

Qeqqata Kommunia udpeger 4 repræsentanter

- én for den centrale kommunale administration (Formand)
- én fra Sisimiut og Kangerlussuaq Museum
- én fra bygdeadministrationen i Sarfannguit
- én fra bygdeadministrationen i Kangerlussuaq

Slots- og kulturstyrelsen i Danmark én repræsentant

Grønlands Selvstyre udpeger 4 repræsentanter

- én fra Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke
- én fra Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel
- én fra Departementet for Natur, Miljø og Energi
- én fra Departementet for Fiskeri og Fangst, Landbrug

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv udpeger

- én fra kulturarvsområdet

Områdets ”site manager” (projektleder) fungerer som sekretær for styregruppen. Se opgaver i punkt 4.3.

Der påregnes afholdt 3 møder årligt i styregruppen hvoraf et møde vil foregå fysisk i det nominerede område, med mulighed for besigtigelser. De øvrige møder og kommunikation grundet de store afstande, foregår gennem elektroniske kommunikationsmidler.

Styregruppens opgaver og kompetencer

- Styregruppen skal sikre at beskyttelsen og forvaltningen af det nominerede område finder sted i henhold til gældende lovgivning, forskrifter og nærværende forvaltningsplan
- Styregruppen skal drøfte og tage stilling til den overordnede styring af området ”Aasivissuit - Nipisat” og kontakten til UNESCO. Endelige beslutninger tages ud fra den ovenfor beskrevne ansvarsfordeling

Styregruppen skal bl.a. drøfte

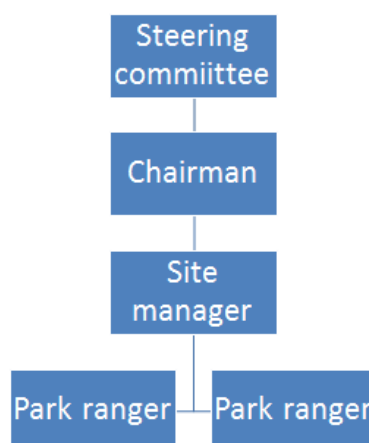
- Overordnede retningslinjer for aktiviteter til vands, på land og i luften
- Hvorledes erhvervmæssige, rekreative, turisme- og forskningsaktiviteter kan foregå i området, med respekt for status som verdensarvsområde
- De overordnede rammer for periodevise afrapporteringer til UNESCO
- Evaluering, stillingtagen til og opdateringer af forvaltningsplanen - Det forudsættes at forvaltningsplanen som minimum sættes på styregruppens dagsorden hvert 4 år og at der her skal tages stilling til om planen skal revideres eller bibeholdes som den er
- Evaluering, stillingtagen til og opdateringer af monitoringsplanen
- Diverse tiltag inden for verdensarvsområdet som kan optimere områdets værdier
- Hvorledes de foreslåede tiltag kan finansieres
- Status for Verdensarvsområde ”Aasivissuit - Nipisat”, ved site manager

5.2 Site management

Der etableres en site management funktion i Qeqqata Kommunia som har det daglige ansvar for områdets drift, vedligeholdelse, markedsføring/information, udvikling og afrapportering.

En site manager ansættes i Qeqqata Kommunia’s bæredygtighedskontor til varetagelsen af denne organisation. Desuden tilknyttede en eller flere park rangers til at passe området.

Kommunens, Selvstyrets og Nationalmuseets forpligtelser i forhold til området udføres og varetages af de pågældende myndigheder; men i samarbejde med og under koordination af site manager. Site manager kan også købe sig til ydelser fra bygdekontorerne – f.eks. videreformidling af informationsmateriale, betjening af infocentre, opsyn mm samt søge fonde til projekter.

Site managers arbejdsopgaver

- Implementering af og opfølgning på forvaltningsplanen, (medvirke ved tilretning implementering, årlig evaluering, og evt. justeringer ift. den daglige forvaltning)
- Fundraising til finansiering af projekter (skaffe midler til forskellige tiltag, lave budgetter, regnskaber og rapporter)
- Styring af – el. kontakt til - projekter indenfor området
- Kontakt til lokalbefolkningen, herunder afholdelse af borgermøder
- Inddragelse af interessegrupper, herunder nedsættelse af ad hoc arbejdsgrupper.
- Information og formidling omkring verdensarvsnomineringen
- Monitering, beredskab og afrapporteringer vedrørende udviklingen i det ansøgte verdensarvsområde
- Indhentning af tilladelser m.m. i forbindelse med realiseringen af projekter
- Medlem af arbejdsgruppe(r)
- Økonomistyring
- Varetage officielle besøg med relation til det ansøgte verdensarvsområde (præsentationer, møder og fremvisning, evt. i samarbejde med park ranger)
- Sekretær for styregruppen
- Samarbejde med site managers i andre verdensarvsområder

Site manager ansættes af og refererer til styregruppe formand. Forvaltning af det ansøgte verdensarvsområde varetages i samarbejde med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel, Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, Departementet for Natur, Miljø og Energi, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug i henhold til den fastsatte ansvarsfordeling. Site Manager ansætter og har instruktionsbeføjelser i forhold til Park Ranger.

5.3 Park ranger ordning

Der vil ultimo 2017 blive etableret en park ranger ordning, som vil bestå af en eller flere park rangers. Opgaven kan eventuelt deles på flere personer som allerede har lignende opgaver i området, således at der sikres en organisation der styret af site manager har mulighed for at være til stede flere steder i det meget store Verdensarvsområde.

Det er tanken at der skal søges etableret et tæt samarbejde med jagtbetjentene der er udsendt af Skatte Departementet, for at jægerne overholder de opstillede regelsæt. Jagtbetjentene vil i forbindelse med deres nuværende opgaver i jagttiden færdes i en stor del af området.

Opgaver for park rangers

- Holde opsyn med natur- og kulturværdier i området
- Holde opsyn med udviklingstendenser i området
- Vejlede og informere brugere og besøgende
- Hjælpe site manageren med diverse mere administrative opgaver i vinterhalvåret
- Kontrollere, rapportere og reagere på brud på lovgivning samt på risikoberedskab
- Oprydning/affaldshåndtering i området

Kompetencer

Park ranger skal være udadvendt, have autoritet og kunne begå sig på både grønlandsk, dansk og engelsk. Park ranger skal desuden have de fornødne praktiske færdigheder såsom kørekort, førstehjælp, kende til retningslinjerne for sejlads, og i øvrigt være praktisk anlagt.

6. National lovgivning. m.v.

I dette kapitel redegøres for national lovgivning af relevans for de ansøgte aktiviteter i de nominerede område. De gældende love, bekendtgørelser, forvaltningsplan og endelig bekendtgørelsesforslaget (5.2) for området er vedlagt som bilag 13a. Herudover redegøres kort for den relevante nationale og kommunale regulering der er gennemført i kraft af udviklingen og den gældende lovgivning.

6.1. Kulturmindeloven

Grønland har lovgivningsmæssigt reguleret fredning og anden kulturarvsbeskyttelse af kulturminde ved særskilt lov herom. Dette er sket ved Inatsisartutlov nr. 11 af 19. maj 2010 om fredning og anden kulturarvsbeskyttelse af kulturminde (kulturmindeloven). Loven trådte i kraft den 1. juli 2010.

Det er lovens formål at tage vare på det nationale ansvar for kulturminerne, som en kulturel ressource, som et videnskabeligt kildemateriale og som et varigt grundlag for nutidige og fremtidige generationers oplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhed. Det fremgår videre, at loven tilgodeser, at Grønlands kulturarv er en vigtig del af verdens og menneskehedens historie, og at Grønland igennem aktive foranstaltninger til kulturarvsbeskyttelse i form af fredning og anden kulturarvsbeskyttelse varetager sin del af vernet af den globale kulturarv.

Loven giver mulighed for, at Naalakkersuisut i ekstraordinære tilfælde og med begrundet henvisning til overordnede hensyn til samfundsudviklingen vil kunne træffe afgørelse om tilsidesættelse af en påtænkt fredning eller anden kulturarvsbeskyttelse eller om ændring eller ophævelse af en eksisterende fredning eller anden kulturarvsbeskyttelse.

Hvis Naalakkersuisut træffer en afgørelse under henvisning til overordnede hensyn til samfundsudviklingen, skal Naalakkersuisut i forbindelse hermed træffe afgørelse om, hvordan det

Figur 11: Ruiner ved Aasivissuit. Foto: Pipaluk Lykke Løgstrup

sikres, at der samtidig sker en forsvarlig dokumentation af kulturmindet og den viden og information, som kulturmindet rummer. Loven indeholder en definition og særskilt regulering af jordfaste fortidsminder, bygninger henholdsvis kulturhistoriske områder.

Kulturhistoriske områder

Kulturhistoriske områder er defineret som områder, der har en kulturhistorisk værdi.

Det område, der er omfattet af og samlet udgør det nominerede verdensarvsområde, har en kulturhistorisk værdi og vil som sådan i henhold til kulturmindeloven være at betragte som et kulturhistorisk område, der kan beskyttes i henhold til loven.

Et kulturhistorisk område kan i henhold til kulturmindeloven beskyttes ved fredning eller anden kulturarvsbeskyttelse, hvis der er tale om et kulturhistorisk område, hvis bevarelse eller beskyttelse er af væsentlig betydning. Det er Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, der efter forudgående underretning og høring træffer afgørelse herom. Høringen skal omfatte offentligheden, ejeren, brugere med arealtildeling eller anden ret til brug af arealet og den kommune, hvori det kulturhistoriske område er beliggende, Naalakkersuisut og andre relevante parter. Endvidere skal det i medfør af loven nedsatte Kulturarvsråd særskilt høres.

Figur 12: Ruiner ved Nipisat. Foto: Jens Fog Jensen

En fredning medfører, at der inden for området ikke må foregå aktiviteter af nogen art, bortset fra offentlighedens adgang. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kan dispensere herfra, når ganske særlige grunde taler herfor.

En anden kulturarvsbeskyttelse medfører, at der inden for området ikke må foregå aktiviteter, der kan være skæmmende eller ødelæggende for dele af området eller for området som helhed. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kan dispensere herfra, når ganske særlige grunde taler herfor.

Kulturmindeloven opererer således med to niveauer af kulturarvsbeskyttelse, hvor fredning er den stærkeste og anden kulturarvsbeskyttelse den svageste set i forhold til de begrænsninger i anvendelsen af området, der følger af den foretagne beskyttelse.

Opsummering

Der er ingen fredede områder i det nominerede område, men alene tale om anden kulturarvsbeskyttelse.

Jordfaste fortidsminder

Kulturmindeloven indeholder også særskilte kapitler om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger. Modsat kulturhistoriske områder, eksisterer der i loven kun den ene form for kulturarvsbeskyttelse af disse kulturmindetyper, nemlig fredning.

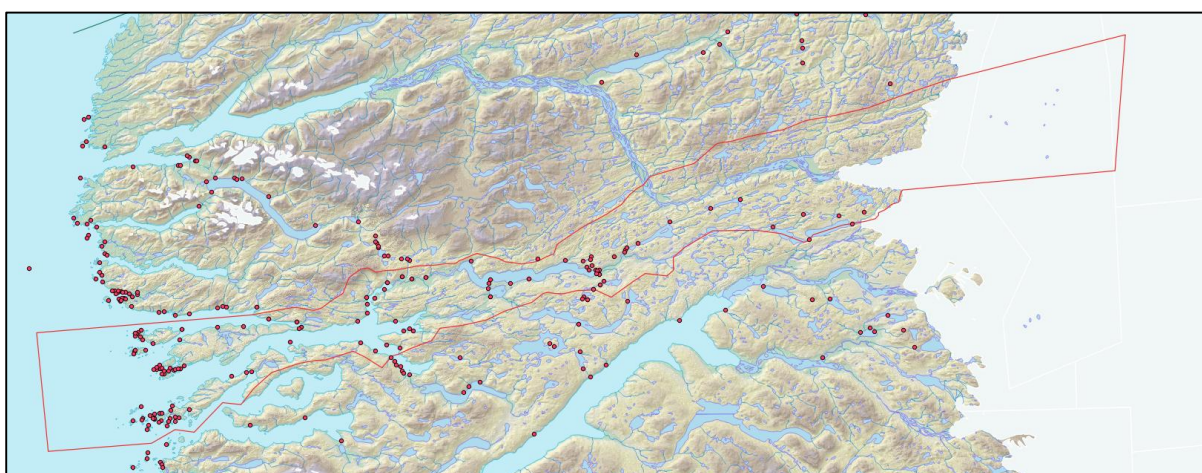
Ved jordfaste fortidsminder forstås fysiske spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider og den sammenhæng, de er anbragt i.

For så vidt angår jordfaste fortidsminder er alle jordfaste fortidsminder fra før år 1900, herunder ruiner, bopladser, grave og gravpladser automatisk fredet. Fritliggende grave fra år 1900 og senere er også automatisk fredede.

Udover disse automatisk fredede jordfaste fortidsminder vil Grønlands Nationalmuseum og Arkiv efter forudgående høring herom kunne træffe afgørelse om fredning af anlæg fra år 1900 og senere, nedlagte kirkegårde, varder, marker og stendiger ved disse, hvis bevarelse på grund af deres historiske værdi er af væsentlig betydning.

Fredning bevirker, at det fredede ikke må beskadiges, ændres eller flyttes helt eller delvist. Inden for en afstand af 20 meter fra de jordfaste fortidsminder må der ikke foretages nogen aktiviteter.

Fredning skal respekteres af alle rettighedshavere over det område, hvori fortidsmindet er beliggende, uanset hvornår rettigheden er stiftet.

Kort 4: Kortet viser de arkæologiske fund. Der er 140 grupper af fortidsminder i det nominerede område. Hver gruppe indeholder en eller flere hundrede minder, som ved Aasivissuit med de mange varder

Bygninger

Ved bygninger forstås hele bygningen, bygningens ydre, enkelte bygningsdele og en bygnings umiddelbare omgivelser i det omfang, disse er en del af den bevarings- eller beskyttelsesværdige helhed.

Bygninger kan kun fredes ved en afgørelse truffet af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv, efter forudgående høring. Der skal være tale om bygninger, der på grund af deres historiske eller arkitektoniske værdi er af særlig betydning.

Opsummering

Det er ingen fredede bygninger indenfor det nominerede område, men der er i Sarfannguit udpeget 4 bygninger, der er bevaringsværdige B-90 B-94, B-99 og B-127. Disse bygningers bevaringsværdi administreres i henhold til Planloven.

6.2 Bekendtgørelse om anden kulturarvsbeskyttelse

Det er forventningen at der godkendes en bekendtgørelse om anden kulturarvsbeskyttelse af et kulturhistorisk område i Midtgrønland, der efter indstilling herom fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv udstedes i medfør af kulturmindeoven. Bekendtgørelsen forventes godkendt i foråret 2017.

Bekendtgørelsen vil fastsætte områdets afgrænsning. Dette vil sker dels ved en overordnet beskrivelse

heraf i bekendtgørelsen og ved kort og koordinater, der er vedhæftet som bilag til bekendtgørelsen.

Bekendtgørelsen indeholder herudover bestemmelser om adgang til området som helhed og til de enkelte delområder og om benyttelse heraf. Det er herunder fastsat, at offentligheden har adgang til området med de begrænsninger der er fastsat i bekendtgørelsen, og at adgang til nærmere fastsatte dele af det kulturhistoriske område kan være betinget af betaling af et gebyr, der har til formål helt eller delvist at dække de omkostninger, der er forbundet med vedligeholdelse, drift og etablering af anlæg, der er opført med henblik på adgang til de gebyrbelagte områder.

De begrænsninger, der er fastsat i bekendtgørelsen er dels en gengivelse af de overordnede begrænsninger, der er fastsat i loven, dels med præcisering af, at adgang og benyttelse skal ske med respekt for reglerne om fredning af jordfaste fortidsminder og bygninger og om fredning og anden kulturarvsbeskyttelse af kulturhistoriske områder. Endelig er det fastsat, at adgang til og benyttelse af det kulturhistoriske område skal ske med respekt for den forvaltningsplan, der er udarbejdet for området.

Bekendtgørelsen omfatter desuden bestemmelser om forbud mod forurening og rammer for benyttelse af vegetation og terræn. Det er herunder fastsat, at aktiviteter i forbindelse med jagt og fiskeri fortsat må finde sted, men skal ske i overensstemmelse med bekendtgørelsens formål og de generelle regler om områdets benyttelse. Derudover bestemmelser om teltslagning og brug af åben ild og om opankring, ilandstigning og periodevise begrænsninger i færdslen. Om sidstnævnte fastsættes det, at kommunalbestyrelsen i Qeqqata Kommunia kan fastsætte retningslinjer herom.

Bekendtgørelsen omfatter desuden bestemmelser om forvaltning og tilsyn. Det er herunder fastsat, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv i samråd med kommunalbestyrelsen i Qeqqata Kommunia og efter inddragelse af relevante interessenter skal udarbejde nærværende forvaltningsplan for det kulturhistoriske område, og at forvaltningsplanen løbende skal ajourføres. Bekendtgørelsen fastsætter formålet med forvaltningsplanen og hvad den som minimum skal indeholde. Det fremgår heraf, at forvaltningsplanen er et styringsredskab, som anvendes af forvaltningsinstanserne for at sikre, at det kulturhistoriske områdes kulturhistoriske værdier bevares og beskyttes samtidig med offentlighedens adgang til området og dets fortsatte anvendelse og udvikling,

Det er endvidere fastsat i bekendtgørelsen, at Kommunalbestyrelsen i Qeqqata Kommunia påser overholdelsen af bekendtgørelsen.

Endelig er der fastsat bestemmelser om sanktionering af overtrædelse af bekendtgørelsen og retningslinjer fastsat i medfør af bekendtgørelsen.

6.3 Museumsloven

Museumsloven har til formål at sikre Grønlands materielle og immaterielle kulturarv og at fremme det grønlandske museumsvæsens virke og samarbejde. Det grønlandske museumsvæsen består af Grønlands Nationalmuseum og arkiv, de godkendte museer og Grønlands Museumsnævn.

Loven definerer, hvad der forstås ved materiel hhv. immateriel kulturarv. Den materielle kulturarv omfatter flytbare genstande, bygninger og kulturmiljøer, der giver vidnesbyrd om epoker i eller elementer af samfundets udvikling. Den immaterielle kulturarv omfatter praksisser, forestillinger, udtryk, kundskaber, færdigheder, såvel som redskaber, genstande, artefakter og kulturelle rum, der er forbundet dermed, som samfund, grupper og, i nogle tilfælde, enkeltpersoner anerkender som en del af deres kulturelle arv.

Museumsvæsenet har i henhold til loven til opgave gennem registrering, indsamling, bevaring, forskning, udvikling og formidling at virke for sikring af Grønlands kulturarv, at belyse den grønlandske kultur- og naturhistorie, at gøre samlingerne tilgængelige for offentligheden og at stille samlingerne til rådighed for forskningen og udbrede kendskabet til forskningens resultater.

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv varetager på landsplan de opgaver, der påhviler museumsvæsenet. Loven fastsætter nærmere regler om museumsvæsenets opgaver vedr. registrering, indsamling, anlæggelse og opretholdelse af repræsentative samlinger, kulturhistorisk forskning,

formidling mv. Naalakkersuisut kan efter indstilling fra Museumsnævnet godkende et museum til at varetage nærmere beskrevne dele af ovenstående opgaver inden for et geografisk eller emnemæssigt afgrænset område.

Museumsloven fastsætter desuden regler om beskyttelse af levn. Loven definerer, hvad der forstås ved nationale kulturlevn henholdsvis nationale naturlevn. Loven fastsætter desuden, at Grønlands Nationalmuseum og Arkiv kan klassificere genstande, der ikke er nationale kulturlevn eller naturlevn som særligt værdifulde, hvis de belyser væsentlige sider af grønlandsk kulturhistorie.

Nationale kultur- og naturlevn tilhører Grønlands Selvstyre, mens klassificerede genstande tilhører ejeren af genstanden.

Museumsloven fastsætter desuden regler om anmeldelsespligt for den, der finder levn fra fortiden, eller får sådanne levn i sin besiddelse og om, hvordan der i øvrigt skal forholdes ved fund af levn fra fortiden, herunder om opbevaring og aflevering.

Loven fastsætter desuden regler om erhvervelse og udførsel af genstande.

6.4 Planloven

Inatsisartutlov nr. 17 af 17. november 2010, om planlægning og arealadministration med tilhørende Inatsisartutlov nr. 34 af 9. december 2015 om ændring af Inatsisartutlov nr. 17 af 17. november 2010 om planlægning og arealanvendelse (Planloven) har stor relevans for beskyttelse og udvikling af verdensarvsområdet.

Planlovens formål

§ 1. *Inatsisartutloven har til formål at sikre, at landets arealer tages i anvendelse ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering. Dette formål skal opnås ved,*

- 1) at naturen beskyttes,*
- 2) at der gennemføres en for samfundet hensigtsmæssig fordeling mellem det åbne land og menneskeskabte anlæg,*
- 3) at landets arealer udnyttes i henhold til planlægning, der fremmer en erhvervmæssig, social og miljømæssigt gunstig udvikling,*
- 4) at befolkningen inddrages i planlægningen af arealanvendelsen, og*
- 5) at dispositioner i henhold til nr. 1 til 4 samordnes indenfor rammerne af den fysiske og økonomiske planlægning.*

Formuleringen ”sociale og miljømæssige hensyn” skal i denne sammenhæng forstås i videste forstand og omfatter således også bevarelsen af særlige naturinteresser og bygningsmæssige kulturværdier.

Ansvar for planlægningen ligger i kommunerne, dog med Selvstyret som tilsynsmyndighed der har mulighed for at udstede Landsplandirektiver eller pålægge kommunerne at gennemføre en bestemt planlægning. Den kommunale planlægning vil i en del tilfælde være bunden af anden lovgivning eller administrative forskrifter udstedt i medfør heraf. Af særlig relevans kan her nævnes kulturmindeloven og Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 31. af 30. oktober 1991 om varetagelse af bevaringshensyn i kommuneplanlægningen.

Kommuneplaner vedtages af kommunalbestyrelsen efter mindst 6 ugers offentlig høring. Planerne rummer en hovedstruktur og overordnede bestemmelser, der kun kan ændres ved vedtagelse af et nyt kommuneplantillæg og detaljerede bestemmelser, som kommunalbestyrelsen kan dispensere fra.

Kommunalbestyrelsen har en forpligtigelse til i første halvdel af hver valgperiode (4 år) at vurdere Kommuneplanen og Planstrategien med henblik på at sikre sammenhæng mellem kommunens politik

og de plantiltag der ønskes. Kommuneplaner gælder indtil de bliver ændret ved en samlet revision eller ved tillæg til kommuneplanen.

Et særkende ved grønlandsk planlægning, er at ingen kan eje jord. Man kan tildeles en nærmere bestemt brugsret til et areal. Brugsretten strækker kun så langt som det er nødvendigt, for at tilgodese formålet med en arealtildeling. Det kan således forekomme at der er flere rettighedshavere på det samme areal. F.eks. kan et areal både være udlagt til græsning for får eller rensdyr og til f.eks. et mindre antal fritidshytter. Tilsvarende vi der godt kunne meddeles koncession til flere turist aktiviteter på det samme areal blot de ikke er i modstrid med hinanden.

Opsummering

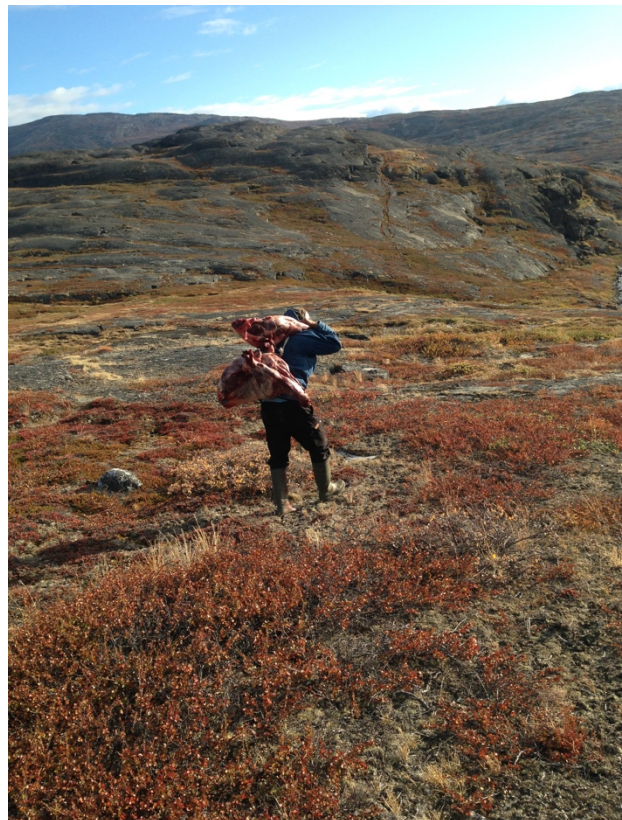
Udlæg af det nominerede område kan i planlovens forstand være en overordnet bestemmelse i en kommuneplan og indarbejdes når udpegningen er sket. I det nominerede område vil planloven typisk finde anvendelse i forbindelse med udlæg af arealer til fritidshytter, til hyttebyer og hoteller eller til andre større og samlede anlæg.

6.5 Jagt- og fiskeri lovgivning

I Grønland har man levet af fiskeri og fangst i generationer. I dag er fiskeri og fangst et vigtigt supplement til økonomien. I nyere tid har fiskeriet fra fangsten overtaget rollen som det vigtigste erhverv i Grønland. Fangstdyrene er opdelt i havpattedyr, landpattedyr, fisk og fugle.

Erhvervs- og fritidsfangere og fiskere er forpligtet til at sætte sig ind i reglerne omkring lovgivningen om fangstressourcerne. Der er i 2016 omkring 2.030 personer, som lever af fangst og jagt, mens lidt over 3.750 har fritidsjagtbevis. Naturalieøkonomi er stadig en del af kulturen, hvor man ikke kun forbruger egne fangster, men også forærer en del af fangsten til familie og bekendte.

En del af fangsterne bruges også som hundefoder i hundeslædedistrikterne. De, der har erhvervsjagtbevis lever ikke udelukkende af fangst alene, men driver også fiskeri, for det meste jollefiskeri, afhængig af jagtsæson og årstid.

Figur 13: Rensdyrjagt. Foto: Paneeraq Olsen.

Dette skal ske i overensstemmelse med sædvanlig biologisk rådgivning, økonomiske og beskæftigelsesmæssige hensyn indenfor fiskeri- og fangsterhvervet og dertil knyttede erhverv, andre erhvervmæssige interesser og på befolkningens rekreative behov. Herudover skal der i fiskeri og fangst- og jagtforhold lægges vægt på inddragelse af fanger- og brugerviden.

Udnyttelsen af de levende ressourcer i Grønland har nationalt meget stor bevågenhed, hvilket det omfattende regelsæt vidner om:

- Landstingslov nr. 12 af 29. oktober 1999 om fangst og jagt
- Landstingslov nr. 18 af 30. oktober 1998 om slædehunde samt hunde- og kattehold

- Landstingslov nr. 18 af 31. oktober 1996 om fiskeri
- Selvstyrets bekendtgørelse nr. 7 af 27. juni 2013 om beskyttelse og fangst af vilde rensdyr
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 8 af 2. marts 2009 om beskyttelse og fangst af fugle.
- Selvstyrets bekendtgørelse nr. 8 af 27. juni 2013 om beskyttelse og fangst af moskusokser
- Selvstyrets bekendtgørelse nr. 13 af 30. december 2014 om erhvervsjagtbeviser
- Selvstyrets bekendtgørelse nr. 14 af 30. december 2014 om fritidsjagtbeviser
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 22 af 19. august 2002 om betalingsjagt og -fiskeri
- Selvstyrets bekendtgørelse nr. 16 af 12. november 2010 om beskyttelse og fangst af sæler
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 20 af 17. maj 1989 om fredning af ræve i Grønland
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 20 af 25. august 2005 om fiskeri efter fjeldørred
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 20 af 27. november 2003 om erhvervsjagtbeviser
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 20 af 27. oktober 2006 om beskyttelse og fangst af hvalros
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 28 af 30. oktober 1998 om jagt- og fiskeribetjentes opgaver og beføjelser
- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 38 af 30. december 1991 om fangst- og jagtbeviser

Opsummering

Hovedmålsætningen for reguleringen af fiskeri og fangst er at sikre en hensigtsmæssig og biologisk forsvarlig udnyttelse af fangstressourcerne, hvor der lægges vægt på ressourcernes bevarelse og reproduktion, den rationelle og sæsonmæssigt bedste udnyttelse. Denne regulering kan foregå på detaljeret niveau med udlæg af f.eks. jagtfrie områder, begrænsning af jagtperioder og regulering af hvilke hjælpemidler der må udnyttes i forbindelse med jagten.

6.6 Naturfredningslov og naturbeskyttelseslov

Landstingslov nr. 11 af 12. november 1980 om naturfredning i Grønland

Det tilstræbes med denne lov at værne og pleje Grønlands natur og landskabelige værdier og i videst muligt omfang at give befolkningen mulighed for at nyde godt af disse. De beføjelser, som loven hjemler, skal særlig anvendes til:

- 1) at bevare og pleje større landskaber og andre områder, som på grund af deres landskabelige værdi eller beliggenhed har væsentlig betydning for almenheden
- 2) at bevare og pleje områder, planter og dyr samt geologiske dannelser, hvis bevarelsen af naturvidenskabelige og dermed forbundne undervisningsmæssige hensyn er af væsentlig interesse.
- 3) at åbne adgang til at færdes og opholde sig i naturen på steder, hvor dette er af betydning for befolkningens friluftsliv.

Denne lov giver adgang til at frede områder hvor dette anses for nødvendigt for at bevare naturen og dens mangfoldighed.

Figur 14: Landskab ved Aasivissuit. Foto: Pipaluk Lykke Løgstrup

Opsummering

Det er ikke tanken at gennemføre egentlige fredninger i det nominerede område men alene at beskytte området gennem anden beskyttelse af kulturarven. Skulle der mod forventning opstå behov herfor kan denne mulighed senere benyttes.

Landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse

Loven skal medvirke til at beskytte Grønlands natur. Beskyttelsen skal ske på et økologisk bæredygtigt grundlag, i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet og i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Loven tilsigter især at:

- 1) beskytte den biologiske mangfoldighed, herunder gener, arter, levesteder og økosystemer
- 2) udnyttelsen af de levende ressourcer sker på et økologisk bæredygtigt grundlag
- 3) bevare og pleje landskabelige værdier
- 4) sikre befolkningens mulighed for at kunne færdes og opholde sig i en righoldig natur
- 5) sikre, at internationale overenskomster på naturområdet i fornødent omfang implementeres i grønlandsk lovgivning.

Loven skal desuden medvirke til at sikre, at:

- 1) udnyttelsen af de genetiske ressourcer fra vilde dyr, planter samt mikroorganismer, såvel på landjorden som i havet, og som tilhører det grønlandske samfund, kommer samfundet til gode
- 2) naturen og menneskets sundhed beskyttes i forbindelse med udnyttelse, brug og forvaltning af genetisk modificerede organismer.

Loven gælder for land- og fiskeriterritoriet. Og i nogle tilfælde kun uden for by- og bygdezoner. Loven gælder for den vilde fauna bestående af pattedyr, fugle og andre dyr, der lever i den

grønlandske natur. Loven gælder ikke for fisk eller muslinger, rejer, og andre hvirvelløse dyr, der lever i salt- og ferskvand. Loven gælder for vilde planter, herunder vandplanter.

Opsummering

Denne lov danner grundlag for beskyttelse af landskabet og naturværdierne i det nominerede område.

6.7 Lov om koncessioner til turistvirksomhed

Inatsisartutlov nr. 15 af 3. juni 2015 om ændring af Inatsisartutlov nr. 19 af 3. december 2012 om koncession til turistvirksomhed i udvalgte landområder. Lovens anvendelsesområde er i 2015 udvidet til også at omfatte koncession til sportsfiskeri og hjemmel til sektorplan).

Målet med lovgivningen er at sikre operatørerne en eneret der kan danne grundlag for at investere i faciliteter og markedsføring, der skaber et grundlag for udvikling af turismen i Grønland og en skabe en bedre indtjening i erhvervet.

I 2016 arbejdes med udbud af eneret til at sælge trofæjagt på rensdyr og moskusokser i 12 områder omkring Kangerlussuaq, heraf ligger 4 områder helt eller delvist indenfor det nominerede områdes afgrænsning. Trofæjagtområderne er udlagt i kommuneplantillæg nr. 7 til kommuneplan for Qeqqata Kommunia 2012 – 2024. Trofæjagt giver mulighed for at udnytte de gamle hanner, som ikke er attraktive som kød dyr.

Indenfor det nominerede er der alene mulighed for at operere trofæjagterne fra telt camps, medens der i områderne i øvrigt kan etableres hytter til servicering af kunderne.

Koncessionerne til f.eks. trofæjagt medfører ikke at traditionelle aktiviteter som fritids- og erhvervsjagt ikke kan foregå i de samme områder, eller for den sags skyld andre turist aktiviteter.

Der arbejdes også med udbud af koncessioner til sportsfisketure til nærmere udpegede ørredelve, der dog ikke ligger indenfor det nominerede område.

Opsummering

Loven er udarbejdet for at kompensere for fraværet af ejendomsret i Grønland, der har skadet udviklingen af turisterhvervet.

Figur 15: Sportsfiskeri. Foto: Jens Fog Jensen

6.8 Miljølovgivning

Inatsisartutlov nr. 9 af 22. november 2011 om beskyttelse af miljøet.

Loven har til formål at værne om natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Loven tilstræber at:

- 1) forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, is, fjeld og jord.
- 2) forebygge og bekæmpe støjforurening.
- 3) værne om befolkningens sundhed.
- 4) tilvejebringe grundlaget for planlægningen og indsatsen imod forurening.
- 5) begrænse anvendelse og spild af ressourcer.
- 6) fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse.

Selvstyrets bekendtgørelse nr. 10 af 12. juni 2015 om bortskaffelse af latrin og spildevand.

Selvstyrets bekendtgørelse om affald (under udarbejdelse).

Selvstyrets bekendtgørelse nr. 5 af 27. marts 2013 om vurdering af visse anlægs virkninger på miljøet og betaling for miljøtilsyn.

Bekendtgørelserne udmøntes i en affaldshandlingsplan, og en spildevandsplan for Qeqqata Kommunia, som angiver hvordan opgaverne på det praktiske plan skal håndteres.

Affaldshandlingsplanen skal for hele kommunen være udarbejdet inden udgangen af 2018.

I dag styres affaldshåndteringen af en affaldsvedtægt.

Spildevandsplanen skal være udarbejdet for hele kommunen inden udgangen af 2020.

Opsummering

Det er vigtigt for Qeqqata Kommunias kommunalbestyrelse at udnyttelsen af det åbne land foregår på et miljømæssigt bæredygtigt grundlag. Et mål der understøttes af ovenstående lovgivning og plantiltag.

6.9 Råstoflovgivning

Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor.

Målet med lovgivningen er at tilstræbe en hensigtsmæssig anvendelse af undergrunden til lagring eller til formål vedrørende råstofaktiviteter samt regulering af forhold af betydning for råstofaktiviteter og undergrundsaktiviteter

Det tilstræbes med loven at aktiviteter omfattet af loven udføres forsvarligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, miljø, ressourceudnyttelse og samfundsmæssig bæredygtighed, samt hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med, under tilsvarende forhold, anerkendt god international praksis.

Råstoflovgivningen giver mulighed for at Naalakkersuisut kan meddele firmaer koncession til efterforskning efter mineraler i den grønlandske undergrund, på et særligt defineret grundlag.

Efterforskning kan lede frem til etablering af egentlig minedrift, hvor der vurderes at være rentabelt.

Råstoflovgivningen er udformet så der kan meddeles tilladelser til etablering af miner med en tilsidesættelse af den kommunale planlægning og opgavevaretagelse.

I dette tilfælde kommer det nominerede område ikke i konflikt med meddelte efterforsknings licenser, idet det nominerede områdes grænse er trukket udenom eksisterende licenser der støder op til det nominerede område.

Opsummering

Råstofdepartementet har tillige meddelt at man i udpegningen af fremtidige licenser vil friholde det udpegede nominerede område. Der kan dog stadig blive tale om etablering af råstofprojekter på de tilstødende områder.

6.10 Storskala projekter

Inatsisartutlov nr. 25 af 18. december 2012 om bygge- og anlægsarbejder ved storskala projekter.

Med loven tilstræbes at fremme investeringer i og gennemførelse af storskala projekter af sær lig betydning for Grønlands økonomiske udvikling og at gøre dette under hensyntagen til befolkningens interesser.

Loven omfatter udnyttelse af mineralske råstoffer, industrivirksomhed baseret på vandkraftanlæg og udnyttelse af vandkraftanlæg.

Et projekt anses som et storskala projekt hvis anlægsomkostningerne overstiger 5 mia. danske kr., projektets behov for arbejdskraft overstiger den egnede ledige og tilgængelige arbejdskraft der er til rådighed i Grønland og projektets krav til teknisk og økonomisk kapacitet hos virksomheder, der udfører anlægsarbejder overstiger grønlandske virksomheders kapacitet i teknisk og økonomisk henseende.

I forbindelse med storskala projekter skal der udarbejdes dels en VVM-redegørelse, dels en VSB-redegørelse, for at sikre at beslutninger og storskala projekter sker på et oplyst grundlag.

Opsummering

Loven fastslår at der i tilfælde af at det bliver relevant at etablere storskala projekter i nærheden af det nominerede område, vil der blive foretaget en vurdering af projektets eventuelle påvirkning af det nominerede område.

6.11 Ramsarområdet ved Kangerlussuaq

Selvstyrets bekendtgørelse nr. 12 af 1. juni 2016 om beskyttelse af Grønlands internationalt udpegede vådområder og beskyttelse af visse vandfuglearter (Ramsar bekendtgørelsen)

I medfør af § 5, stk. 1, nr. 4 og 6 til 9, § 11, § 16, § 39, stk. 5 og 6, § 60 og § 63 i Landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven) fastsættes:

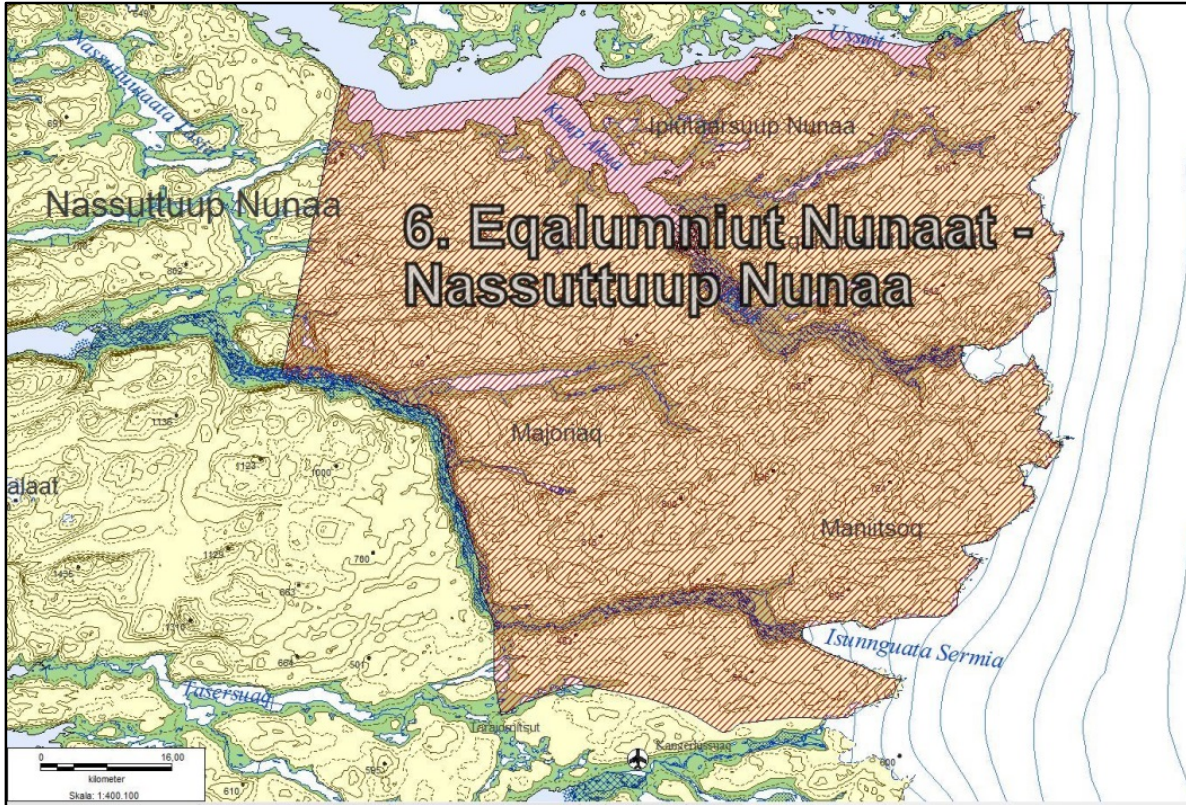
Formålet med bekendtgørelsen er at beskytte Grønlands Ramsar områder og regulere hvilke aktiviteter, der må ske i områderne med henblik på at sikre, at bevaringsstatus for natur og dyreliv i områderne ikke forringes. Bekendtgørelsen bidrager til implementeringen af Grønlands internationale forpligtelser i forhold til Ramsar konventionen af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning.

Bekendtgørelsen der omfatter alle Ramsar områder i Grønland forventes godkendt i løbet af 2016.

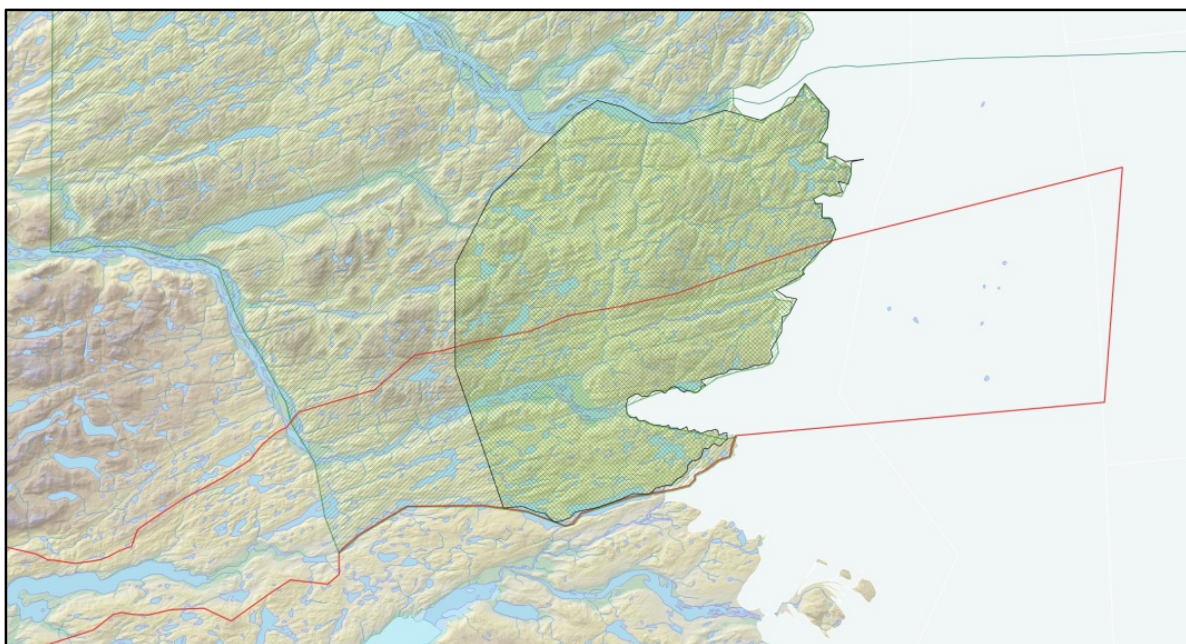
Udpegningsgrundlag for Ramsarområdet

Eqalummiut Nunaat og Nassuttuup Nunaa. 27/01/88; Kangaatsiaq, Sisimiut; 579.530 ha; 67 ° 28'N 050 ° 49'W. Området omfatter et plateaulandskab med en varieret topografi spækket med lavtliggende

områder af omfattende græsstepper, sump, marsk, mange søer og omfattende strækninger af tørre, gølge jord på højdedragene. Området er opdelt af store glaciale dale, der dræner Grønlands Indlandsis. Det er et af de vigtigste områder i Grønland, hvor den truede gås *Anser albifrons flavirostris* med ca. 3.000 individer (ca. 6% af verdens bestand, 2002) færdes. Talrige arter af ynglende og ikke-ynglende fugle bruger området.

Kort 5: Ramsarområdet

Kort 6: Ramsarområdet, vist sammen med rensdyrkælvnings området ved Kangerlussuaq, og det nominerede område. Der er flere områder hvor rensdyrene kælver, men disse er ikke klart defineret.

Ramsarområdet er udpeget for at skabe en plads for den grønlandske blisgås, hvor den kan yngle og fælde. Ramsarområdet er meget stort og strækker sig fra Kangerlussuaq området til Nordre Strømfjord.

Hele området er oversået med større eller mindre søer hvor gæssene i perioden kan få fred. Beskyttelsesperioden er i Forvaltningsplanen angivet fra den 15.05 til den 15.08, som rummer både en ynglingsperiode frem til 01.07 og en fædningsperiode frem til 15.08.

Det skal bemærkes at i den senere nævnte forvaltningsplan for Kangerlussuaq området, er fædningsområder angivet at ligge ved Nordre Strømfjord, langt fra Kangerlussuaq området.

Den sydlige grænse for Ramsarområdet er på denne strækning sammenfaldende med det nominerede områdes afgrænsning.

6.12 Forvaltningsplanen for Kangerlussuaq området

Forvaltningsplanen for Kangerlussuaq området er blevet til gennem et 7-årigt samarbejde mellem Selvstyre Departementer, Sisimiut og Maniitsoq Kommuner, fangerorganisationer, turistaktører m.v.

Formålet var og er ud fra helhedsbetragtning at koordinere de forskellige interesser i benyttelsen af landområderne, samtidig med at der sikres mulighed for at udbygge turisme og andre erhvervsinteresser i området.

Målsætningerne er:

- at koordinere og regulere de forskellige interesser ud fra en helhedsvurdering
- at sikre en langsigtet strategi, som skal sikre en beskyttelse af natur, landskab og kultur. Man skal også sikre at aktiviteter som fangst, turisme, fiskeri og anden erhvervsudøvelse kan udvikle sig
- at effektivisere den offentlige administration

Tabel 1 – Overordnede mål og forvaltningstiltag		
Hovedkategori	Mål	Overordnede forvaltningstiltag
Natur	At sikre beskyttelsen af områdets naturværdier. At sikre en bæredygtig udnyttelse af områdets levende ressourcer. At leve op til Ramsar- konventionens forpligtigelser.	At identificere og regulere omfanget af forstyrrelse og slitage i området.
Turisme (ikke trofæjagt)	At sikre succesfulde ”natur-safari” ture hele året. At undgå konflikter mellem områdets brugere.	Regulering og evt. at mindske jagttrykket omkring Kangerlussuaq. Sikre at det jagtfrie område respekteres.
Jagt	Bæredygtig udnyttelse af områdets levende ressourcer, og sikre en bæredygtig bestand af de vigtigste fangsttyr. Jagten er rentabel. Lokale jagtinteresser. Undgå konflikter mellem områdets forskellige jægere og brugere.	Regulere jagttryk og jagtperioder. Adskille de forskellige jagtformer tidsmæssigt og geografisk for at mindske konflikter. Sikre bynære jagtmuligheder.

Tabel 1: Overordnede mål og forvaltningstiltag

Planen opdeler området i 3 geografiske områder hver med deres hovedsigte:

- Område A: Store naturværdier, samt mindre turist og jagtinteresser. Dette område er med planen udpeget som det primære naturområde.
- Område B: Turisme interesser og rekreative interesser, færre jagtinteresser samt et enestående landskab. Dette område er med planen blevet udpeget som jagtfrit.
- Område C: Mange jagtinteresser, samt nogle turistinteresser Dette område er med planen udpeget som det primære jagtområde.

Rensdyr kælvningsområdet ved Kangerlussuaq er en del af område A. I forhold til Forvaltningsplanen fra 2010 er kælvningsområdet revideret så det omfatter områder der stort set svarer til Ramsar områdets sydlige afgrænsning, svarende til det nominerede områdes afgrænsning på strækningen. Det er underforstået at kælvningsområder sandsynligvis findes i andre dele af region Nord (fra Nordre Strømfjord til Sukkertoppen Is Kappe og mellem Davids Strædet og Is Kappen).

Forsknings resultater fra en anden region antyder at områder udvalgt af drægtige rensdyr kører især til kalvning, enten er ved indlandsisen (som anvist på kortet) eller i højder af ca. 600 m over havet (Cuyler, Naturinstituts Teknisk rapport nr. 99, in prep). Sådanne høje områder findes flere steder i region Nord.

For at forhindre forstyrrelser i selve kælvnings perioden samt ca. en måned før og efter, er der indført forbud mod menneskelig aktivitet i perioden fra 11. april til den 15. juli.

Opsummering

Det er udgangspunktet at forvaltningsplanens aftaler og målsætninger vil fortsætte som en minimumsregulering efter udpegningen af det nominerede område. Nedenfor er den vigtigste regulering nævnt.

I område A er der adgangsbegrænsning i perioden fra den 11. april til den 15. juli, dels for at sikre mod forstyrrelser af den Grønlandske Blisgås og for at forhindre forstyrrelser i rensdyrenes kælvningsperiode.

I område A tillades ikke etablering af hytter eller permanente turistfaciliteter, men alene telt camps i det omfang der er behov for overnatningsfaciliteter i forbindelse med turist aktiviteter.

I A og C området tillades der jagt i henhold til de offentliggjorte jagttider fastlagt af Departementet for Fiskeri og Fangst.

Kort 7: Forvaltningsplanens områdeopdeling.

6.13 Planstrategi for Qeqqata Kommunia

Qeqqata Kommunia har den overordnede vision, at vi vil være bæredygtige i 2020.

Kommunalbestyrelsen har for nå denne meget ambitiøse vision valgt at tage udgangspunkt i fem grundlæggende værdier der skal kendetegne kommunens arbejde. De fem værdier er motivation, medansvar, fællesskab, kompetenceudvikling og dialog. Værdierne har betydning for den kommunale administration og forholdet til kommunens borgere, da Qeqqata Kommunia møder omverdenen med udgangspunkt i de fem værdier.

Figur 16: Diagrammet viser vision og missioner for indsatsen for at opnå en bæredygtig kommune i 2020

Qeqqata Kommunia har siden 2012 arbejdet på at udvikle bæredygtige miljø løsninger for det arktiske område i et netværk af deltagere på lokale, nationale og internationale niveau. Hvor ARTEK, DTU har en vigtig rolle.

Planstrategien indeholder ud over fokus på bæredygtighed også mål for udvikling af turismen, der korresponderer med de nationale hovedmål for at skabe en balanceret økonomi i Grønland. Målene indeholder også mål for forvaltningen af vildmarken:

- Vi vil arbejde for etableringen af et UNESCO område i Qeqqata Kommunia.
- Vi vil beskytte naturværdierne i det åbne land.
- Vi vil både arbejde på en rekreativ og en erhvervmæssig udnyttelse af det åbne land.
- Vi vil med vejforbindelsen mellem Sisimiut og Kangerlussuaq skabe adgang til det nominerede område.
- Vi vil sikre at der fortsat er mulighed for udøvelse af fritidsfiskeri og jagt på et bæredygtigt grundlag.
- Vi vil understøtte en udvikling af bæredygtig turisme i det nominerede område.

Disse mål fungerer som en overordnet arbejdsplan for den kommunale administration, med en fornyelse af målene hvert 4 år i forlængelse af kommunalvalg.

6.14 Kommuneplan 2012 – 2024 for Qeqqata Kommunia

Siden 2010 Qeqqata Kommunia har været ansvarlig for planlægning af arealudnyttelsen på hele kommunens areal, inklusive byer og bygder, arealer til sommerhuse tekniske installationer og vildmarken. I tillæg hertil er der gennemført en planlægning for koncessioneret troføjagt m.v.

Kommuneplanerne skal ud over at skabe grundlag for en hensigtsmæssig udvikling af kommunerne der tilgodeser boligudvikling og erhvervsudvikling m.v. og at indpasse kommuneplanen i forhold til Selvstyrets interesser og sektorplaner, så det samlede plansystem er i overensstemmelse.

Neden for omtales de delområder i kommuneplanen der berører det nominerede verdensarvsområde.

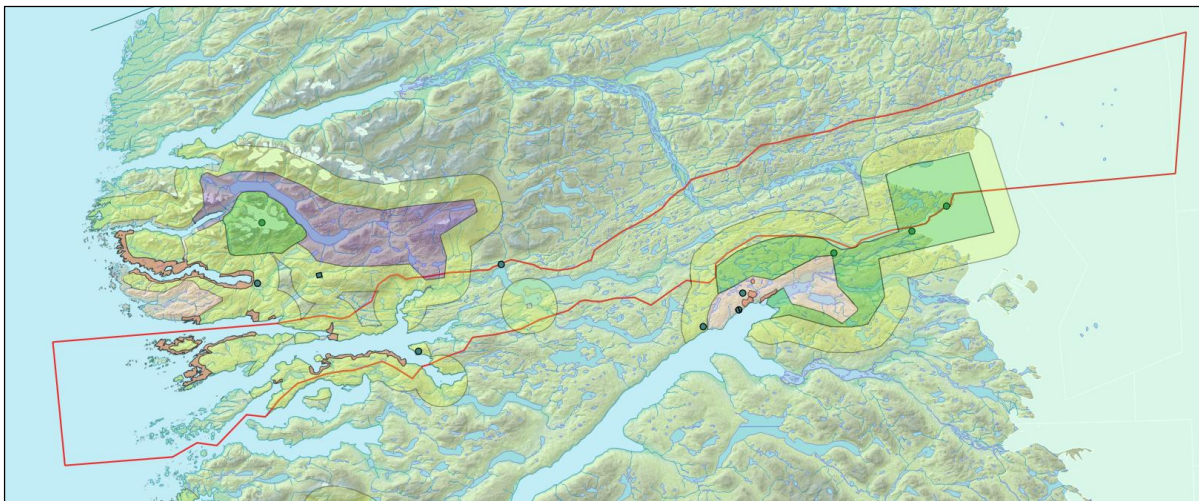
Kort 8: Qeqqata Kommunia. Kommunegrænsen er angivet med mørk grå og Unescoområdet med rødt

Vildmarken

Den dominerende arealtype i det nominerede område er vildmark – områderne er defineret som områder, hvor der er mere end 5 km til det nærmeste aktivitetsområde. Vandreruter, jagtområder jagtlejre betragtes ikke som en del af aktivitetsområdet. Den primære aktivitet i vildmarken er jagt og rekreative aktiviteter der ikke fordrer fysiske anlæg. De 5 km områder omkring aktiviteter er benævnt udisponerede områder, men vil opleves som vildmark.

Rekreativt område

Langs vejen fra Kangerlussuaq er der udlagt et område til rekreativ udnyttelse. Dette betyder at der efter en detaljeret planlægning i bestemte områder kan etableres faciliteter til turister og lokale. I Ramsarområdet tæt på punkt 660 og på Iskappen, syd for vejen er det tilladt at etablere en gruppe af hytter som overnatning for turister, så det er muligt gennem hele døgnet at opleve Iskappen og Isens kælving.

Kort 9: Kommuneplanens delområder i det åbne land i og omkring det nominerede område. Grøn baggrundsfarve angiver vildmark O2 område De gule afstandszoner omkring aktivitetsområder O1, Med lys grønt er angivet områder af særlig rekreativ betydning, med lys rød er angivet byzoner. Med brunt er angivet fritidshytteområderne og med blå vandoplandet for vandkraftværket. De grønne pletter angiver mulige placeringer af hoteller eller hyttebyer .

Det er fastslået at der indenfor disse områder ikke kan opføres hytter til servicering af turisterne, der kan alene anvendes telt lejre. Jagtperioderne er begrænset til efterår og vinter.

Områder til fritidshytter og sommerhuse

Områderne til fritidshytter og sommerhuse er primært placeret langs kysten i fjordene, hvor de er let tilgængelige i sommertiden med båd. Nogle steder er det muligt at nå frem med Snescooter om vinteren. I øjeblikket er der ca. en hytte/sommerhus pr. kvadratkilometer, og det er normalt små beskedne huse der ikke på nogen måde dominerer landskabet.

I bygden er der 4 bygninger, som tidligere er fundet bevaringsværdige, nogle af disse bygninger er siden blevet ombygget og renoveret. Så der er behov for at revurdere deres bevaringsværdi.

Tekniske aktiviteter

Lige udenfor det nominerede område findes et sø område der benyttes til forsyning af vand til vandkraftværket. En af elvene der før løb ind i det nominerede område ved Itinneq er lukket med en dæmning og kaldes Blindelven

Infrastruktur i det nominerede område

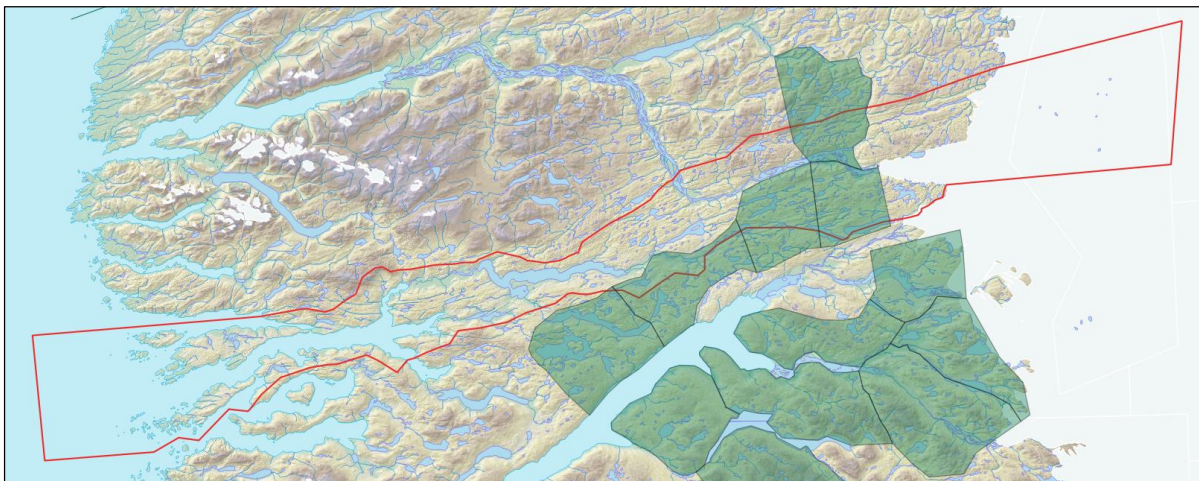
I kommuneplanen er markeret en tracé for en grusvej fra Sisimiut til Kangerlussuaq, til Sarfannguit, og ved enden af Tasersuaq er der en forbindelses grusvej op til Aasivissuit Tasiat søen og ved Blindelven er der fra dæmningen en vedligeholdelsesvej ned til Maligiaq Dele af disse grusveje er beliggende indenfor det nominerede område.

For at sikre en sikker transportmulighed for turister og fastboende der ønsker at besøge de forskellige nøgleområder og opleve landskabet er det planlagt at etablere bådbroer ved kysterne og i søerne.

Trofæjagt

I det åbne land har det i en lang periode været muligt at erhverve licens til at sælge trofæjagt til turister i et udefineret område. Dette har ikke været en god løsning, fordi trofæjagt udbydere har konkurreret om det samme område tæt på Kangerlussuaq.

Derfor er der planlagt for etablering af specifikt definerede områder til koncessioneret trofæjagt i områderne omkring Kangerlussuaq. 3 af disse områder er beliggende indenfor det nominerede.

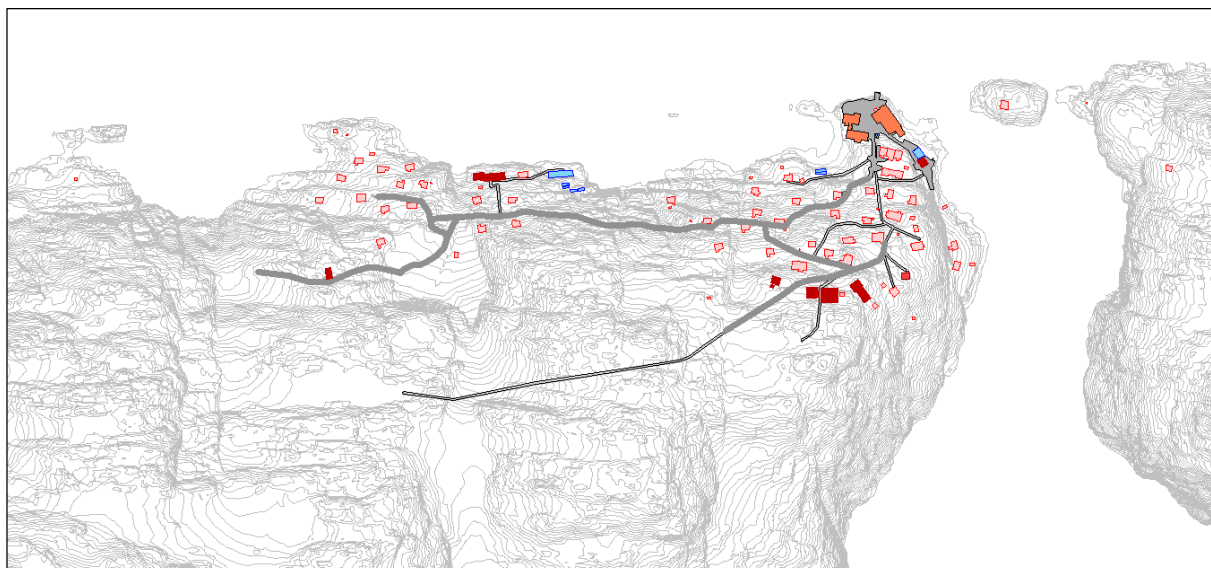

Kort 10: Kommuneplanens delområder for koncessionsområder til trofæjagt.

Bygden Sarfannguit

Sarfannguit kan kun nås med båd og i vintertiden med snescooter. Bygden er placeret som en typisk Grønlandsk bygd, på terræn der hælder mod nord og med små smalle grusstier/veje, trapper og stier der forbinder de forskellige huse og funktioner.

I bygden er der fastlagt forskellige områder til boliger, fiskefabrik, fælles område til butik, skole, kirke forsamlingshus og områder til tekniske installationer, som elværk, vandværk og forbrændingsanlæg.

Kort 11: Sarfannguit: Kommunal service (mørk rød), Selvstyre service (orange), Nukissiorfiit (blå) Boliger (lys rød).

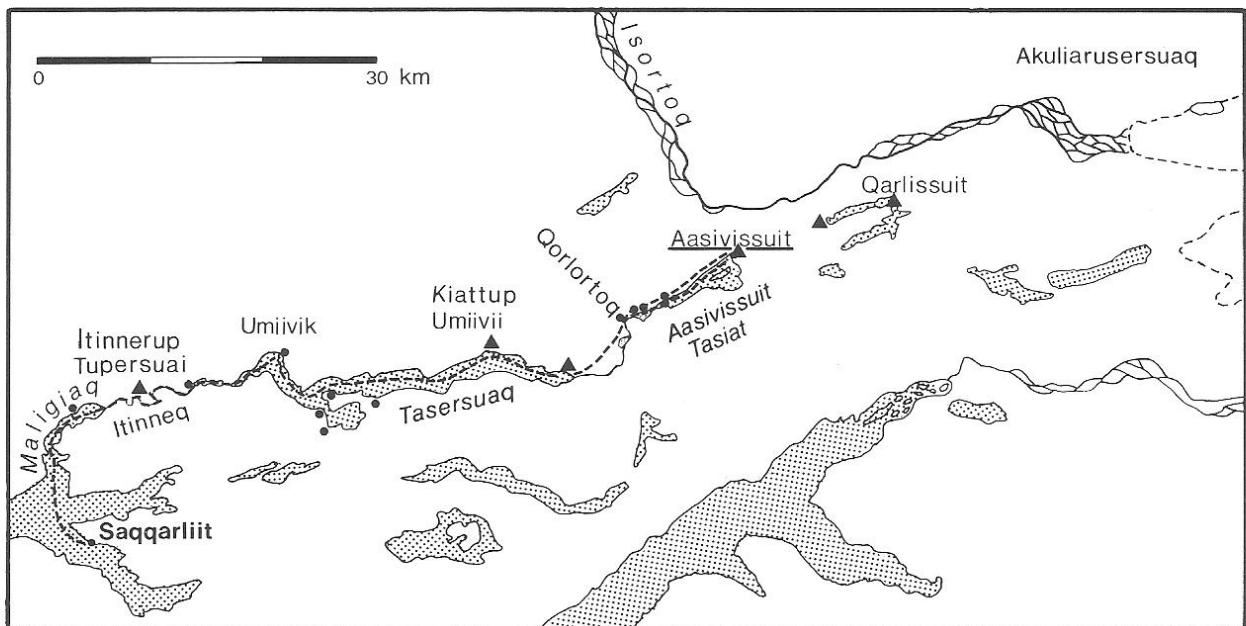
7. Områdets værdier

Værdierne i det nominerede område beskrives herunder:

- Landskabets samspil med de arkæologiske spor efter bosættelse gennem årtusinder.
- Velbevarede bopladser fra Thule kultur og historisk tid ved kysten og i indlandet giver mulighed for at følge i sporene på den traditionelle årlige sejlads og vandring fra vinterens kyst-bopladser til sommeren ren-jagt pladser i indlandet og retur. Kulturmindene træder frem i exceptionelt detaljeret grad.
- Området rummer jordfaste ruiner og kulturmindere fra alle epoker i områdets forhistorie fra Saqqaq og Dorset kultur til Thule kultur og afsluttet med Historisk tid/Kolonitiden og fortsat brug og bebyggelse i nutiden.
- Tilstedeværelsen af fisker- og fangerbygden Sarfannguit i området dokumenterer befolkningens fortsatte udnyttelse af de traditionelle resurser med kulturelt tilpassede metoder: et unikt vidnesbyrd om, at fortidens jagt- og fiskeri-tradition stadig lever.
- Den fortsatte tilstedeværelse af fangstdyrene i form af land- og havpattedyr, samt fugle og fisk.

De arkæologiske værdier i form af de enkelte fysiske fortidsminder er fredede og beskyttet herigennem – udfordringen er at præsentere fortidsminderne og den kontekst, som de fremtræder i, for de besøgende uden at kulturmindernes værdi forringes.

Beskyttelsen af nøgleværdierne indbefatter således også en beskyttelse af landskabet, en beskyttelse af fangstdyrene, samt deres fødegrundlag

Kort 12: Landskabsforbindelser, eksempel på en af inuitternes rejseruter – Den stiplede linje angiver rejseruten, medens trekantede symboler angiver store teltpladser og prikkerne mindre pladser.

Tabel 2 - Nøglelokaliteter						
Stednavn	Nr.	Område	FM	NKAH	Længde	Bredde
Aasivissuit	1	Indland	67V2-III-006	2845	51° 08.164'	67° 06.067'
Itinnerup Tupersuai	2	Itinneq	66V1-00I-017	2618	52° 20.566'	66° 59.501'
Saqqarliit	3	Avalleq	66V1-00I-013	2609	52° 27.194'	66° 52.192'
Sarfannguit	4	Sarfannguaq	66V1-00I-023	2629	52° 51.626'	66° 53.830'
Arajutsisut	5	Maniitsorsuaq	66V1-0IV-042	285	53° 36.513'	66° 52.645'
Innap nuua	6	Sallersua	66V1-0IV-028	2703	53° 26.324'	66° 44.775'
Nipisat	7	Med				
		Saqqaq: boplads Koloni: pakhus	66V1-0IV-035	307	53° 29.608'	66° 48.876'
		Stenalder Thule	66V1-0IV-090	324	53° 29.888'	66° 48.764'
		Thule: grave	66V1-0IV-091	276	53° 30.000'	66° 48.656'
		Thule: gravplads		5527	53° 30.073'	66° 48'859'
		Koloni: våningshus Inuit: tørvehuse		5526	53° 30.708'	66° 48.780'
		Thule: fælleshus		5534	53° 30.927'	66° 48.761'

Tabel 2: nøglelokaliteter

FM = ID i det ældre fredningsregister (GFA); NKAH = ID i det nye fredningsregister (Nunniffiit)

Jagtkulturen i *Aasivissuit – Nipisat* dokumenteres gennem 6 nøglelokaliteter med velbevarede ruiner samt 1 nutidig bebyggelse. De 7 nøgle-lokaliteter repræsenterer de vigtigste bosætningsperioder i Grønlands forhistorie og historie; den nutidige jagt- og fangstpraksis i Sarfannguit danner forbindelsen til fortiden.

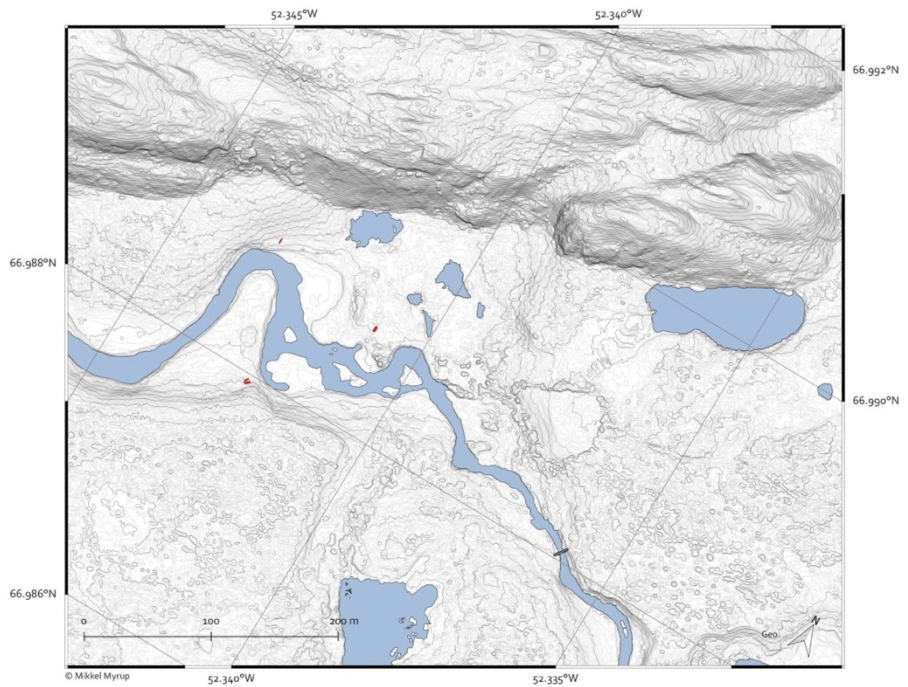
Lokaliteterne er også valgt som typiske repræsentanter for de vigtigste jagt- og fiskeriaktiviteter, som fandt sted i løbet af et år i et traditionelt jæger- og fiskerliv i dette område: vinterbopladserne på kysten var orienteret mod jagt på marine pattedyr; forårs- og sommerpladserne i fjordene var orienteret mod fiskeri af gydende ammassat (lodde) og ørred i elvene; sommer- og efterårspladserne på højsletterne i indlandet var udgangspunkt for den vigtige rensdyrjagt.

Fra øst til vest omfatter nøgle-lokaliteterne følgende pladser:

- 1) *Aasivissuit* ligger på en højtliggende slette i indlandet og rummer både mange forskellige jagt-anlæg, herunder Grønlands længste drivjagt-system på 3,9 km, og spor efter bosættninger gennem flere årtusinder. De fleste synlige anlæg er fra Thule-kulturen og historisk tid fra sidst i 1400-tallet til omkring 1900.
- 2) *Itinnerup Tupersuai* er en typisk sommerlejrlads med adskillige telt-ringe, telthuse og fritliggende ildsteder. Pladsen ligger i Itinneq ved den gamle rute fra kyst til indland og afspejler den midlertidige brug af området i forbindelse med sæson-vandringen. Anlæggenes nutidige

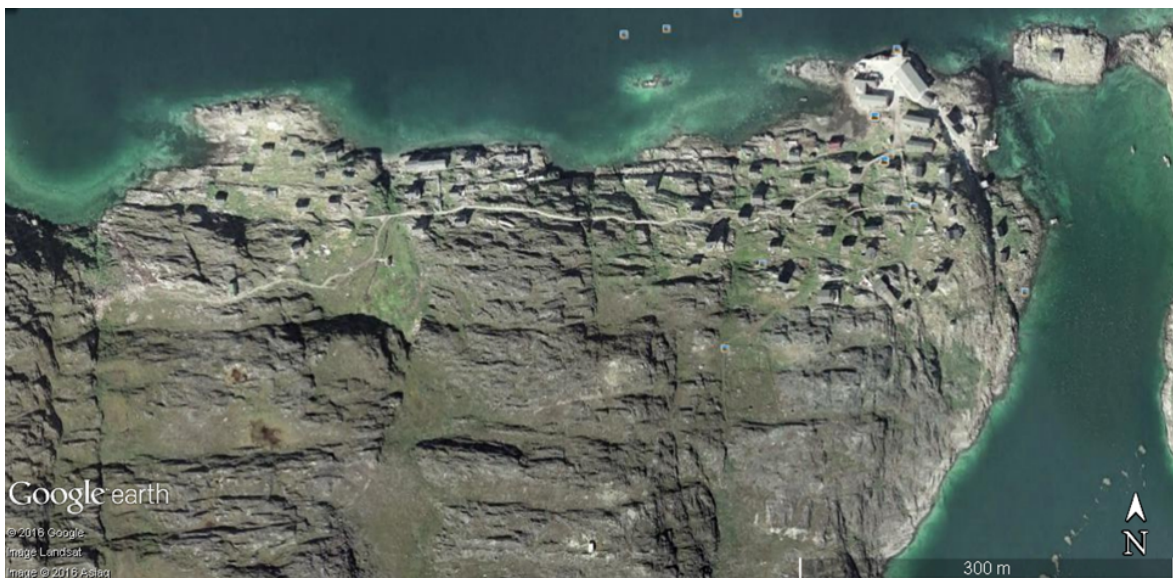
udseende og de fleste synlige ruiner er et resultat af deres brug i 1800- og 1900-tallet; nærtliggende hedenske grave røber en brug af området, der går længere tilbage i tid.

- 3) *Saqqarliit* er en forladt, historisk bygd i den østlige del af Ikertoq fjorden, hvor kapellet og enkelte huse stadig står. Bygden blev etableret som fiske-anlæg i 1859 og forladt i 1961. På pladsen ses fundamenter, bygningsruiner, og en kristen kirkegård fra den historiske periode samt ældre, hedenske grave, som røber en brug af området, der går længere tilbage i tid.

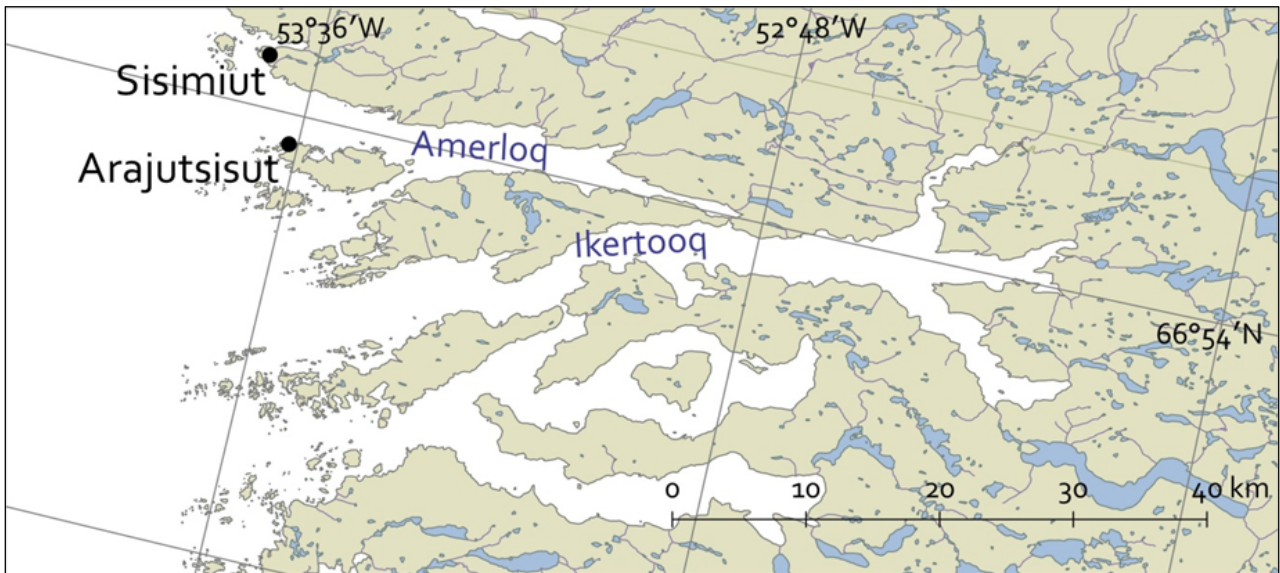
Kort 13: *Itinnerup Tupersuai*. De røde markeringer viser opbevarede objekter: to både og en trillebør, anvendt til fiskeri og jagt.

- 4) *Sarfannguit* er den eneste aktive bygd i *Aasivissuit - Nipisat*. Sarfannguit blev etableret som fiske-anlæg i midten af 1800-tallet, og denne funktion er fortsat vigtig. Enkelte bygninger fra kolonitiden er stadig i brug. Det gælder et renoveret fiskehus fra 1922 ved kajen (ombygget til butik i 1976) samt et gammelt skolekapel fra 1908.

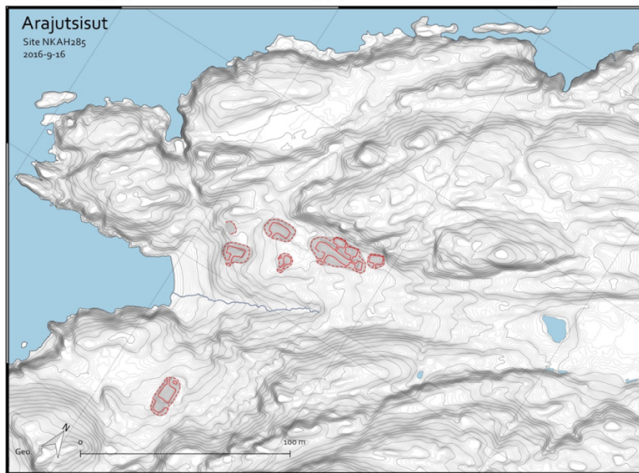

Kort 14: *Sarfannguit*

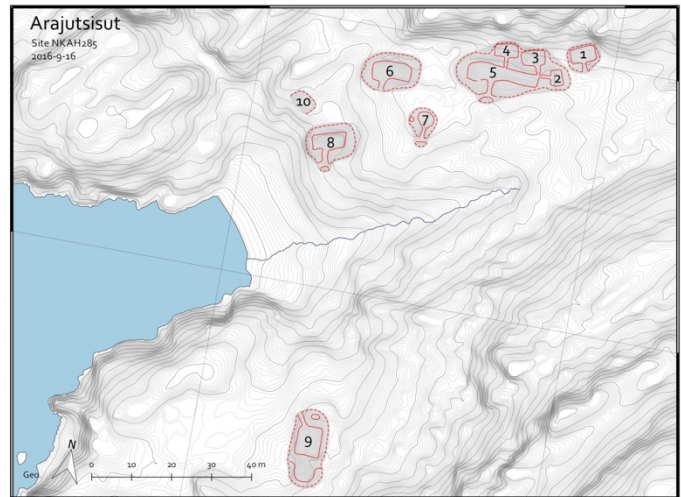
- 5) *Arajutsisut* er en stor boplads fra Thule-kulturen med mange anlæg. Arajutsisut er en spektakulær plads med bl.a. syv fælleshuse og tre rektangulære vinterhuse fra Thule-kulturen og historisk tid, samt et rundt vinterhus fra tidlig Thule-kultur. De mest spektakulære anlæg på denne plads er typiske for 1600- og 1700-tallets kystbebyggelse i *Aasivissuit - Nipisat*.

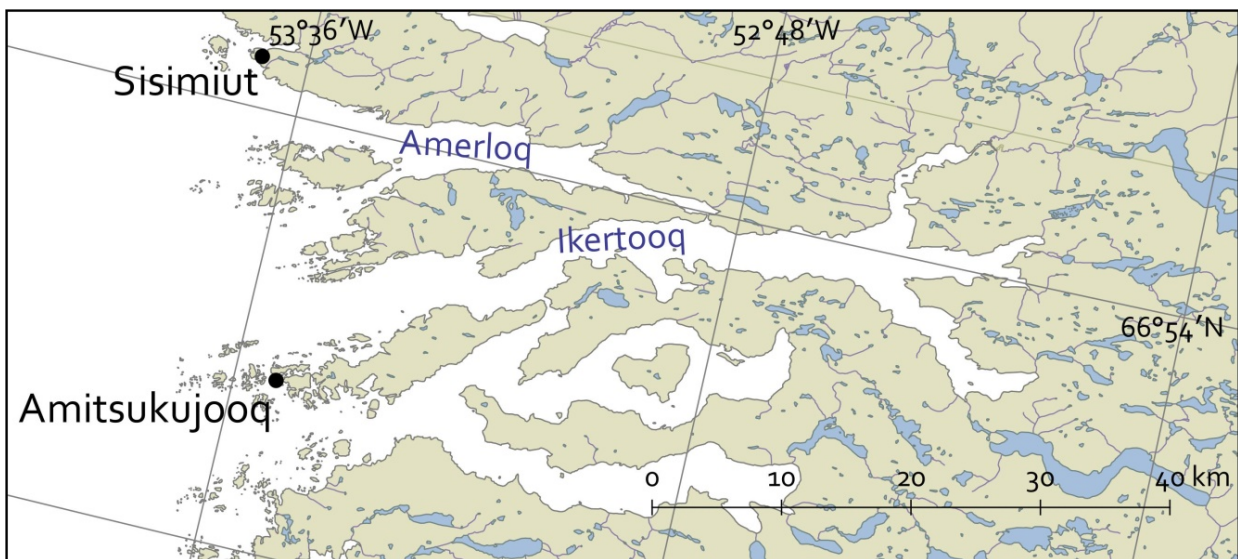
Kort 15: Topografisk kort over Aarjutsisut

Kort 16: Kort over Aarjutsisut

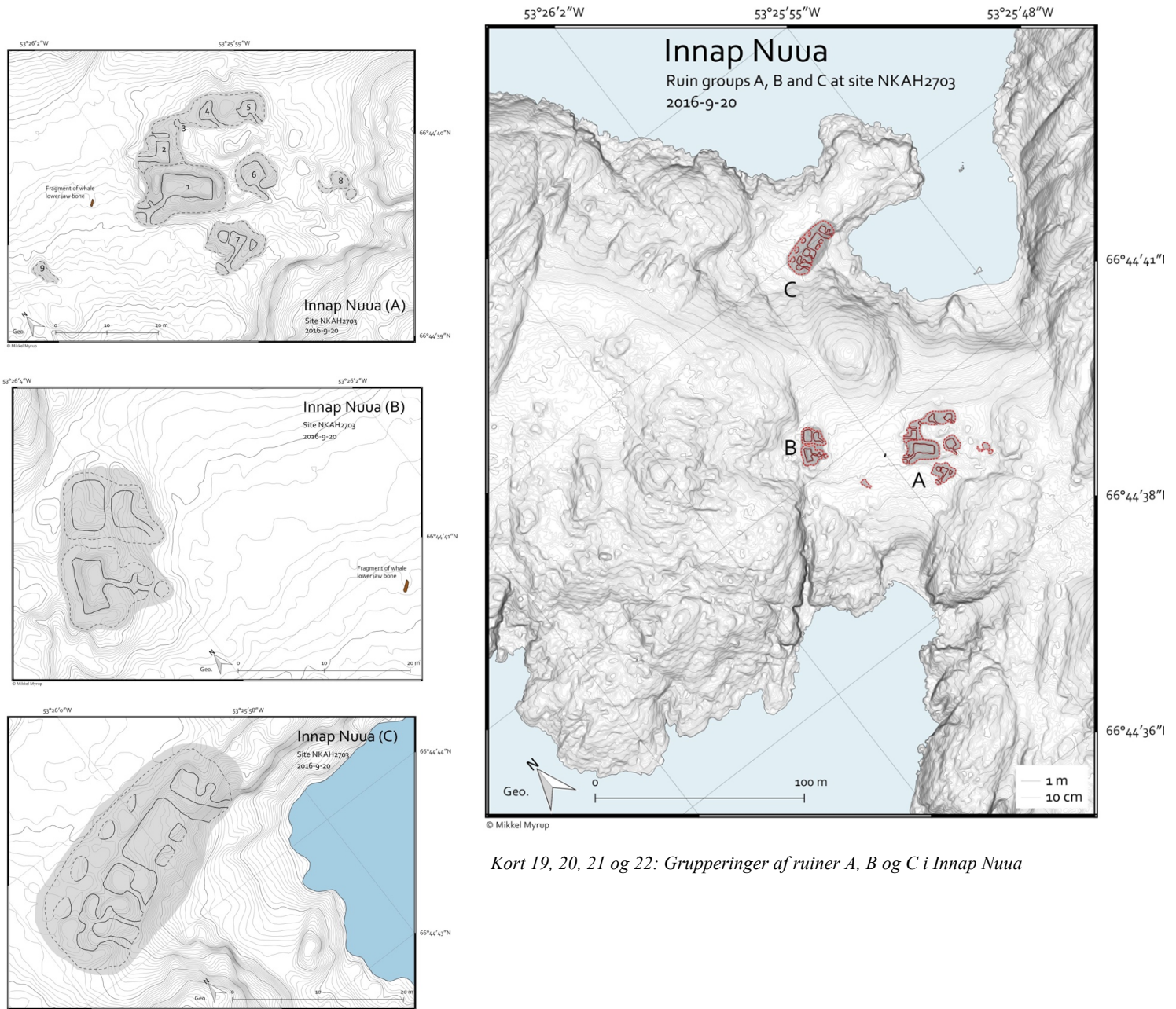
Kort 17: Kort over Aarjutsisut med nummererede ruiner

Kort 18: Amitsukujooq og Innaq Nuua i det kystnære område.

- 6) *Innap nuua* er en stor boplads med mange anlæg. Pladsen ligger på et næs på den nordlige side af øen Sallersua. På pladsen ses bl.a. 3 velbevarede fælleshuse, hvoraf ét er mere end 25 m langt og opdelt i flere sektioner med indre tværgående vægge. I en gruppe ældre, runde huse ligger endnu et velbevaret fælleshus sammen med nogle yngre rektangulære og trapezformede Thule-huse.

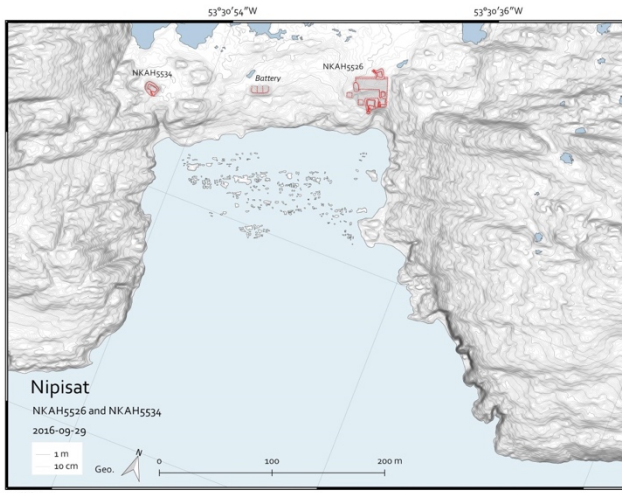

Kort 19, 20, 21 og 22: Grupperinger af ruiner A, B og C i Innap Nuua

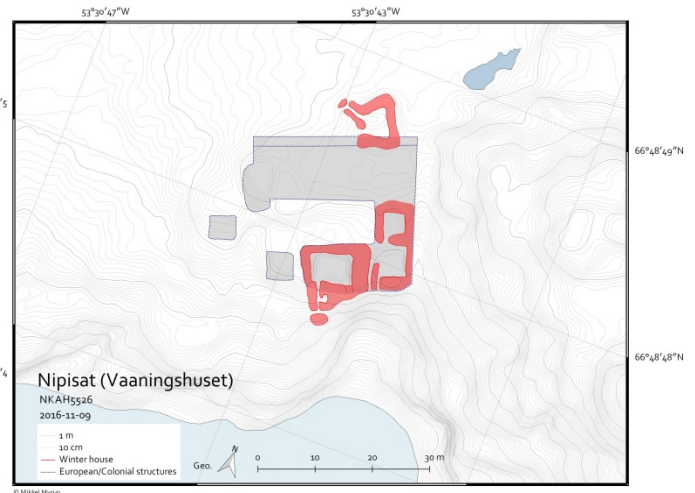
- 7) *Nipisat* er en stor boplads med anlæg fra mange forskellige perioder: Saqqaq-kultur, Kolonitid og Historisk Inuit. Hedenske grave indikerer, at der også må være anlæg fra Thule-kulturen før Kolonitiden. Den vigtigste bosættelse er en Saqqaq-boplads, hvis meget fine bevaringsforhold har gjort det muligt at udgrave et bemærkelsesværdigt, omfattende og fint materiale af dyreknogeter og redskaber fra den ældste kultur i Vestgrønland.

Tæt ved Saqqaq-pladsen ligger spor fra den koloniale bosætning ”Nepisene”, der blev anlagt i 1724: på sydøstsiden af øen ligger en tørvevold på 34 x 9,6 x 0,5 m. (L x Br x H), der omgav et pakhuis. 2) i den østlige side af en sydvendt bugt ligger resterne af 3-fløjet anlæg, som blev nedbrændt af

hollandske hvalfangere i 1731. Derefter anlagde Inuit 2 rektangulære tørvebygninger oven i det ødelagte koloni-anlæg, som nu er svært at se tydeligt. 3) ca. 100 meter vest for dette bygningskompleks ligger fundamentet til det kanonbatteri, som hørte til kolonilægget.

Kort 23: Topografisk kort over kolonien 'Nepisene' på øen Nipisat.

Kort 24: Detaljeret plan over en bolig fra kolonitiden på tidligere Inuit boliger i Nipisat.

Aasivissuit – Nipisat er et usædvanligt velbevaret kulturlandskab hvor nutidens rejsende kan besøge og studere lejrpladser fra forhistoriske og historiske folk og perioder.

Sporene efter den menneskelige bosætning i *Aasivissuit – Nipisat* udgør et komplet ”fossilt jægersamler landskab”, blot udvidet med et tidligt kolonialt aftryk på landskabet og med små, farverige træhuse fra den nutidige brug af skærgården og fjorden. De synlige ruiner af boliger og andre anlæg afslører, at der er tale om anlægstyper, der er velkendte fra andre dele af Grønland og Arktis, men mængden af pladser, deres fine bevaringstilstand og den kendsgerning, at kun to af pladserne er blevet undersøgt systematisk, gør *Aasivissuit – Nipisat* til en unik repræsentant for et arktisk jagt-landskab.

7.1 Værdier og overordnede målsætninger

De identificerede værdier forbundet med det nominerede område og målsætninger knyttet hertil er opstillet i nedenstående skema.

Tabel 3 – Værdier og overordnede målsætninger			
Emner	Delelementer ift. "Aasivissuit - Nipisat" som nomineret område	Del af OUV'et	Målsætninger
Landskabelige værdier	Det "store landskab" dannede og danner stadig rammen om Inuits fangstaktiviteter sommer og vinter.	Landskabet	Landskabet som rammen om de historiske og nutidige aktiviteter. Der er særlig fokus på beskyttelsen af landskabet omkring de jordfaste fortidsminder og steder, som har en særlig rolle i fortællingen om inuitkulturens brug af landskabet.
Kulturhistoriske værdier	Bopladser fra Inuit og andre perioder. Både vinter og sommer bopladser som nøgleområder: <ol style="list-style-type: none"> 1. Aasivissuit 2. Itinnerup Tapersuai 3. Saqqarliit 4. Sarfangguit 5. Arajutsisut 6. Innap nuua 7. Nipisat (Se placeringen af nøgleområder i landskabet i nedenfor skemaet) Nuværende og tidligere bygder. Kulturen med fritidshytter i fjordene er en videre udvikling af sommer bosætningen. Rekreativ anvendelse.	Kulturhistorien	Beskyttelse og formidling af områdets kulturhistoriske værdier. Formidle kendskab til, kulturlevnene til besøgende og lokale brugere. Sikring og vedligehold af bevaringsværdige bygninger. Bevare og udvikle bygdekulturen. Sikre fortsat mulighed for fritidshytter i fjordområdet til lokalbefolkningen. Mulighed for jagt, fiskeri, bærsamling, tørring og rygning af fangst. Regulering af turisternes adfærd i områder og give mulighed for ophold, kost og logi.
Biodiversitets værdier	Områdets dyre- og planteliv. Fødegrundlaget for dyrelivet er en afgørende forudsætning for at de forskellige dyrearter kan reproducere sig selv, samt producere et overskud som kan høstes	Tilstedeværelsen af synlige fangst dyr	Understøtte en tilpasset regulering af jagttrykket, så der sikres en autentisk oplevelse af det nominerede område der også omfatter oplevelse af dyrelivet. Sikres ift. overbelastning ved øget besøgstal og klimaændringer. Der understøttes en bæredygtig jagt gennem en regulering så der sikres at der er mulighed for at opleve

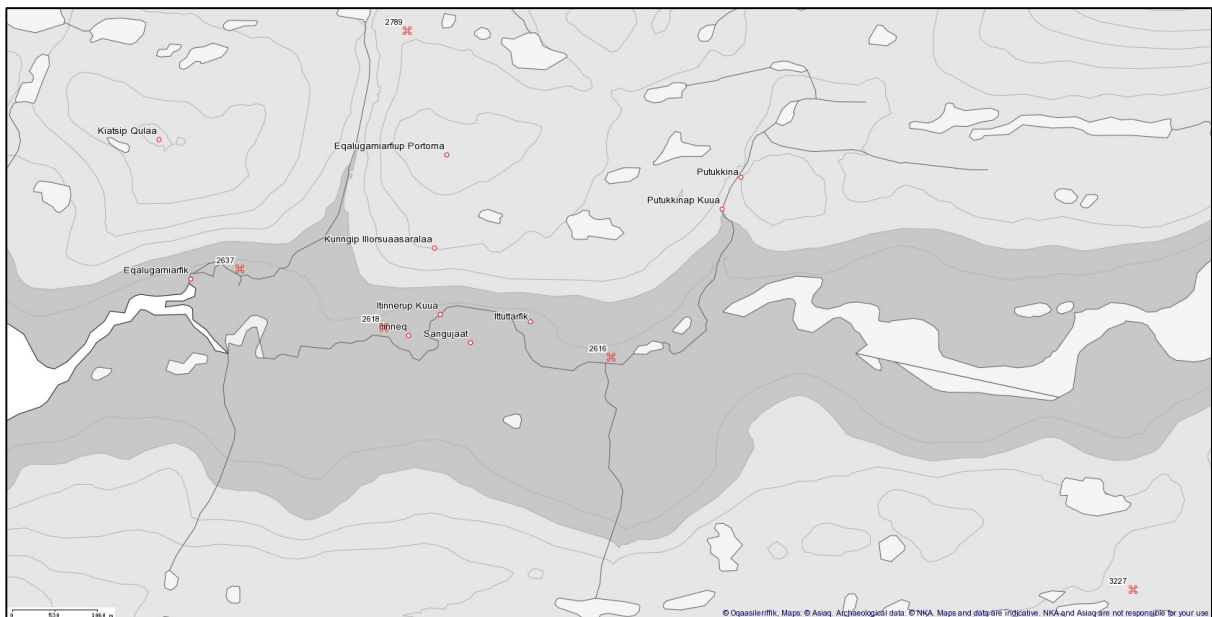
	<p>gennem de årlige jagtaktiviteter. Understøtte at der er plads til de dyrearter der i 2016 er kendte i området.</p>		<p>fangstdyrene i det nominerede område.</p>
Økonomiske værdier	<p>Jagt og fiskeri er stadig en væsentlig aktivitet som livsgrundlag i forbindelse med fiske- og fanger erhvervet, men også som en væsentlig fritidsaktivitet for de grønlandske familier.</p> <p>Turisme</p>	<p>Fortællingen om kulturhistorien</p>	<p>Sikre fortsat udvikling af fiskeri og fangst, samt evt. nye erhvervs muligheder.</p> <p>Udbrede kendskabet til det nominerede Verdensarvsområde i og udenfor Grønland.</p> <p>Øge indtjeningen i lokalområdet for at sikre den fremtidige bevaring og formidling af området.</p> <p>Sikre en bæredygtig turisme, herunder regulering af turisternes adfærd i området.</p>
Forsknings- og uddannelsesmæssige værdier	<p>Vigtige kulturhistoriske bopladser</p> <p>Særlige levevilkår</p> <p>Klimaændringer</p>	<p>Udbygningen af de kulturhistoriske værdier</p>	<p>Sikre forskningsmæssige muligheder i området til gavn såvel nationalt som internationalt.</p> <p>Formidling af forskningsresultater til lokalsamfundet, besøgende og andre interessenter.</p> <p>Samarbejde om overvågning og information om klima- og miljøforandringer i området.</p>
Andre sociale værdier	<p>Stolthed</p> <p>Udvikling af lokalområdet</p> <p>Turisme</p>	<p>Den levende kulturhistorie der stadig er aktuel</p>	<p>Sikre at alle brugere har forståelse for området og dets enestående værdi, samt øge befolkningens stolthed over og muligheder ift. det nominerede verdensarvsområde.</p> <p>Gennem regulering af turisternes adfærd i området skal der opnås mulighed for at tilbyde ophold, kost og logi og lokale produkter og dermed skabe lokale arbejdspladser</p>

Tabel 3: Værdier og overordnede målsætninger

Nedenfor er vist en oversigt over de enkelte lokaliteter med angivelse af fundsteder med fredningsnummer pr. september 2016. Cirklerne angiver stednavne.

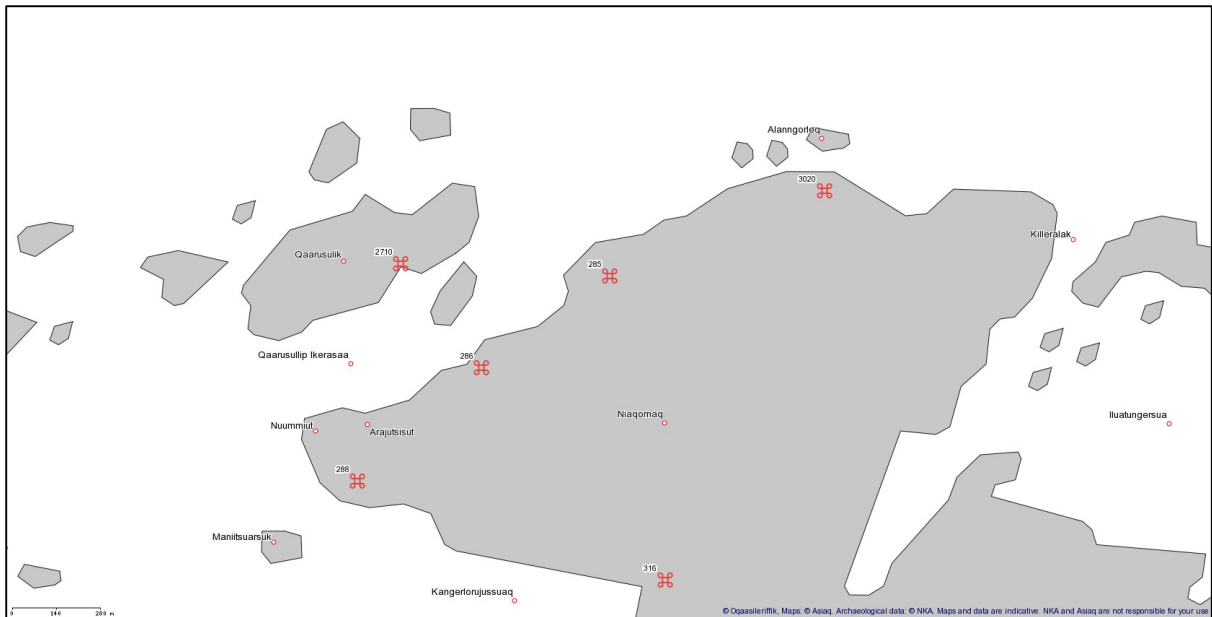

Kort 25: Nøglelokalitet nr. 1 Aasivissuit (2845) med varder og med fredede lokaliteter

Kort 26: Nøglelokalitet 2. Itinnerup Tupersuai (2618) i Uninneq (Oles Lakseelv) med fredede lokaliteter

Kort 29: Nøglelokalitet 5. Arajutsisut (285), På Maniitsorsuaq med fredede lokaliteter

Kort 30: Nøglelokalitet nr. 6 Innap nuua (2703) på Sallersua med fredede lokaliteter

Kort 31: Nøglelokalitet 7, Nipisat med fredede lokaliteter(2016). Nøglelokaliteten omfatter numrene: 276, 307, 324, 5526, 5527 og 5534 (røde cirkler er stednavne).

8. Trusler – og forvaltningstiltag ift. områdets værdier

I kapitlet identificeres de væsentligste trusler som (januar 2016) vurderes at kunne få konsekvenser for det ansøgte verdensarvsområde. En trussel forstås i denne sammenhæng som en udfordring, der allerede har eller som forventes at kunne få konsekvenser for området.

Formålet med skemaet er at give overblik over trusler, og tiltag til at imødegå truslerne.

Identificeringen af de væsentligste trusler og tiltag er sket med de involverede parter.

Tabel 4 – Oversigt over trusler i forhold til tiltag

Emne	Årsag/trussel	Kræver beskyttelse af disse værdier	Forvaltningsmæssige tiltag
1. Landskabet	Årsag: Større anlægsarbejder Trussel: Ændringer af landskabet og dermed den ramme der er med til at fortælle historien	Kulturlandskabet	-Reguleres i kommuneplanlægningen og en tilpasset anlægsstrategi. -Samt bestemmelser om udarbejdelse af VVM-redegørelser og naturkonsekvensvurderinger.
2. Jordfaste fortidsminder	Årsag: Aktiviteter forbundet med bygdeudvikling og turisme Trussel: at fortidsminder både udgravede og ikke udgravede beskadiges Besøgende kan ved uhensigtsmæssig adfærd slide på eller beskadige fortidsminderne. Årsag: Klimaændringer bortfald af permafrost Trussel: Jorderosion/Kysterosion	Kulturlandskabet og fortidsminder	-Løbende information om fredningslovgivning mv., afmærkning, og påtale af overskridelser. -Handlingsplan for pleje og afmærkning af jordfaste fortidsminder. -Etablering af en beskyttelsesafstand på 100 m gennem revision af kommuneplanlægning for at undgå utilsigtede fysiske anlæg m.v. tæt på fortidsminder. -Tilrettelæggelse af adgangen til udvalgte besøgssteder. -Monitering af slid på fortidsminder og arealer omkring fortidsminderne.
3. Bevaringsværdige bygninger og anden kulturarvsbeskyttelse.	Årsag: Renovering, nedrivning og ombygning af særlige bygninger Trussel: Forringelse af arkitektoniske eller kulturhistoriske værdier. Benyttelse af forkerte materialer til vedligehold Årsag: Klimaændringer Trussel: Varmere klima/temperatursvingninger, øgede regnmængder, kan forårsage hhv. nedbrydning af organisk materiale og skred og	Byggeskik og arbejdsmetoder Alt i alt er der ca. 120 bygninger i området. Ca. 60 fritidshytter. Ca. 50 bygninger i Sarfannguit og ca. 10 turist- og overlevelseshytter.	-Regulering i kommuneplanlægning -Information til ejere om vedligehold og retningslinjer for byggestil. -Kommunal kontrol og påtale.

	oversvømmelse som kan beskadige bygninger.		
4. Jagt og fiskeri	Årsag: Stort jagttryk fra både erhvervsjagt og fritidsjagt Trussel: Det ikke længere er muligt at opleve dyrearterne i naturen i verdensarvsområdet	Oplevelsen af fangstdyrene i landskabet.	-Regulering af jagten via jagtlovgivningen med regulering af jagtperioder og jagtområder, på baggrund af den nationale monitoring af dyrenes tilstedeværelse. -Det er en forudsætning for anlæg af vejen mellem Sisimiut og Kangerlussuaq, at der ikke kommer til at foregå jagt direkte fra vejen.
5. Turisme	Årsag: Etablering af overnatningsfaciliteter Vandreturisme og anvendelse af åben ild Etablering af turisthytter Etablering af læ – toilet og formidlingssteder Færdsel i det nominerede område generelt og tæt på fortidsminderne Trussel: Skader på fortidsminderne Nedslidning af vegetationen	Kulturlandskabet	-Overnatningsfaciliteter etableres primært udenfor det nominerede område. Det påregnes dog at der kan blive behov for udbygning af den eksisterende hyttekapacitet på vandreren Arctic Circle Trail. -Sti- og landgangs anlæg og regler for færden. -Der vil blive lagt vægt på at alle anlæg i området etableres og indpasses så de fremtræder så lidt skæmmende som muligt -Monitoring af turismen og løbende vurdering af om der er behov for yderligere reguleringstiltag og lign. -Analyse af turisternes færdsel i det nominerede område, og udarbejdelse af færdselsplaner
6. Minedrift	Årsag: Minedrift i området Efterforskning og minedrift i naboområderne Trussel: Forstyrrelse af oplevelsen af området og landskabet	Evt. skæmmende ift. kultur- og landskabsværdier i det nominerede område	Det er aftalt med Selvstyret at der ikke meddeles efterforsknings tilladelser indenfor det nominerede område. Styregruppen for det nominerede område vil løbende følge udviklingen af minedrift, i nabo områderne og være høringspart ved forslag om fremtidige efterforskningstilladelser.
7. Øvrige erhverv	Årsag: Evt. bygningsanlæg ved udvikling af øvrige erhverv Trussel: Forstyrrelse af oplevelsen af det nominerede område	Skæmmende ift. kulturværdierne i det nominerede område	-Der kan ikke etableres erhverv i det nominerede område, der ikke er i tråd med den traditionelle anvendelse -Der vil alene kunne etableres overlevelses- og fangsthytter i det omfang disse er nødvendige for en fortsættelse af fisker- og fangererhvervet -Andre bygningsanlæg vil blive henvist til arealer udenfor det nominerede område eller til Sarfannguit

<p>8. Affalds- og spildevands- håndtering</p>	<p>Årsag: Eksisterende affaldsproblematik, samt øgede affaldsmængder pga. større tilstrømning af turister Trussel: Synlige affaldsmængder vil skæmme kulturlandskabet.</p> <p>Årsag: Øget tilstedeværelse af turister m.v. i området Trussel: Forurening af vandløb og terræn med spildevand</p>	<p>Kulturlandskabet</p>	<p>-Affaldsplanlægning Der foreligger en ny affalds håndteringsplan for Qeqqata Kommunian inden udgangen af 2017 som omfatter det åbne land. -Oprydning og vejledning i affaldshåndtering iværksættes. Affaldshåndtering i bygder tages op til revision -Opsætning af affaldsspande på strategiske steder i det nominerede område -Spildevandsplan for hele Qeqqata Kommunian inden udgangen af 2020 -Opstillede toiletløsninger skal være bæredygtige, uden afløb til vandløb og terræn. Der vil typisk være tale om kompost- eller tankløsninger alt efter belastning.</p>
<p>9. Infrastruktur</p>	<p>Årsag: Øget tilgængelighed, øget motoriseret trafik</p> <p>Vintertrafik mellem Sisimiut og Kangerlussuaq</p> <p>Vejanlæg mellem Kangerlussuaq og Sisimiut, samt evt. til Sarfannguit</p> <p>Afmærkning af nye vandreruter</p> <p>Landgangsbroer/bådebroer ved særlige oplevelsessteder</p> <p>Trussel: Støj, forurening og påvirkning af landskabet.</p> <p>Kørespor efter hjulkøretøjer kan i den følsomme beplantning genfindes efter rigtig mange år.</p> <p>Meget trafik vil kunne påvirke dyrenes vandringsruter m.v.</p> <p>Beflyvning af området med helikopter</p> <p>Sejlads med større og mindre skibe</p>	<p>Påvirkning af fortidsminderne</p> <p>Forstyrrer helhedsindtrykket i kulturlandskabet</p>	<p>-Tracé til anlæg af veje og kørespor kontrolleres af arkæologer i henhold til gældende lovgivning, inden etablering. -Placering af vejanlæg sker så synligheden i og fra det nominerede område begrænses mest muligt. -Transportinfrastrukturen i området udvikles løbende, i samarbejde med relevante myndigheder og "Parkrådet" herunder løbende forbedring af veje, stier, anløbsfaciliteter, tidevandstrapper og pontonbroer . -Trafikken i verdensarvsområdet søges styret for at sikre mod utilsigtet trafik udenfor tilrettelagte korridorer. (Ingen jagt fra vej og kørespor, tracking af køretøjer der må benyttes i området m.v.) Afmærkning af helikopterlandingssteder ved fortidsminder. -Fastlæggelse af minimums flyvehøjde for droner, helikoptere og fastvingede fly. -Der accepteres sejlads med trawlere og mindre både og i det tilfælde hvor der etableres minedrift udenfor det nominerede område vil der også kunne foregå sejlads med malm og lignende igennem området.</p>
<p>10. Rekreative aktiviteter</p>	<p>Årsag: Øget aktivitet Trussel: Slid på kulturlandskabet</p>	<p>Kulturlandskabet</p>	<p>-Håndhævelse af regler for jagt og fiskeri, samt benyttelse af motoriserede transportmidler i</p>

	<p>Indsamling af oldsager og gevirer, slid på ruiner og kulturlandskabet</p> <p>Forkert brug af motoriserede transportmidler.</p> <p>Årsag:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Stigning i friluftaktiviteterne -Vandreturisme og anvendelse af åben ild. -Etablering af overlevelses, turisthytter og fritidshytter. <p>Trussel:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Skader på fortidsminder -Nedslidning af vegetationen -Øget risiko for brand -Påvirkning af landskabsoplevelsen 	<p>Fortidsminder og kulturlandskabet</p>	<p>området.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Information om og håndhævelse af fredningslovens regler. -Information om og håndhævelse af regler for benyttelse af motoriserede transportmidler i området. -Afmærkning af teltpladser for at undgå uhensigtsmæssig teltslagning nær fortidsminderne -Etablering af stianlæg- og afmærkning af vandruter for at kanalisere turisterne udenom følsomme steder eller indrette stianlæg så de kan tåle belastning. -Vejledning om hvordan man færdes i naturen. -Regulering af bebyggelsestæthed i fritidshytteområder med kommuneplantillæg, hvis monitoreringen viser stor påvirkning.
11. Bygdeudvikling	<p>Årsag: Øgede aktiviteter i bygderne som bosted og ift. turisme og sommerhus-anvendelse.</p> <p>Behov for styrkelse og udvikling af funktionerne af servicesteder (areal anvendelse mv.)</p> <p>Trussel: Helhedsindtrykket ift. Kulturlandskabet.</p>	<p>Kulturlandskabet og kulturminder</p> <p>Helhedsindtryk af bygdelig i Sarfannguit</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Løbende information om reguleringer i det nominerede område -Udviklingstiltag håndteres i henhold til planloven i kommuneplanlægningen med udgangspunkt i at bygdens dimensioner og struktur skal bevares.
12. Sundheds- og sikkerhedsforanstaltninger	<p>Årsag: Ift. Øget turisme i det nominerede område kan der blive behov for opgradering af behandlingskapacitet og ulykkesberedskab.</p> <p>Trussel: Øget risiko for personskader og miljøpåvirkning</p>	<p>Befolkningen og turisternes velvære og sundhedstilstand</p> <p>Miljøbeskyttelse</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Evt. opgradering af kapacitet og beredskab i forbindelse med øget antal besøgende i områderne, herunder evt. opgradering af telekommunikation fra satellittelefon til mobiltelefon. -Indførelse af system til sikring af nødkald med GPS koordinat angivelse.
13. Videnskabelige aktiviteter	<p>Årsag: Evt. øgede aktiviteter indenfor videnskabelig forskning mv.</p> <p>Trussel: Evt. forstyrrelse af helhedsoplevelsen</p>	<p>Kulturlandskabet og fortidsminder</p> <p>Helhedsindtryk af bygdelig i Sarfannguit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Ved videnskabelige aktiviteter er der behov for øget information og krav om oprydning og reetablering af de berørte områder.

Tabel 4: Oversigt over trusler i forhold til tiltag

Ud fra ovenstående skema uddybes herunder de nævnte trusler og forvaltningstiltag.

Samtidig skal det anføres at Qeqqata Kommunia arbejder ud fra et koncept om at kommunen skal agere og være bæredygtigt i 2020. Begrebet rummer ud over en teknisk bæredygtighed, på energiforsyning, vandforsyning, spildevandshåndtering og affaldshåndtering m.v. også et helhedssyn, hvor der i tillæg til ovenstående, altid forsøges indarbejdet et tværgående helhedssyn mellem kultur, socialområde, undervisning, erhvervsudvikling m.v.

Dette bæredygtighedsbegreb er forsøgt indarbejdet i forvaltningsplanen og de aktiviteter der iværksættes i kraft heraf.

8.1 Landskabet

Det storslåede isfri landskab i Midtgrønland, har dannet rammen om Inuits fangst og fiskeri gennem 4.500 år. Der lægges derfor stor vægt på bevarelsen af landskabsindtrykket som lokale og turister der færdes i det nominerede område oplever.

På den ene side er der tale om et levende område hvor det er et vigtigt mål at sikre rammer for en fortsat udvikling af Inuits jagt og fiskeri kultur, på den anden side betragtes det som vigtigt at rammerne omkring kulturen opleves bevaret og hvor det skal være muligt at opleve Inuits rejser i landskabet fra kysten til indlandet – fra vinterboplads til sommerboplads uden at oplevelsen forstyrres af store indgreb.

På den anden side er det også nødvendigt, at sikre tilgængelighed og bekvemmelighed, for at kunne give det moderne menneske denne oplevelse, og det kan ikke gøres helt uden at det sætter sig spor.

Figur 17: Aasivissuit i september. Foto: Qeqqata Kommunia

Målsætninger

- Vi vil beskytte natur og kultur værdierne i det åbne land
- Vi vil arbejde på en bæredygtig udnyttelse af fangstdyrene

Muligheder og trusler

Målsætningen om en erhvervmæssig udnyttelse af mulighederne i det åbne land kan måske siges at være i modstrid med udpegningen af det nominerede område som et Verdensarvsområde. Det er imidlertid en del af strategien at benyttelse og beskyttelse skal gå hånd i hånd. Uden benyttelse sikres der ikke et bredt kendskab til områdernes værdier i form af natur, dyreliv og fortidsminder, og man mister borgernes engagement i beskyttelsesopgaven.

Der er en enestående mulighed for med en velovervejede udnyttelse af området, at vise jagtkulturen og landskabet frem både sommer og vinter.

Dette skal ske på en koordineret måde, hvor turisterne f.eks. kan følge fangerne, så der ikke skabes sikkerhedsrisiko for turisterne og så fangerne får et nyt indtjeningsgrundlag.

Regulering

Beskyttelsen af det åbne land sker i dag i høj grad gennem lov om naturbeskyttelse, lov om planlægning og arealanvendelse hvor reguleringen udmøntes gennem kommuneplantillæg, samt bekendtgørelse om benyttelse af motoriserede befordringsmidler i det åbne land, hvor reguleringen udmøntes gennem kommunale kørselsvedtægter.

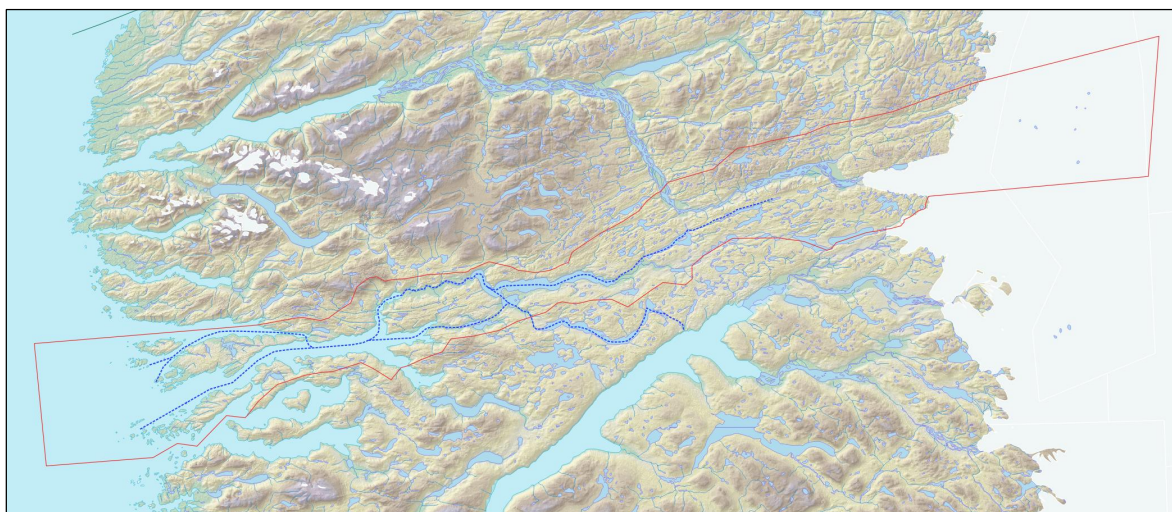

Figur 18: Boplads ved Aasivissuit. Foto: Qeqqata Kommunia

Status for regulering

Det åbne land er generelt i kommuneplanlægninger indarbejdet som vildmark, hvis der ikke er indarbejdet andre betegnelser.

Det nominerede område støder mod nord op til vandoplandet for Sisimiut Vandkraftværk, der er beliggende ved Kangerluarsuk Ungalleq nord for Sisimiut, vandoplandet berører kun det nominerede område ved at vandet fra en mindre elv er dirigeret mod vandkraftværket i stedet for mod Itinneq.

Kort 32: Inuit rejsesruter

Fremtidige indsatser

Den fremtidige regulering af landskabet forventes at ske som en del af denne forvaltningsplan og evt. en kommende forvaltningsplan der beskæftiger sig med områderne uden for det nominerede område.

Det påtænkes ikke at gennemføre anden kulturarvsbeskyttelse af landskabet, da en risiko for en uheldig påvirkning skønnes meget lille, set i relation til landskabets skala og de potentielle aktiviteter. Under alle omstændigheder vil der være et stort fokus på ikke at påvirke landskabet negativt i det nominerede område.

8.2 Jordfaste fortidsminder

Beskrivelse af de jordfaste fortidsminder generelt

Områdets mest almindelige jordfaste fortidsminder kan inddeles i 'boliger' og 'andre anlæg'.

Boligformerne omfatter

Tørvehuse
Telthuse
Teltringe
Jagtsenge
Mur- og fundamentrester fra historisk bosættelse

Andre anlæg omfatter

Grave (kammergrave, røsegrave, hulegrave, Jordfæstegrave)
Køddepoter
Ildsteder
Inussuk (varde)
Inussuit (vardesystem til drivfangst af rensdyr)
Skydeskjul
Møddinger
Hoppestensrækker og legehuse

Figur 19: Nipisat, kristne grave. Foto Claus Andreassen

Tørvehusene er de mest almindelige og lettest erkendelige anlæg. De inddeles efter formen i henholdsvis runde, kløverbladsformede, trapezformede og rektangulære typer samt i fælleshuse, der er store flerfamiliesboliger.

Fælles for alle er, at væggene består af græstørv, undertiden suppleret med sten. Oprindeligt var husrummet og den karakteristiske forsænkede indgang kaldet 'husgangen' dækket med et tag af aflagte konebådsskind og tørv der blev båret af tømmer og undertiden hvalknogler.

Tørvehusene fremstår vidt forskelligt. De ældste, runde varianter er ofte vanskelige at erkende, idet de stærkt sammensunkne anlæg ofte blot består af en forhøjning i terrænet med en mere eller mindre tydeligt markeret forsænkning i det centrale område, hvor husrummet lå. De yngre trapezformede tørvehuse og de store fælleshuse ofte står ofte tydeligere med op til meter høje vægge og veldefineret husgang. De yngste huse fra 1800-tallet var træhuse med en ydre, lav beskyttelsesvold af tørv og sten. Telthusene findes i indlandet og kan som navnet antyder, betragtes som en kombination af et hus med tørvemur og et telt. Telthuse har vægge af tørv og sten, hvorover der blev rejst et teltlignende tag. Teltringe er til 2 til 4 m i diameter store ringe af sten, der holdt teltdugen tæt mod jorden, og som ofte ligger tilbage når lejrpladsen forlades.

Jagtsenge er oftest ovale ca. 2 x 1 m store stensætninger der især findes i indlandet når jægere måske blot udstyret med et enkelt skind skulle finde ly for et kortere stykke tid. Rester af den historiske bebyggelse ses i form af fundament rester og undertiden vægge af tørv, der har isoleret træhusene på ydersiden. Den mest markante historiske bebyggelse i det nominerede område er Nipisene (i dag: Nipisat), hvor Hans Egede i 1724 anlagde den første koloni nord for Nuuk.

Her findes to områder med spor af den historiske bebyggelse. Mest markant er Provianthuset på Nipisat øens østligste del, der fremstår tydeligt med den oprindelige beskyttelsesvold uden om trævæggene. Boligen, der ligger omkring 800 m længere mod vest, er vanskeligere at erkende idet vægforløbet ikke er blevet restaureret på denne tomt, og Inuit har anlagt 2 tørvehuse oveni selve anlægget.

Grave er runde eller aflange stensætninger, der undertiden kan antage karakter af egentlige stensatte kamre. De findes enkeltvis såvel som i små grupper eller danner egentlige gravfelter, det sidste ses især i nærheden af de større bopladser.

Køddepoter er de stensatte kamre der tidligere blev anvendt til opbevaring af forråd. Undertiden kan de forveksles med grave. De findes ofte på godt ventilerede steder så som i lidt højtliggende ur eller på stenede rygninger nær bopladser, hvor grave også kan være anlagt.

Figur 20: Nipisat, pakhus. Foto: Claus Andreassen

Ildsteder ses i flere forskellige typer, mest almindelig er den stadig anvendte flade sten placeret over to eller tre støttesten, således at der under den flade sten dannes et kammer, hvor ilden kan brænde. På ældre bopladser fra Saqqaq kultur ses endvidere ovale eller boksformede, stensatte ildsteder, der kan være fyldt med kogesten. De boksformede ildsteder kan endvidere være indbygget i teltboligerne arkitektur hvor de i Saqqaq kulturen undertiden optræder indbygget i en stensat 'midtergang,' der delte teltets interiør. Ingen af sådanne anlægsformer er synlige i området i dag, men de blottes undertiden ved erosion af vegetationen.

Inussut eller varder antager mange forskellige former, der består af to eller flere stablede sten. Nogle Inussuit er retnings markører på vandre- eller slæderuter, andre kan indgå i større jagtsystemer som på bopladsen Aasivissuit, hvor stensatte varder danne lineære anlæg, der blev brugt til at skræmme eller lede renerne på skudhold i forudbestemte områder hvor jægerne gemte sig.

Skydeskjul er lave, ofte halvmåneformede stensatte murforløb, der kan ligge enkeltvis spredt i terrænet eller som på Aasivissuit bopladsen kan være del af store fangstsystemer.

Møddinger er de affaldshobe, der aflejres foran eller i nærheden af boliger. Møddinger kan antage vidt forskellig form. Nogle steder markerer de sig i form af mindre ansamlinger af knogler og eventuelt andet affald indlejret i den naturlige undergrund. Andre steder dannes tykke lag tætpakket med knogler, sådanne møddingslag kendes på Aasivissuit bopladsen, hvor rensdyrknogler dominerer. På kystnære bopladser som Nipisat ses større indslag af havpattedyr.

Hoppestensrækker (naanngisat) er som en form for hinkerude lange lineære forløb af oftest over hovedstore sten, der typisk findes placeret på grusede flader. De dystende skulle hoppe på et ben fra sten til sten. I nominerede område kendes en 24 m lang hopstensrække ved Aasivissuit bopladsen.

Figur 21: Inussuit, varde ved Tasersuaq. Foto: Olafur Olafsson

Legehuse kendes ikke fra området men findes under tiden i terrænet omkring bopladser. De udgør typisk en til to meter store stensætninger af knytnævestore sten, der lægges så de tegner grundplanen af en vinterbolig eller af et telt. Lignende legeanlæg kan have form af kajakker eller konebåde.

Målsætninger

- Vi vil sikre området med dets kulturminde som global kulturarv.
- Vi vil sikre, at de jordfaste fortidsminder fortsat kan eksistere, så de kan bidrage til fortællingen om Inuit kulturerne.
- Vi vil pleje og synliggøre udvalgte fortidsminder, samtidig med at vi vil tilrettelægge og styre adgangen til fortidsminderne.
- Vi vil formidle historien så både turister og lokale får god mulighed for at tilegne sig viden om de enkelte fortidsminder.

Muligheder og trusler

Målet med handlingsplan og forvaltning er at samarbejde de bevaringsmæssige hensyn og ønsket om at udnytte området til aktiviteter. Det kan forekomme, at uagtsomhed og manglende viden i enkelte tilfælde kan være årsag til, at man ikke overholder afstand til en ruin i forbindelse med etablering af en fritidshytte el lign, og at der derved kan ske skader på et fortidsminde. Dette er ulovligt uanset kulturmindets karakter. En løbende monitoring i terrænet med detaljeret kortlægning af ethvert kulturminde og et snævert samarbejde mellem den antikvariske myndighed og den kommunale forvaltning skal modvirke dette. Det kan indgå som middel til sikring af udsatte kulturminde at afmærke dem.

Regulering af jordfaste fortidsminder

Alle jordfaste fortidsminder er per definition fredet i henhold til lov om fortidsminder.

Fredningsloven åbner muligheden for frigivelse af et fredet fortidsminde, hvis det f.eks. ligger i vejen for et anlægsarbejde af samfundsmæssig betydning. Anmodning om ophævelse af fredningsstatus skal

sendes til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv. I Nationalmuseets overvejelser inden en afgørelse vil bl.a. indgå mindets bevaringsstand, tilstedeværelsen af lignende anlæg samt en afvejning af hensynet til kulturmindet. Der skal udarbejdes en Heritage Impact Assessment, en analyse der skal afklare mulighederne for at placere anlægget andre steder. I forbindelse med en ophævelse af fredning vil Nationalmuseet altid kræve en grundig dokumentation og i nogle tilfælde fuld udgravning, inden et fortidsminde kan frigives.

Status for reguleringen

Landskabet er autentisk, da det i vidt omfang også er uforstyrret af en arkæologisk indsats. De sidste års arkæologiske rekognosceringer har vist, at trods et helt århundredes arkæologisk aktivitet er der stadig meget nyt at finde. Samtidig udvikles de arkæologiske teknikker til at sikre kulturhistoriske informationer, hvilket øger værdien af selv uanselige kulturminde og det omliggende landskab.

Status for registreringen af kulturminerne i Verdensarvsområdet er, at der generelt er et godt kendskab til omfanget men ikke detaljerne af bosætningen langs kysterne, men at dele af indlandsområderne er dårligt registrerede. Generelt savnes der udgravede tomter fra inuit-perioden (Thulekulturen), ligesom der næppe er tvivl om, at stenalderbosættelserne er underrepræsenterede, bl.a. fordi de er meget svære at få øje på og fordi de i nogle områder formentligt ligger under – og dermed beskyttet – af senere tiders bosætning.

Det er desuden håbet, at der med tiden kan findes klare beviser på nordboaktiviteter i området, som i fortællingerne fra nordbo tiden benævnes Greipar. Ligeledes vil det også være interessant hvis der kunne findes flere spor efter de europæiske hvalfangere og handlende som besejlede kysterne i 1600- og 1700-tallet.

Fremtidige tiltag (Særlige indsatser)

Det forventes, at fremtiden vil byde på en forøgelse af de arkæologiske aktiviteter i det nominerede område, så der med tiden sikres et mere indgående kendskab til inuits brug af dette landskab gennem tusinder af år. De arkæologiske aktiviteter forventes at omfatte såvel fortiden som den nærmeste nutid, herunder f.eks. arkæologisk og anden kulturhistorisk indsamling og dokumentation i de nedlagte bygder.

Det forventes ligeledes, at dele af sådanne forskningsprægede udgravningsaktiviteter kan igangsættes, så de knytter lokalbefolkning og evt. turister til projekterne for derigennem at øge såvel ejerskabet til områdets historie som kendskabet til de kulturelle udtryksformer og dermed de bevaringsværdige værdier.

Øget pres fra turister kan få en nedbrydende effekt på fortidsminerne. For at guide turisterne bedst muligt skal der af Site Manager sammen med Nationalmuseet, udarbejdes generelle guidelines samt specifikke guidelines for udvalgte fortidsmindekomplekser. Guidelines skal bl.a. danne grundlag for en certificering af turistguider der opererer i det nominerede område.

8.3 Bevaringsværdige bygninger og anden kulturarvsbeskyttelse

Gamle bygninger kan ikke som andre bygninger ændres med et hvilket som helst materiale. De er vidnesbyrd om tidligere tiders byggeskik og arbejdsmetoder. Derfor er det vigtigt, at alle bygningsdata fra bygningens opførelse bevares. Fotografier og registreringer er vigtig dokumentation, og enestående kilder til viden og et uundværligt grundlag for fremtidig forskning og bevaring.

Der ligger ingen fredede bygninger i det nominerede område og kun nogle få bevaringsværdige bygninger i Sarfannguit, B 90 butikken, B-94 lagerbygning (krudthus), B-99 enfamiliehus og B-127 skolekapel. Der vil på grundlag af en besigtigelse ske en fornyet vurdering af om bygningernes bevaringsværdier. Under alle omstændigheder er det vigtigt at have øje for sammenhænge og

dimensioner så en bebyggelse som Sarfannguit bevarer sine karakteristiske træk og fremstår som en homogen og værdifuld bygningshistorisk helhed.

Målsætninger

- Vi vil, understøtte at metoder, byggestil, materialer mv. i udvalgte bygninger dokumenteres som udtryk for tidligere tiders byggeskik og traditioner.
- Vi vil understøtte bevarelsen af bygdebebyggelsen særlige træk, samtidig med at der understøttes en hensigtsmæssig og bæredygtig udvikling.

Muligheder og trusler

Med en forventning om øget antal gæster til Sarfannguit, sikres også den professionelle servicering i form af flere handelsmuligheder og overnatningssteder til stedet.

En stigning i besøgstal vil resultere i:

- slitage på bygden og bygdens bygninger
- øget risiko for hærværk eller ildebrand el. lign.
- ændringer i bygdeboeres kulturelle og daglige liv

Endvidere kan ønsker om moderniseringer, udbygninger med nye funktioner, betyde pres på den oprindelige bygningskultur.

Figur 22: Nedlagt bygd, Saqqarliit. Foto: Johannes Müller

Regulering af bygningskultur

Da der er tale om bevaringsværdige bygninger og ikke fredede bygninger er reguleringen et kommunalt anliggende. Således fastlægges bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen hvor følgende bygnings nr. i kommuneplanens overordnede bestemmelser er udpeget som bevaringsværdige. B 90 butikken, B-94 lagerbygning (krudthus), B-99 enfamiliehus og B-127 skolekapel.

Status for reguleringen

Der er p.t kun udarbejdet overordnede kommuneplanbestemmelser for Sarfannguit, som tjener som en overordnet rettesnor for bygdens udvikling.

Fremtidige tiltag (Særlige indsatser)

Kommer der til at foregå en væsentlig øget udvikling i bygden vil det være hensigtsmæssigt at regulere denne gennem et kommuneplantillæg med detaljerede bestemmelser. Hvor der f.eks. gives mulighed for en udvidelse af aktiviteterne på en måde så der arbejdes videre med den eksisterende bygningsstruktur. Der kan for eksempel gives mulighed for etablering af nye boliger og tilbygning til eksisterende. Til etablering af fabriksudvidelser ved havnen, en minihal i nærheden af skolen og til etablering af en bro til fastlandet, med krydsning af strømstedet, så besøgende får lettere adgang til bygden.

Der skal tages stilling til reguleringen og evt. beskyttelse og fremtidig benyttelse af de tilbageværende bygninger i Saqqarliit. Vurderingen foretages af Sisimiut og Kangerlussuaq Museum sammen med Qeqqata Kommunia, og evt. National museet.

8.4 Jagt og Fiskeri

Jagt og fiskeri er i dag den primære erhvervsaktivitet på de arealer der er udlagt i det nominerede område. I hele området pågår både erhvervs- og fritidsjagt, en fortsættelse af fiskeri og fangst traditionerne gennem 4.500 år, med en udvikling af fangstmetoderne så nye teknologier er taget i brug.

Historisk set har alle spiselige dyr været betragtet som jagtbytte, nedenfor nævnes de vigtigste der i dag fungerer som fangstdyr.

Et billede på fangstdyrene får man ud fra jagtstatistikken for 1994 – 2015, hvor der i Qeqqata Kommunia er indberettet følgende fangst af følgende dyr:

Landpattedyr

Isbjørn, Moskusokse, Polarhare, Polarræv og Rensdyr.

Havpattedyr

Blåside, Døgling, Finhval, Grind, Hvalros, Hvidhval, Hvidnæse – Hvidskæving, Klapmyds, Marsvin, Narhval, Netside, Remmesæl, Sildepisker, Sortside, Spækhugger og Spættet sæl.

Figur 23: Moskusokse. Foto: Arctic Business Circle

Fugle

Blisgås, Bramgås, Canadagås, Edderfugl, Gråand, Gråmåge, Havlit, Hvidvinget måge, Islom, Konge edderfugl, Kortnæbbet gås, Lomvie, Mallemuk, Ravn, Ride, Rype, Skarv, Svartbag, Søkonge og Tejst.

Æg fra

Gråmåge, Mallemuk, Svartbag og Søkonge. Udover fangstdyrene er der i vidt omfang blevet suppleret med forskellige fisk og skaldyr

Fisk

Anmassatter, Torsk, Hellefisk, Helleflynder, Havkat, Laks, Rødfisk, Havørred og Fjeldørred.

Skaldyr

Krabber, Rejer, Kammuslinger og Blåmuslinger.

Figur 24: Ørreder. Foto: Visit Greenland

Muligheder

Med verdensarvsnomineringens fokus på at der fortsat skal være mulighed for en videreførelse af jagt og fiskeri kulturen, samtidig med at kulturarven beskyttes, er der gode muligheder for en fortsat udvikling i området. Dels vil udpegning til verdensarvsområde betyde et generelt løft af området såvel i omverdenens anerkendelse, som i lokalbefolkningens bevidsthed, og dels betyder det, at der opstår

en række supplerende erhvervs muligheder i form af øget turisme (overnatning, transport, forplejning, husflid mm.) Hertil kommer øgede forskningsaktiviteter og anden spin off.

Fokus på fangst og fiskeri kan benyttes til at zoome ind på en nyfortolkning af de gastronomiske muligheder i de forskellige fangst dyr og for turisterne supplere oplevelsen af landskab, natur og dyreliv med nye smagsoplevelser.

Trusler

Reduktion af antallet af fangst dyr som følge af:

- For stort et jagttryk på de enkelte grupper af fangst dyr.
- Sygdom blandt fangst dyrene.
- Klimaændringer der forårsager ændringer i fødegrundlaget.
- For mange turister i jagttiden.

Konflikter mellem turister og jagtaktiviteter, for eksempel med mange turister i jagttiden. Naturvejen gennem det nominerede område, som muliggør menneskelige aktiviteter på helårsbasis og skaber bedre adgang til baglandet.

Målsætninger

- Vi vil understøtte et bæredygtigt fiskeri- og jagterhverv
- Vi vil sikre at der fortsat er mulighed for udøvelse af fritidsfiskeri og jagt.
- Vi vil understøtte en bæredygtig udnyttelse af fangsten
- Vi vil forebygge at etableringen af naturvejen vil medføre et øget jagttryk
- Vi vil forebygge konflikter mellem jagt og turisme.

Figur 25: Snehare. Foto: Qeqqata Kommunia

Regulering af jagt og fiskeri

Det er et stort fokus i Grønland at der sikres en afbalanceret jagt, hvorfor der også løbende foregår en overvågning af jagt på dyrearter der er truede eller er i risiko for at blive truet.

I Grønland er jagt og fiskeri meget vigtige erhverv og der foretages til stadighed for de enkelte dyrearter en regulering af lovgivningen – med bl.a. fastlæggelse af jagt og fisketider og kvoter for de enkelte dyrearter.

Ud over en løbende overvågning fra Naturinstituttet skal fiskere og jægere indberette deres erhvervs og fritidsfangster, til departementet for fiskeri og fangst.

Fremtidige tiltag

Det er intentionen at den fremtidige regulering af fiskeri og fangst vil tage hensyn til, at det i det nominerede område er vigtigt at kunne opleve dyrelivet og kulturen forbundet med fiskeri og fangst. Det skal bl.a. sikres at jagttrykket tilpasses, så det er muligt hele året at opleve dyr i området og at det sikres adgang til ørredfiskeri m.v.

Selvstyret og Qeqqata Kommunia er enige om at det ikke skal være tilladt at drive jagt direkte fra den nye vej mellem Sisimiut og Kangerlussuaq gennem området. Selvstyret er i gang med at udarbejde de konkrete lovgivningsmæssige tiltag.

Det er tanken at den fremtidige indberetning skal gøres lettere for fiskere og fangere ved at skabe mulighed for en indberetning via smartphones og lignende. Udgangspunktet er at en lettere indberetning for jægerne vil resultere i en mere fyldestgørende indberetning

8.5 Turisme

Der har siden 60'erne været en betydelig turisme i Midtgrønland med baggrund i Kangerlussuaq Lufthavn. Det har dels været turister der kom med fly via Kangerlussuaq og Sisimiut, og dels krydstogturister fra skibe med et eller flere anløb i Grønland.

Et vigtigt fokus for Qeqqata Kommunia, i udviklingen af turismen er udbygningen af en bæredygtig turisme ikke kun i den økonomiske betydning med udvikling af turismen som et af de bærende erhverv i Grønland på linje med fiskeri og råstof. Der fokuseres også på at turismen afvikles på et bæredygtigt fundament hvor det er vigtigt at turismen ikke medfører en negativ påvirkning af miljøet og at udviklingen sker på en måde så det understøtter den grønlandske beskæftigelse og at der sikres lokale uddannelser der understøtter den bæredygtige udvikling.

Turisterne til Grønland kommer på 2 måder, med fly, primært til Kangerlussuaq og som passagerer på krydstogtskibe hvoraf en del via Kangerlussuaq Lufthavn i forbindelse med udskiftning af passagerer og personale på krydstogtskibene.

I 2015 var der registreret i alt 23.804 flypassagerer til Qeqqata Kommunia, 8.603 krydstogtpassagerer, og 32.146 turist overnatninger i Qeqqata Kommunia. Langt de fleste i Kangerlussuaq og Sisimiut. De seneste år har antallet af turister været stigende med 5 til 10% pr. år.

Aktiviteter for turister

Destination Arctic Circle (Qeqqata Kommunia) tilbyder et bredt udvalg af produkter der dækker alle sæsoner med diverse aktiviteter. Området mellem kyst og indlandsis benyttes, men i meget begrænset omfang på grund af manglende infrastruktur i dag.

De fleste aktiviteter i sommer sæsonen opereres ved kystområdet og op ved indlandsisen.

I vinterperioden åbnes op for flere aktiviteter i baglandet, hvor turoperatører tilbyder blandt andet udflugter på hundeslæde, snescooter, jagt, skiture og fatbike ture (nyt produkt 2016) mellem Kangerlussuaq og Sisimiut.

Inden for det nominerede område tilbydes i dag diverse aktiviteter året rundt, opereret af flere virksomheder fra Kangerlussuaq og Sisimiut.

Sightseeing

Med båd fra Sisimiut kan turister få guidede ture til den forladte bygd Assaqtuaq. Der tilbydes også sejltur til bygden Sarfanguit. Hele året kan turister vælge imellem flere sightseeing ture i Sisimiut samt nærområde, hvor turister får et godt indblik i områdets 4.500 års historie om inuits overlevelse.

I vinterperioden kan grupper opleve blandt andet nordlysene om aftenen med en snescooterbus hvor de kører øst for Sisimiut mod baglandet. Korte dagsture og længere ture med overnatning i hytter på hundeslæde eller snescooter i nærområdet tilbydes også i vinterperioden.

I Kangerlussuaq findes diverse udflugter hele året rundt. Der tilbydes guidede busture (ca. 10.000 besøgende) op til Russel Glacier og Pkt. 660 samt mulighed for at overnatte på indlandsisen, opdagelsestur på tundraen, bygdetur samt diverse vandreture i Kangerlussuaqs nærområde. I sommerperioden kan turister vælge at tage på en flightseeing tour over området, kajakkere i de nærmeste søer, tage på længere vandreture eller cykle op mod indlandsisen.

Udlejning af udstyr til turister

I Sisimiut kan turister leje snescooter i vinterperioden.

I Kangerlussuaq kan turister leje mountainbikes i sommerperioden.

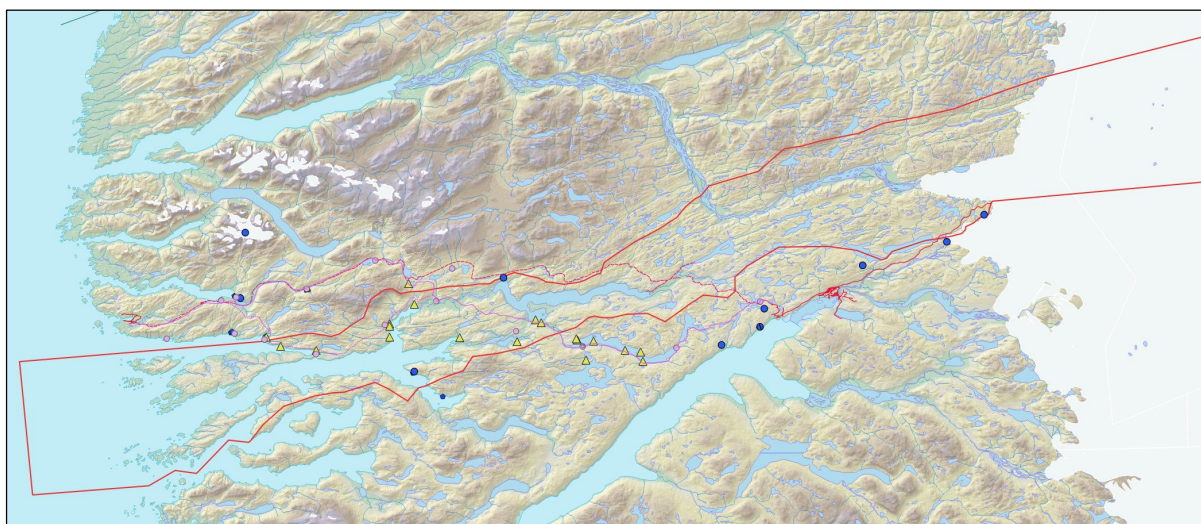
Vandring i Destination Arctic Circle

Vandreturismen er et voksende produkt i destinationen, hvor Arctic Circle Trail er en mest benyttede vandrerute i Grønland. Vandreruten er den længste, afmærkede, vandrerute langs polarcirklen mellem Kangerlussuaq og Sisimiut, på 160 km. Vandrere bruger mellem otte og ni døgn på at gennemføre turen. Langs stien har Qeqqata Kommunian placeret ni hytter der kan i dag benyttes gratis af turister.

Både i Sisimiut og i Kangerlussuaq tilbydes både korte dagsture samt længere vandreture med overnatning i telte.

Trofæjagt på Moskusokser og rensdyr.

I Kangerlussuaq området tilbydes trofæjagt på moskusokser og rensdyr hvor turistaktører med licens hertil sælger jagtture. Trofæjagten har fokus på at jage gamle tyre med flotte gevire/horn. Jagten bidrager til at det naturlige overskud af tyrer bliver nedbragt. Der er således både tale om vildtpleje og understøtning af en bæredygtig udnyttelse af fangsttyr der har en begrænset værdi som føde. For at forbedre turistproduktet bliver der udbudt trofæjagtområder i koncession, så en turistaktør kan erhverve sig eneret til at sælge trofæjagt i et område. 3 af disse områder ligger helt eller delvist i det nominerede område.

Kort 33: Turisthytter (violet) og teltpladser (gult) langs Arctic Circle Trail (violet) Kørespor er angivet med rødt. Mulige hoteller/hyttebyer er angivet med blå

Muligheder og trusler

Udvikling omkring turisme og oplevelsesøkonomien har været vedvarende på destinationen igennem de sidste mange år. Det nominerede område mellem Kangerlussuaq og Sisimiut vil styrke denne udvikling markant.

Tilgængelighed og information skal udvikles således at langt flere turister vil blive tiltrukket til området.

Sarfannguit som i dag er det eneste beboede område inden for det nominerede område findes ingen restauranter og kun en overnatningsmulighed, kommunens servicehus.

Egentlige turistfaciliteter som overnatningssteder, spisesteder, og andre turismæssige aktiviteter som ikke kan indpasses inden for det nominerede område kan forholdsvis let placeres i naboerområder hvor der er, eller kan skabes plangrundlag for sådanne aktiviteter.

Adgangsforholdene til og i området begrænser trafikken af turister i dag. Færdsel til og i området forgår i dag til fods, på cykel eller med båd om sommeren og på ski, med hundeslæde eller snescooter om vinteren.

Med bedre adgang til området via en naturvej til udvalgte kerneområder samt bedre adgangsforhold på øen Nipisat vil det være muligt for flere lokale og turister at besøge verdensarvsområdet, både fra Sisimiut og Kangerlussuaq.

Øget turisme i området kan medføre at der bliver behov for at regulere adgangen til bestemte områder, f.eks. i jagtsæsonen. Ved kerneområder skal adgangsvej og sti være tydeligt markeret på et kort. Samtidig skal fortidsminder være markeret, for at undgå tæt trafik, hvor de oftest er svære at finde i landskabet.

Endvidere vil en øget turisme skabe øget trafik (støj og forurening) samt større affaldsmængder som skal håndteres i områderne. Disse trusler vil blive imødegået med forvaltningstiltag.

Målsætninger

- Vi vil understøtte en bæredygtig udvikling af turismen i det nominerede område.
- Vi vil understøtte at der udvikles nye besøgsmaal og at udnyttelsen af disse maal kommer til at foregaa pa et bæredygtigt grundlag.
- Vi vil understøtte et samarbejde med turistaktører og sa disse kan bidrage til en bæredygtig udvikling af turismen og til beskyttelsen af det nominerede område.
- Vi vil understøtte en uddannelse af guider sa disse kan bidrage til beskyttelsen af det nominerede område.

Regulering af turismen

Reguleringen af turiststrømmene foregaa primært gennem regulering af tilgængeligheden og via kanalisering af turisterne til områder hvor der ikke sker påvirkning eller kun begrænset påvirkning af fortidsminder, natur og dyreliv. Turister der transporteres eller færdes på egen hånd med brug af motoriserede køretøjer skal benytte de udlagte veje/kørespor. Transport med snescooter kan alene ske på de udlagte vinterkørespor. Vandreturister der færdes på egen hånd skal primært holde sig til Arctic Circle Trail, samt at adgangen til det nominerede område i øvrigt i vidt omfang vil foregaa som arrangerede guidede ture, hvor turisterne får leveret transport og historien, samtidig med at guiderne sørger for at de benytter de mest hensigtsmæssige ruter.

De guidede ture sikrer på den ene side lokal beskæftigelse og på den anden side en hensigtsmæssig regulering af færdslen.

Status for reguleringen (Allerede implementerede tiltag)

I dag reguleres turisternes adfærd primært gennem fredningsbestemmelserne for fortidsminderne samt de almindelige regler omkring ophold og færdsel i natur og bebyggede områder.

Der pågaa et udbud af koncessioner til turistvirksomhed på trofæjagt og ørredellev. Heraf er det alene nogle af trofæjagt koncessionsområderne, der berører det nominerede område.

Den offentlige adgang til områder udpeget som rensdyr kælvningsområder og Ramsar området med den Grønlandske Blisgaa er begrænset i perioden fra 15. april til den 15. juli.

Fremtidige tiltag (Særlige indsatses)

Der forventes i de kommende aa af Qeqqata Kommunaa udarbejdet en Turismestrategi, som en sektorplan der på den ene side skaber overblik over turismen i kommunen, hvilke aktiviteter og aktører der er med henblik på at kunne målrette erhvervsudviklingsindsatsen inden for turismen og forbedre rammevilkårene for et bæredygtigt turisthverv.

Indsatsen for at sikre bæredygtige løsninger i forbindelse med udviklingen vil bl.a. blive implementeret gennem kommuneplanlægningen, hvor der kan stilles krav til tekniske løsninger i

forhold til affalds- spildevandshåndtering, samt udnyttelse af vedvarende energikilder og generelt energibesparende foranstaltninger.

Med monitoringen af antallet af turister og den eventuelle nedslidning af nøglelokaliteter vil der løbende skulle tages stilling til reguleringstiltag der er afstemt efter det enkelte område.

Adgangen til det nominerede område vil for turisterne fortsat være: til fods, på cykel, med bil, ATV, bus, hundeslæde eller snescooter, båd og helikopter, eller kombinationer heraf, da det kun er med helikopter eller til fods, det vil være muligt at komme alle steder, med mindre der indføres restriktioner for beflyvningen.

8.6 Minedrift

Grønland har en geologi, der byder på en bred vifte af værdifulde råstoffer, som der er stort fokus på at skabe grundlag for at udvinde. Råstofferne betragtes sammen med turisme og fiskeri som 1 af de 3 primære søjler den grønlandske økonomi skal stå på. Derfor er der meget fokus på efterforskning af potentialer

Der er ikke givet efterforsknings- eller udvindingstilladelser inden for det nominerede verdensarvsområde, og efter aftale med Råstofdepartementet bliver der ikke i fremtiden givet nye efterforskningstilladelser da det vurderes at dette vil være i modsætning til bevarelsen af det nominerede områdes natur- og kulturbeskyttelse, og dermed oplevelsesværdien.

Muligheder og trusler

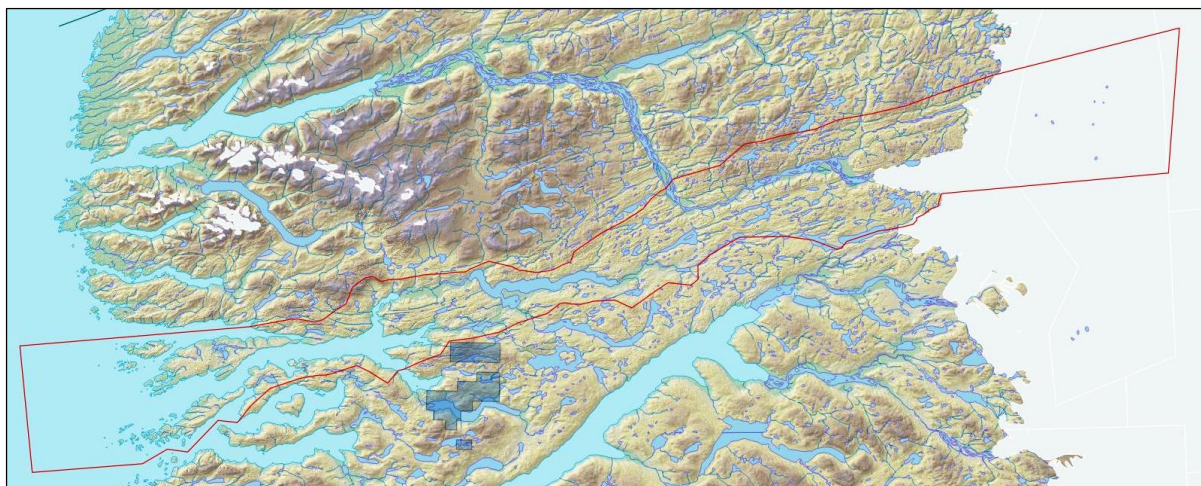
Minedrift betragtes ikke som en mulighed inden for det nominerede verdensarvsområde. Afgrænsningen af området er foretaget således, at eventuel minedrift i nærområdet uden for området næppe vil være synlig fra områderne og heller ikke påvirke områderne med forurening.

Målsætninger:

- Vi vil sikre at der ikke bliver minedrift i det nominerede område.
- Vi vil arbejde for at råstofaktiviteter i de tilstødende områder skal foregå på en måde så de ikke påvirker oplevelsen af det nominerede område.

Regulering af minedrift

I Grønland sker reguleringen af minedrift efter Råstofloven ("Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor", samt "Inatsisartutlov nr. 16 af 3. juni 2015 om ændring af Inatsisartutlov nr. 7") Loven rummer to hovedaktiviteter: efterforskning og udvinding. For at kunne få en udvindingstilladelse skal der først være foretaget en efterforskning, som også kræver en tilladelse fra Råstofdepartementet.

Kort 34: Med blå er angivet råstof efterforskningstilladelser i 2016

Status for reguleringen (Allerede implementerede tiltag)

Der har tidligere været givet efterforskningstilladelser i en del af det nominerede område og umiddelbart syd for de nominerede område er der stadig givet efterforskningstilladelser.

Den nærmeste udvindingstilladelse der er givet er beliggende ved Kangerlussuaq fjorden, hvor der er givet tilladelse til udvinding af Anorthosit, ved White Mountain, 30 km syd for de nominerede områdes sydlige grænse. Aktiviteterne vil ikke kunne ses fra de nominerede område da disse er placeret på sydlige fjeldskrånninger.

Selvstyret og Qeqqata Kommunia har aftalt at der ikke meddeles efterforskningstilladelser indenfor det nominerede område. I forbindelse med mineral efterforskning i naboområderne vil det fortsat være muligt at flyve hen over det nominerede område og besejle fjordene, samt køre gennem området på den anlagte vej mellem Sisimiut og Kangerlussuaq. Eventuelle fremtidige miner i de tilstødende områder vil også kunne benytte disse transportmuligheder, såfremt de lovpligtige VVM-redegørelser anbefaler dette.

Fremtidige tiltag (Særlige indsatser)

Styregruppen for det nominerede verdensarvsområde vil løbende følge udviklingen af minedrift i nabo-områderne og vil være inddraget i høringer om eventuelle efterforskningstilladelser og vil derigennem tilstræbe, at samspillet mellem fremtidige råstofaktiviteter i Qeqqata Kommunia og det nominerede verdensarvsområde vil kunne ske gnidningsløst.

8.7 Øvrige erhverv

Der er generelt fokus på at udnytte fangstdyrene optimalt. Dels til produktion af grønlandsk proviant, primært til hjemmemarkedet. Men også på udvikling af produkter der henvender sig til et internationalt marked. Her skal nævnes slagteriet i Kangerlussuaq som modtager dyr til opskæring i jagtperioderne.

Der bliver i det nominerede område arbejdet på etablering af produktion af tangprodukter, gennem opsamling, tørring og pakning af tangen inden salg. Der foregår husflids- og kunsthåndværks produktion i Kangerlussuaq, Sarfannguit og Sisimiut og produkterne bliver primært afsat til turister. I disse håndværk udnyttes moskus uld, moskushorn, rensdyrtakker, sælskind og en lang række lignende materialer

Muligheder og trusler

Der er et potentiale i udviklingen af mindre produktioner i bygden Sarfannguit. Umiddelbart er potentialet størst for opstart af produktioner i sammenhæng med fiskeri og fangst. Det kan være en bred vifte af lokale fødevarerprodukter. Ligeledes vil der være et marked for husflids og kunsthåndværks produkter der kan afsættes til turister og andre besøgende.

Målsætninger

- Vi vil arbejde for at den rekreative og den erhvervsmæssige anvendelse i det åbne land bliver bæredygtig og i overensstemmelse med Qeqqata Kommunia s mål.
- Vi vil fokusere på en bæredygtig udnyttelse af fangsttyrene og beskytte kælvningsområderne for både rensdyr og moskusokser.
- Vi vil understøtte en bæredygtig udvikling af fødevarerområdet ved at understøtte tiltag der fremmer selvforsyning og brugen af grønlandske produkter, samt udvikle nye produkter til et internationalt marked

Status for reguleringen (Allerede implementerede tiltag)

Den fysiske placering af nye erhverv i verdensarvsområdet kan kun ske, når plangrundlaget i kommuneplanen åbner mulighed for det. For området er kommuneplanen udformet således, at der ikke kan placeres nye virksomheder i de delområder, som af beskyttelseshensyn skal friholdes. I de øvrige dele af det nominerede område skal nyetableringer foretages således at de ikke forringer områdernes kultur- og naturværdier.

Fremtidige tiltag (Særlige indsats)

Eventuel indpasning af nye virksomheder i det nominerede verdensarvsområde vil blive taget op i forbindelse med fremtidige revisioner af kommuneplanen. Nye virksomheder til produktion og lignende vil blive placeret i Sarfannguit eller udenfor det nominerede område.

Men en indsats for at øge indsatsen for udbredelse af produktionen af kunsthåndværk i takt med antallet af turister stiger vil være oplagt. Samtidig med at der etableres mulighed for salg af særlige fødevarer produkter og udbygningen af mulighederne for overnatning.

8.8 Affald, toiletter og spildevand m.v.

Området for teknik og miljø i Sisimiut i Qeqqata Kommunia har ansvaret for affaldshåndteringen i det nominerede verdensarvsområde i henhold til en ny affaldsplan der er under udarbejdelse.

Dagrenovationen brændes for Sarfannguits vedkommende i et lille forbrændingsanlæg, og restmængden deponeres på et afgrænset område. Farligt affald og jernskrot afskibes til Sisimiut.

Qeqqata Kommunia sørger for indsamling af affald i det åbne land – i og udenfor det nominerede område - flere gange om året. Dagrenovation der kan komposteres eller afbrændes håndteres lokalt. Farligt affald og jernskrot afleveres på en kommunal modtagestation. Det sker for eksempel ved, at affaldet emballeres og hentes om vinteren på snescooter eller sejles til Sisimiut.

Der er som et forsøg opstillet 2 formuldnings toiletter i det åbne land hvor der ikke er adgang til el eller vand, anvendelsen af disse toiletter forventes udbredt i området hvor der ikke er stor belastning.

Hvor der er større belastning skal der anvendes andre toilettyper.

Muligheder og trusler

Udpegningen til verdensarvsområde vil give et generelt løft af området såvel i omverdenens anerkendelse som i lokalbefolkningens bevidsthed om områdets værdier, og dermed også sætte større fokus på, hvordan området renholdes og affaldshåndteringen udføres.

Den tilstrømning af turister, som må forventes på baggrund af verdensarvs nomineringen, vil give øgede affaldsmængder i området, som løbende skal håndteres.

Målsætninger

Qeqqata Kommunia ønsker at være en grøn og bæredygtig kommune. Derfor er der også et særligt fokus på håndtering af affald og spildevand.

- Vi vil fortsat udvikle og forbedre den eksisterende indsamling af affald i det nominerede område
- Vi vil i samarbejde med borgerne sikre at affaldsmængderne mindskes gennem sortering og genbrug.
- Vi vil arbejde for at der opstilles toiletter ved nøgle positioner så der sker en hensigtsmæssig og hygiejnisk håndtering af toiletaffald, og udledningen af spildevand begrænses ved at udvikle brugen af bæredygtige spildevandsløsninger.
-

I den nye affaldsplan for Qeqqata Kommunia, vil affaldshåndteringen, i såvel Sarfannguit, som i det nominerede områder blive behandlet nærmere.

Status for reguleringen (Allerede implementerede tiltag)

Naalakkersuisut står for den overordnede planlægning på affaldsområdet. Sammen med kommunerne arbejder Naalakkersuisut for at optimere løsninger for afbrænding, bortskaffelse, sortering og genanvendelse af affald. Naalakkersuisut udarbejder for en årrække en overordnet ”affaldshandlingsplan” for at målrette indsatsen. Senest har Naalakkersuisut i 2014 udarbejdet ”Anlægssektorplan for Affaldsområdet”.

Håndteringen af affald er imidlertid et kommunalt anliggende. Kommunerne bestemmer selv, hvordan de vil indrette netop deres affaldssystem.

Kommunen udarbejder efter behov nye affaldsregulativer, der fastsætter reglerne for affaldshåndtering samt takster for brugerne, såvel borgere som virksomheder. Det seneste affaldsregulativ trådte i kraft 1. januar 1996.

Fremtidige tiltag

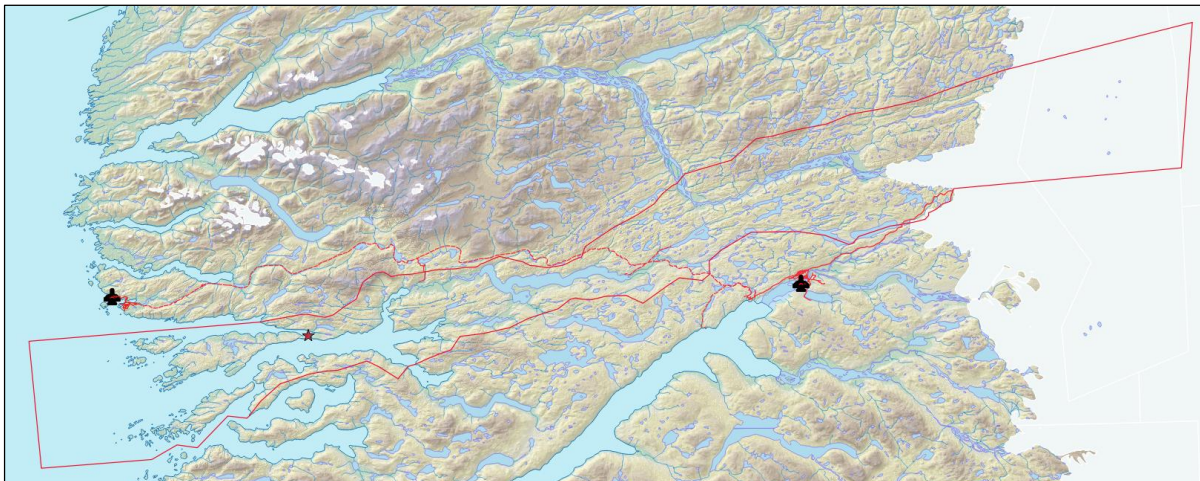
I forbindelse med udarbejdelsen af den kommunale affaldsplan i 2016 - 2017 vil affaldshåndteringen i bygden Sarfannguit blive taget op til revision. Affaldsforbrændingsanlægget er nedslidt, og miljøkrav betyder, at der skal findes en bedre løsning på bortskaffelsen af dagrenovation. I den forbindelse overvejes transportløsninger for affald ind til et centralt affaldsforbrændingsanlæg. Udformningen og håndteringen af lossepladsen vil ligeledes blive taget op med henblik på en miljømæssig og æstetisk forbedring af forholdene. Samtidigt er det planen at lave jernskrotindsamling i Sarfannguit og afskibe det til Sisimiut.

Med en øget turisttilstrømning til områderne vil der blive behov for opsætning af affaldspande på de mest besøgte steder. Der skal i den forbindelse udarbejdes retningslinjer for design, placering og tømning, således at de ikke skræmmer Verdensarvsområdet.

8.9 Infrastruktur

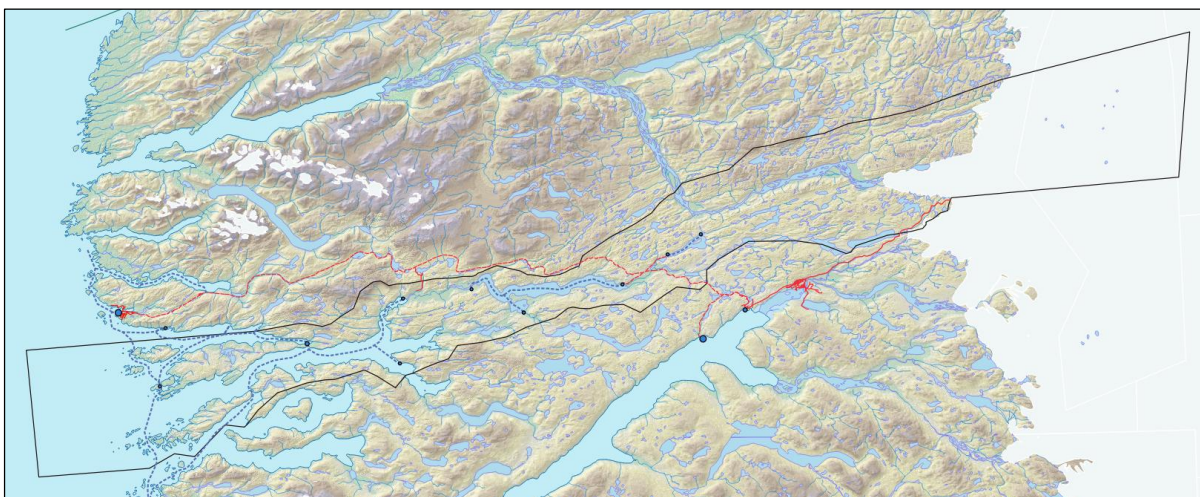
Den overordnede infrastruktur i Grønland udgøres af et net af lufthavne. I tilknytning til det nominerede område er der lufthavne i Kangerlussuaq og i Sisimiut. Disse udgør sammen med havnene i Sisimiut og til dels også Kangerlussuaq, den overordnede infrastruktur omkring det nominerede område, der er helt afgørende for at turismen i området kan bestå og udvikle sig.

For at styrke den overordnede infrastruktur er det besluttet at der i 2017 skal anlægges en naturvej (afmærket vej hvor kun de nødvendige forhindringer er fjernet) mellem Sisimiut og Kangerlussuaq. Ud over at denne vej bliver et meget vigtigt element i sikringen af adgangen til det nominerede område, skaber den også en længe efterspurgt forbindelse til transport af gods og personer.

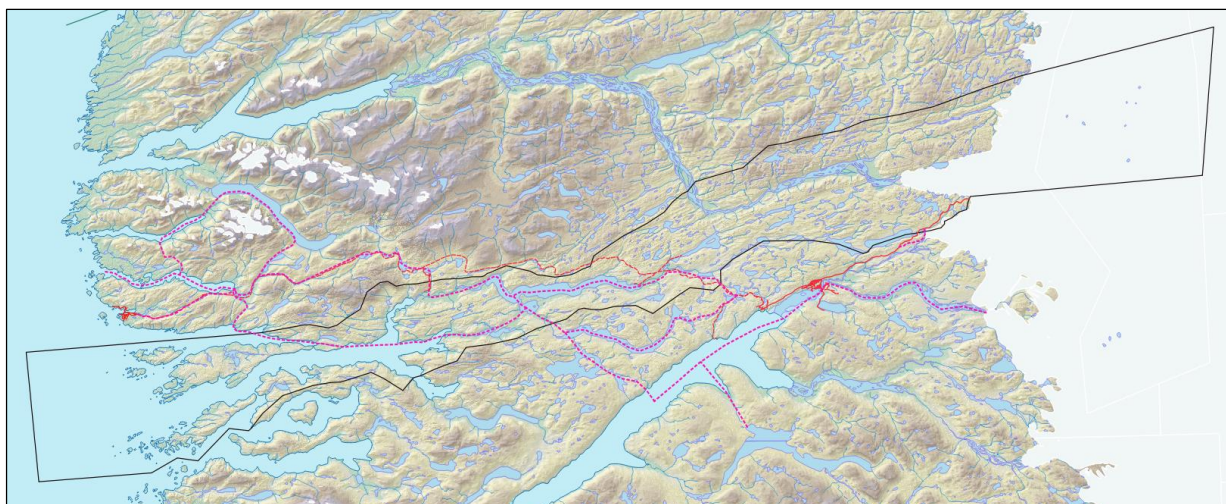
Kort 35: De to lufthavne i området, Sisimiut i vest og Kangerlussuaq i øst. I Sarfannguit er der etableret et helistop.

Naturvejen bliver helt afgørende for udviklingen af en række nye turistprodukter i Sisimiut - Kangerlussuaq området, hvor der skabes adgang for turister og fastboende til det nominerede område.

Kort 36: På kortet vises de mulige naturveje i området, rød stiplede linje, Havne og landgangssteder med bådebroer og tidevandstrapper. Sejlruiter med blå stiplede linie.

Ud over transporten over land benyttes de vidt forgrenede fjordsystemer til båd transport i sommerhalvåret. På nedenstående kort er angivet hvor der i dag er og senere forventes etableret landgangsbroer

Kort 37: På kortet vises ud over vinterkørsespor med violet også de forskellige muligheder for sejlads på fjordene og på søerne, samt bådebroer i søerne og landgangs anlæg med tidevandstrapper på havsiden.

Som angivet i forslag til kørselsvedtægt for det åbne land i Qeqqata Kommunia foregår der om vinteren en omfattende transport mellem Sisimiut og Kangerlussuaq med snescooter. Den primære brug foregår i forbindelse med erhvervs- og fritidsfangst, men ruterne benyttes også af borgerne til ”søndags” kørsel eller som transport mellem Sisimiut og Kangerlussuaq.

Der eksisterer faste sejlruiter mellem Sisimiut og Sarfannguit, med ugentlig sejlads i den isfri periode og ellers en helikopterforbindelse.

Muligheder

Det er forventningen at den ovenfor nævnte naturvej vil udgøre en meget vigtig brik i den fremtidige infrastruktur i forbindelse med det nominerede område, så turister let kan komme frem til de vigtigste seværdigheder i indlandet, og opleve fortidsminder og det store landskab hvor inuits jagt har foregået gennem 4.500 år.

Etableringen af naturvejen vil medføre at transportmuligheden etableres som en helårsmulighed, der trods en forventet transporttid på ca. 6 timer vil være meget attraktiv for både fastboende og turister.

På ovenstående kort er tillige angivet hvor man kan tænke sig etableret bådebroer (en simpel ponton) på søerne. På havet ved f.eks. Nipisat kan tænkes etableret ponton med tidevandstrappe. Forskellen på flod og ebbe er ca. 4 m, hvorfor en tidevandstrappe er nødvendig hvis mindre adrætte personer skal kunne komme i land.

Ved større turisttilgang vil det være naturligt at etablere faste rutebåde, med anløb ved de forskellige landgangsbroer. Udgangspunktet vil dog være at disse turer sejles efter aftale.

Det bliver en mulighed at sejle turister fra Nipisat over Maligiaq via Itinneq over Tasersuaq og over Aasivissuit søen til fortidsminderne i søens østlige ende hvor sommerlejren var etableret. Denne rute svarer til den rute Inuit har benyttet gennem tusinder af år.

Joller og både forudsætter en godkendelse fra Søfartsstyrelsen til persontransport ”P-godkendelse” for at kunne transportere passagerer mod betaling. Antallet af P-godkendte både er i dag lille, men med en øget turisme vil der blive grundlag for flere P-godkendte både. Der kunne med en øget turisme og dermed et øget passagergrundlag blive muligheder for rutebåde med en højere frekvens og kapacitet end i dag til glæde for både turister og fastboende.

Trusler

Der eksisterer en del trafik med snescooter ad vintersporene i området, sidst på sæsonen hvor sporene er faste er der også en begrænset trafik med offroad køretøjer med ballondæk, på en stor del af strækningen foregår denne trafik på de frosne søer, hvor det er lettest at køre.

Med etablering af naturvejen vil denne trafik på den eneside udvikle sig med flere ATV'er, flere offroadere, robuste biler og formentlig et mindre antal Unimog busser. På den anden side forventes at naturvejen vil bevirke at en del af trafikken vil samles på naturvejen, så der sker en reduktion af den øvrige trafik. Det er forventningen at påvirkningen i udgangspunktet bliver minimal i starten men trafikken forventes med tiden øget efterhånden som mulighederne bliver indarbejdet i forskellige turistprodukter og der bliver fokus på naturvejen som transportrute til Kangerlussuaq

Den største trussel opstår hvis der ikke gennemføres en regulering af jagten i området. Erfaringen viser at skabes der større tilgængelighed vil der også ske en øget jagt. Det er derfor besluttet, at der ikke må forgå jagt fra naturvejen. Der sikres derved mulighed for at opleve dyrene fra vejen.

Målsætninger

- Vi vil understøtte en kanalisering af besøgstrafikken i området så nedslidning af nøgleområderne forebygges.
- Vi vil understøtte at trafikken på naturvejen sker på et bæredygtigt grundlag, og at der sikres tiltag der forebygger negativ påvirkning af det nominerede område.
- Vi vil understøtte etableringen af bådforbindelser mellem bostederne og turistmål i forbindelse med det nominerede område.
- Vi vil understøtte etableringen af gode landgangsforhold hvor adgangen skal foregå fra søsiden.
- Vi vil understøtte at infrastrukturtiltag både kommer de fastboende og turisterne til gode.
- Vi vil understøtte omlægningen af Arctic Circle Trail så den ikke er sammenfaldende med naturvejen og vi vil understøtte en udbygning med supplerende afmærkede vandreruter.

Regulering af infrastruktur

Qeqqata Kommunia har i oktober 2014 godkendt en vedtægt, der regulerer motoriseret trafik i det åbne land. Som udgangspunkt kan motoriseret trafik finde sted på offentlige veje efter de almindelige færdselsregler. Uden for vejarealerne må der kun ske kørsel med snescootere og lignende i vinterperioder med tilstrækkeligt snedække, i særligt udlagte kørespor, som fremgår af vedtægtens kortbilag. Om sommeren er det ikke tilladt at køre med motoriserede køretøjer uden for vejarealerne

Transport på havet er reguleret gennem almindelige søfartsregler. Persontransport er reguleret af Søfartsstyrelsen gennem p-godkendelse af både og skippere.

Helikoptertransport finder sted til og fra helikopterlandingspladser (helistops) og ved nødsituationer, hvor det er nødvendigt i det åbne land.

Status for reguleringen (Allerede implementerede tiltag)

Vedtægten for benyttelsen af motoriserede køretøjer i det åbne land, er ved at blive opdateret med den kommende naturvej der forventes at blive taget i brug i efteråret 2017.

Fremtidige tiltag

Der vil blive sat fokus på kanaliseringen af færdsel på naturvejen og Arctic Circle Trail i og udenfor det nominerede område så de værdifulde områder skærmes.

Det forventes at Naturvejen med tiden forbedres til en egentlig grus- eller asfalteret vej, hvorved sliddet på naturen minimeres.

Det forventes at der i forlængelse af etableringen af naturvejen mellem Sisimiut og Kangerlussuaq vil ske en udbygning med en naturvej til Sarfannguit. Det forventes at der foretages en regulering af Arctic Circle Trail så den passerer Sarfannguit, samtidig med at der etableres en mulighed for permanent passage af strømstedet ved Sarfannguit.

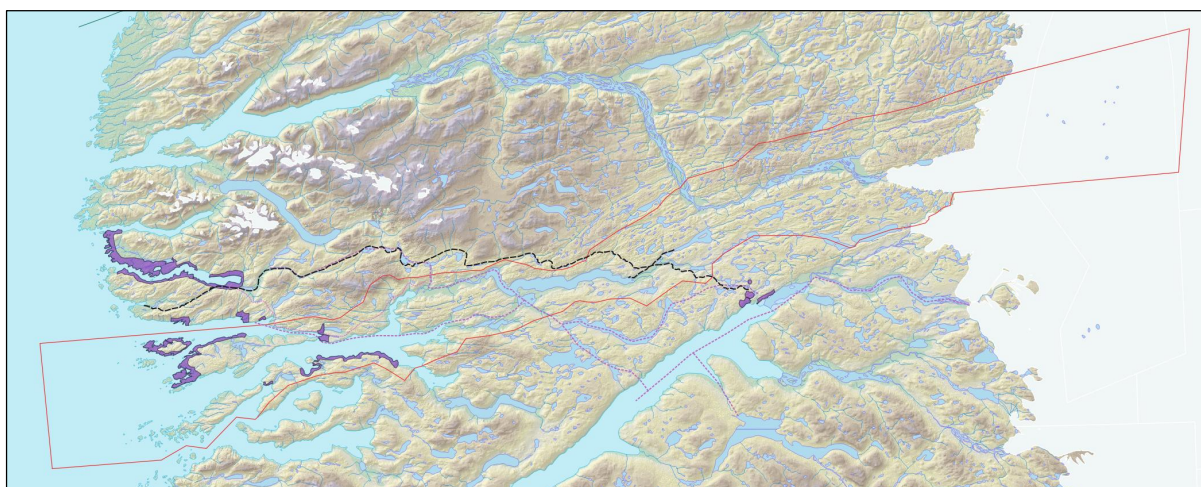
Der overvejes indført en eller flere af følgende reguleringer i forbindelse med etableringen af naturvejen for at forebygge utilsigtet kørsel i terrænet udenfor vejen og for at forebygge et utilsigtet jagttryk:

- Det er besluttet at der ikke må foregå jagt fra naturvejen.
- Tracking af køretøjer så der sikres mulighed for retsforfølgelse, såfremt køretøjerne anvendes udenfor naturvejen, men også for at skabe et sikkerhedssystem hvor det er relativt let at alarmere redningstjenesten (se afsnittet om sundhed og sikkerhed)

Da der kan forventes en stigning i helikoptercharter trafikken skal der afgrænses helikopterlandingssteder, ”selvvalgte pladser”, ved de områder, hvor der ikke er helistops. Det forventes at der tillige sker en regulering af flyvehøjden.

8.10 Rekreative aktiviteter

Fjordområdet syd for Sisimiut og baglandet bag Sisimiut er et meget vigtigt rekreativt område ikke mindst for indbyggerne i Sisimiut. Men også for turister og indbyggerne i Sarfannguit og Kangerlussuaq. Aktiviteterne strækker sig fra jagt og fiskeri til camping, vandring, kajakroning, tusejladskørsel på mountainbike. Om vinteren er skiløb, kørsel med snescooter og hundeslæde de foretrukne aktiviteter.

Kort 38: Områder til fritidshytter er angivet med mørkviolet. Vinterkørespor og kørselsområder er angivet med lysviolet. Naturvejene er angivet med sort.

Muligheder

Med en øget turisme og den øgede fokus lokalbefolkningen har på rekreative friluftaktiviteter må der i årene fremover forventes en stigning i friluftaktiviteterne. Der er fortsat et stort potentiale i området for udvikling af aktiviteter som lystfiskeri, vandring, camping, kajakroning, jagt, tusejladskørsel, mountainbike, løb mm, uden at det vil belaste naturen og fortidsminderne. Der må imidlertid forventes et øget behov for regulering af og vejledning i naturbenyttelsen for i fremtiden at undgå konflikter mellem de forskellige aktiviteter.

Vinterkøresporene benyttes flittigt i forbindelse med jagt aktiviteter i jagttiderne i vinterhalvåret, ligesom de benyttes til fornøjelses kørsel når folk trænger til at komme bort fra byens rammer og opleve den storslåede natur.

Fritidshytterne betragtes som en vigtig fritidsmulighed, og som et udgangspunkt for fiskeri og fangst når forrådet/fryseren skal fyldes inden vinteren. De placeres ofte på steder hvor det er sikkert at ankre op med fritidsbåden og i dag ligger hytterne ikke særlig tæt.

Områderne der i kommuneplanen for Qeqqata Kommunia er udlagt til fritidshytter er relativt store i forholdet til antallet af hytter. Der er 45 i de delområder, som er beliggende i det nominerede område. K10 – K13 + K16 og K17. Der er registreret 5 hytter i det nominerede område udenfor de udlagte hytteområder, her er tale om hytter der er etableret før der blev indført en planlægning af i det åbne land.

Hytteområderne dækker et areal på ca. 50 km². Hytteantallet svarer ca. til en hytte pr.km². Med en kystlinje på 80 km svarer det ca. til en hytte pr. 1,8 km kystlinje. Hvor hytterne ligger tættest i ”klumper” ligger der 5 hytter indenfor en ½ kilometer.

Benyttelse af vinterkørespor med snescooter foregår selvsagt om vinteren hvor der er snedække. Køresporene passerer det meste af vejen over søer, hvor det normalt er lettest og mest behageligt at køre.

Det skal nævnes at der stadig er en omfattende kørsel med hundeslæde i forbindelse med fritidsaktiviteter og til dels også fritidsjagt. Hundeslæderne må i modsætning til de motoriserede køretøjer færdes over det hele.

Trusler

Antallet af fritidshytter kan blive så stort at de kan dominere landskabet, men som ovenstående tal viser, er der lang vej igen. Alene omkring Nipisat, hvor der ligger 5 hytter der er synlige fra Nipisat kan der på den korte bane være behov for at regulere antallet af hytter så hytteområderne kun i minimalt omfang påvirker oplevelsen af fortidsminderne på Nipisat.

Der kan i begrænset omfang være påvirkning af fortidsminder der ligger meget overfladenært ved trafik med snescooter hvor snelaget bliver slidt væk. Generelt set er snescooterkørere interesseret i at benytte de spor hvor der ligger sne da dette slider mindst på maskinen.

Det er dog forventningen at en del af kørslen med snescooter, med anlæg af naturvejen vil blive flyttet hertil. Idet det må forventes at trafikken foregår ad den mest behagelige rute.

Målsætninger

- Vi vil med et bæredygtigt afsæt udvikle adgangen til det nominerede område så der skabes gode oplevelsesmuligheder for fastboende og turister.
- Vi vil styrke mulighederne for et sundt og aktivt fritidsliv
- Vi vil understøtte en udbygning af hyttenettet med overlevelseshytter og overnatningshytter langs vandreruterne i det åbne land.

Det betyder, at kommunen har fokus på, at der skal ske en udvikling af de rekreative friluftaktiviteter, og at der i den forbindelse skal ske en vejledning for brugerne af naturen. Det gælder også besøgende i det ansøgte område.

Reguleringer

Etablering af fritidshytter er reguleret gennem kommuneplanlægningen og der må kun etableres fritidshytter i de områder der er udlagt hertil.

Tilsvarende er færdslen i det åbne land reguleret gennem en kommunal vedtægt for benyttelse af motoriserede køretøjer i det åbne land. I denne vedtægt fastlægges hvilke køretøjer der må benyttes hvor og hvornår. (sommer og vinter), samt under hvilke betingelser de må benyttes (20 cm snetykkelse)

Fremtidige tiltag (Særlige indsatser)

Qeqqata Kommunian har tidligere lavet informationsmateriale til turister og andre besøgende om hvordan ”man opfører sig” som turist i forhold til lokalbefolkning og natur. I forbindelse med den øgede rekreative aktivitet i området, vil der blive behov for øget informationsmateriale og eventuel regulering af hvor de forskellige friluftaktiviteter kan udfolde sig. Som et første tiltag vil der allerede for turistsæsonen 2017 med skiltning og via kort blive etableret (afmærkede) egentlige teltpladser, således at uhensigtsmæssig teltslagning nær fortidsminder undgås. Der vil løbende ske en overvågning af de øvrige friluftaktiviteter, og når de når et omfang, hvor en regulering bliver påkrævet, vil en sådan ske.

Det vil løbende blive overvåget om tætheden af hytter i hytteområderne vil blive for omfattende. Hvis dette sker vil der blive udarbejdet nye kommuneplantillæg der sikrer mod uheldige situationer.

8.11 Bygdernes historiske udvikling

I henhold til lovgivningen er alle anlæg på disse lokaliteter dog fredede, såfremt de er ældre end 1900. Disse historiske lokaliteter vil indgå i de arkæologiske og historiske registreringer og undersøgelser, som løbende skal foretages i forbindelse med monitoreringen af området.

Holsteinsborg distrikts koloniale historie starter med anlægget af kolonien *Nipisene* på øen Nipisat i 1724. Den opgives i 1731. Derefter anlægges kolonien Sydbay i 1756 et stykke nord for Sisimiut. I 1759 oprettede man hvalfangerlogen Amerloq i Asummiut, hvor missionæren også bosatte sig. På grund af dårlige vilkår for hvalfangst i Sydbay flytter man i 1764 kolonien til det sted, hvor Sisimiut i dag ligger. I 1767 flyttede missionæren også sin bolig til Sisimiuts nuværende placering og herefter var handel og mission samlet på samme sted. Flytningerne foregik i praksis ved, at man skilte husene ad og genopførte dem et nyt sted. Købmandshuset fra Sydbay (1756) og missionærboligen fra Asummiut (1759) udgør, sammen med de øvrige bygninger fra koloniens tid, en af Grønlands bedst bevarede historiske bymiljøer.

Fra Sisimiut blev der skabt forbindelse til den lokale, men omkringrejsende befolkning med henblik på at sikre indhandling af en række produkter: skind, spæk, gevir, dun, æg, fjer etc. Sidst i 1700-tallet blev dele af Grønland ramt af voldsom sygdom, men Sisimiut gik fri. I 1800-01 blev Sisimiut distrikt ramt af den voldsomme koppepidemi, som kom nordfra, dvs. fra Aasiaat. Mindst 90% af den grønlandske befolkning i Holsteinsborg distrikt døde i disse 2 år. Bopladserne lå derefter øde hen ofte med de døde i husene, som en rejsende berettede. I årene derefter begyndte en langsom genopbygning af befolkningstallet hjulpet på vej af indvandring sydfra (fra Maniitsoq og Nuuk).

Midt i århundredet (1856-57) blev distriktet ramt af voldsom sult og hungersnød, der igen slog befolkningen ned. Det medførte også omflytninger, hvor folk flyttede til en anden bygd, til et udsted, en boplads eller til kolonien og senere måske retur. Det er derfor meget vanskeligt at opgøre, hvornår der er beboelse på de forskellige udsteder og bopladser, men ved hjælp af dokumenter som de Skematiske Indberetninger om handel og produktion gennem 1800-tallet suppleret med oplysninger om, hvornår en lokalitet første gang nævnes i kirkebogen kan der tegnes nedenstående billede. Det er dog overraskende, at udstedet Kaffiit ikke findes som registreret stednavn, og at udstedet Uummannaaorsoralak ikke er fundet omtalt. Der kan være et par års forskel på en oplysning om, hvornår en bebyggelse er anlagt, hvilket bl.a. kan skyldes forskellig tolkning af det skriftlige materiale.

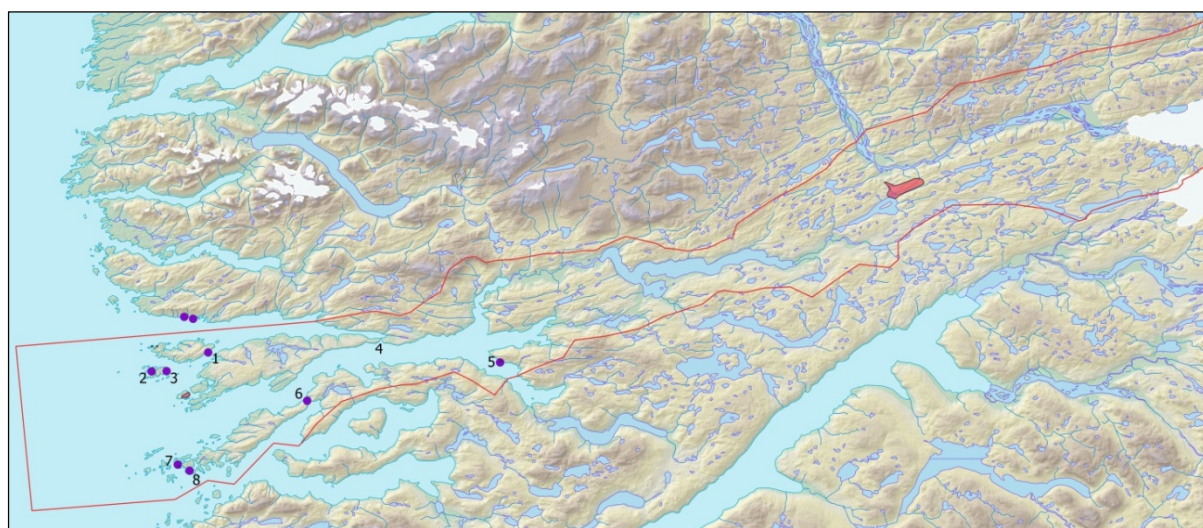
Der foreligger ikke specifikke arkæologiske registreringer af anlæggene på hver eneste af disse historiske lokaliteter, hvor der både må være husrester og grave. Den præcise placering på en ø eller en lystlinje er heller ikke altid angivet præcist.

I den første del af perioden er grønlændernes fangst af havpattedyr helt afgørende for kolonimagten. Det ændrer sig omkring 1900 hen mod øget fiskeri. I inventarlisterne for bygderne ses, at antallet af torskegarn stiger op gennem første halvdel af 1900-tallet, og at indhandlingen af de gamle produkttyper falder. Der bygges salthuse og produceres forskellige slags fisk, bl.a. klipfisk, der sendes til København til videresalg.

Tabel 5 – Oversigt over bygder				
Nr.	Navn	Etableret	Nedlagt	Bemærkninger
1	Ikerasak	1856	1955	
2	Uummannaarsoralak	1862?	?	
3	Uummannaarsuk	Pre-1887	1962	Beboet 1787-1861, 1920-
4	Sarfannguit	1843		Stadig beboet
5	Saqqarliit	1859	1961	
6	Ikerasaarsuk	Før-1849	1955	Beboet 1849-61, 1903-19, 1928-
7	Kaaffik	1825	1857	Beboet 1825-51 and 1853-57
8	Saqqaq	1839	1952	

Tabel 5: Oversigt over bygder

Alle bosteder etc. bortset fra Sarfannguit (og Itilleq) er lukket pr. 1966; de fleste omkring 1960. I 2016 havde Sarfannguit 113 indbyggere.

Kort 39: Placeringen af nedlagte bygder (lilla) og eksisterende bygd Sarfannguit (nummeringen refererer til den ovenstående tabel) Nøglelokaliteterne Aasivissuit og Nipisat er markeret med rød uden nummerering.

Muligheder

Sarfannguit er vigtig for den service og de funktioner der kan tilbydes til beboere og turister i området og med nomineringen af verdensarvsområdet vil bygden kunne styrke og udvikle funktioner som et

servicested for området. En øget interesse for området, især fra turister, vil betyde et øget underlag for servicefunktionerne. Det være sig kommercielle som butik, overnatningsfaciliteter, servering mm., og den offentlige service som el- og vandforsyning, servicehuse mm.

Det vil således kunne få en positiv beskæftigelseeffekt, at der bliver mere aktivitet i bygden. Det vil påvirke bygdens mulighed for at fortsætte en udvikling, hvor flere vil kunne blive boende, og i bedste fald vil der kunne blive tale om en direkte vækst.

Ud over Sarfannguit vil Saqqarliit kunne gøres til genstand for en udvikling, hvor den nedlagte bygd kan gøres til et støttepunkt for turismen i det nominerede område.

Trusler

De øgede aktiviteter, der forbindes med det nominerede område, kan afstedkomme behov for nye byggerier og ny anvendelse af arealer i Sarfannguit, som ville skulle udvikles under hensyntagen til den eksisterende bygd, på en måde så bygdens opbygning og historie stadig er synlig.

Målsætninger:

- Vi vil prioritere bygdebestyrelsens ønsker til indholdet af en kommende planlægning i Sarfannguit
- Vi vil prioritere at der i planlægningen sikres mulighed for udvikling af erhvervslivet i Sarfannguit.
- Vi vil sikre at kulturarvsverdiene i bygden beskyttes og understøttes af nye tiltag
- Vi vil prioritere at Sarfannguit integreres i det nominerede område som en aktiv bygd der understøtter den nyeste del af inuits historie.

Regulering af bygdeudviklingen

Bygdeudviklingen reguleres for det fysiske miljøes vedkommende direkte i kommuneplanen. Det sker ved, at alle bygnings- og anlægsaktiviteter forudsætter en arealtildeling. Denne arealtildeling skal altid være i overensstemmelse med kommuneplanen, således at udviklingen i bygderne er styret inden for de rammer som kommuneplanen fastlægger.

Status for reguleringen (Allerede implementerede tiltag)

Gennem de seneste års arbejde med det åbne land og med det nominerede verdensarvsområde er kommuneplanen blevet stadig mere orienteret mod at løse de interessekonflikter, der naturligt opstår når der foregår mange aktiviteter i et område. Herunder også omkring sikringen af kulturarven i Sarfannguit.

Fremtidige tiltag

Det er et klart fokus for Qeqqata Kommunia at der skal ske en udvikling af bygderne på borgernes præmisser med udgangspunkt i den beskyttelseslovgivning der gælder. Dermed vil udgangspunktet være at Sarfannguit skal fastholdes som en levende bygd, der er i stand til at klare sig selv og tager nye initiativer med udgangspunkt i de lokale muligheder og understøttet af en kommunalbestyrelse der ønsker at lytte til bygdens ønsker og forsøge at befordre en afbalanceret udvikling.

8.12 Sundhed- og sikkerhedsforanstaltninger

Sundhedsvæsenet drives af Grønlands Selvstyre. I bygden Sarfannguit er der bygdekonsultation, hvor en sundhedsarbejder er ansat ca. 12-30 timer ugentligt, men med en tilkaldefunktion. I Kangerlussuaq er der en fast bemandet sygeplejestation med 3 fuldtidsansatte sygeplejersker. Kangerlussuaq fungerer endvidere som transportknudepunkt i forhold til at transportere patienter til Regionssygehuset i

Sisimiut, til landshospitalet Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk, eller i forbindelse med evakuering af patienter til Rigshospitalet i København. Opstår der sygdom eller sker der ulykker for besøgende i det nominerede verdensarvsområde vil der ske en visitation i forhold til hvor den nødvendige behandling skal finde sted. Transporten sker alt efter hvor alvorlig skaden er med båd eller helikopter. Almindelig førstehjælp kan ydes fra bygdekonsultationerne.

I Sarfannguit er der bygdeberedskab i form af et lille ”brandhus”, hvor der er brandbekæmpelsesudstyr og tilknyttet 6 trænedede beredskabsfolk. I Kangerlussuaq er det Lufthavnsvæsenet Mittarfeqarfiit, der varetager brandberedskabet. Herudover findes der i Sisimiut det kommunale beredskab og brandvæsen.

For folk der færdes i fjeldet kan der i nødssituationer benyttes VHF-radio eller satellittelefoner (iridiumtelefoner).

Muligheder og trusler

Med en øget turisme i området kan der blive behov for en opgradering af kapacitet og beredskab. I dag anses det ovenfor bekræftede sundhedsvæsen og beredskab for tilstrækkeligt. En opgradering vil ikke alene forbedre forholdene for de besøgende, men også for de lokale borgere.

Målsætninger

I Selvstyrets ”Sundhedsstrategi” er der blandt andre følgende målsætninger:

- At udvikle et sammenhængende sundhedsvæsen med høj faglig kvalitet og tryghed for service,
- At højne patientsikkerhed, skabe tryghed for service og ydelser samt sikre en optimal ressourceanvendelse gennem udvikling af standardiserede patient forløb for sygdomme hvor dette er relevant,
- At borgeren skal hurtig og tidlig diagnostik ved livstruende sygdomme,
- At hensynet til borgeren og dennes behov for ydelser i sundhedsvæsenet, skal være i fokus.
- Vi vil arbejde for at der etableres internet dækning eller lignende i det nominerede område så beredskabet let kan kontaktes.
- Vi vil arbejde for at køretøjer i det nominerede område trackes – og udstyres med en alarm så beredskabet i nødssituationer let kan aktiveres.
- Vi vil understøtte at borgere og turister der vandrer i området kan medbringe en GPS med alarmknap som kan benyttes i forbindelse med uheld

Fremtidige tiltag (Særlige indsatser)

Lokalt arbejdes der med at sikre en større sikkerhed for turister og borgere der færdes i fjeldet sommer som vinter. Den teknologiske udvikling har medført at der nu findes forskellige former for trackere, som på den ene side kan sikre kommunikation i nødstilfælde og på den anden side gør det muligt hurtigt at finde eventuelle tilskadekomne.

Aktuelt er der stor fokus i Grønland på sikkerheden omkring krydstogtskibe.

Inatsartut vedtog i april 2015 beslutningsforslag om lovændringer vedrørende skærpede krav til sejlads i grønlandske farvande for skibe med over 250 passagerer. Disse ændringer træder i kraft for krydstogtsæsonen 2016. De indebærer bl.a. krav om isklasse, sejladsplanlægning og brug af lods ved sejlads i visse områder. Dette vil øge sikkerheden og mindske risikoen for uheld ligesom hensigten er at sikre bedre mulighed for at håndtere en eventuel ulykke effektivt inden for en rimelig tidsperiode i områder langt fra Safety And Rescue (SAR)-faciliteter, og hvor befolkningstætheden er begrænset.

Den internationale maritime organisation (IMO) har i samarbejde med medlemsstaterne arbejdet på et internationalt regelsæt for sejlads i polare farvande – den såkaldte Polarkode. Polarkoden forventes at træde i kraft i januar 2017.

Polarkodens formål er at højne sikkerhedskravene og miljøkravene ud fra allerede eksisterende regler. Den indeholder krav om, at eftersøgnings- og redningsberedskabet i sejlsadsområdet skal indgå i skibenes sejlsadsplanlægning.

8.13 Videnskabelige aktiviteter

Natur og kultur i området har været genstand for forskning gennem flere hundrede år. Dels er særligt spændende fænomener og processer blevet undersøgt gennem målrettede forskningsprojekter og dels er området som en del af en fortløbende systematisk kortlægnings- og monitorings indsats blevet beskrevet og analyseret.

Beliggenheden nær en af Vestgrønlands største byer Sisimiut og ved en af hovedindfaldsportene til det store vestgrønlandske indland tiltrak sig tidligt videnskabelige ekspeditioner der gennemførte en generel kortlægning af landet. Efter 2. Verdenskrig blev forskningsindsatsen intensiveret og mange undersøgelser blev fortaget indenfor en række fagområder, herunder glaciologi, botanik og zoologi.

Særligt rensdyrene, der er en af Grønlands vigtigste bestande, har været og er stadig genstand for forskning, men også arter som blisgås, grønlandsfalk, vandrefalk og polarræv har været underkastet forskning.

Indlandsisen udgør områdets østlige del og den meget dynamiske randzone, de glaciale aflejringer og de store smeltevandselve tiltrækker en stadig strøm af forskere fra hele verden ligesom de voldsomme landhævninger siden istiden bliver undersøgt.

Den kulturhistoriske og særligt arkæologiske udforskning i området har været relativt intensiv og to af Grønlands vigtigste og største arkæologiske lokaliteter er udgravet her. *Aasivissuit – den store sommerlejr* blev udgravet i 1978 og omfattende rensdyrjagtanlæg blev dokumenteret i bopladsens opland. Nipisat kystbopladsen, der repræsenterer Saqqaq Kulturen, blev udgravet i 90'erne. Begge bopladses anses for at være klassikere og inspirerer stadig til nye forskningsprojekter både i og udenfor området. Den unikke sammenhæng mellem fortid og nutid som i det levende kulturlandskab formidles via kulturminerne dokumenteres desuden i vigtige ethnohistoriske kilder som er genstand for forskning. Endelig er der gennemført enkelte samfundsfaglige forskningsprojekter der berører området.

I 1980 udkom bogen ”Holsteinsborg. Sisimiut kommune. Natur- og Kulturforhold” (Haarløv et al. 1980). Den var produktet af et forskningsbaseret kortlægningsarbejde, der skulle lægge grunden for forvaltning og fredning af kultur- og naturforhold i Sisimiut kommune. Denne multifaglige gennemgang var den første af sin art i Grønland. Den blev fulgt op af en systematisk kortlægning af den traditionelle brug af landet (Petersen 1994).

Disse to undersøgelser markerer samtidig overgangen fra en dansk administreret lovgivning til en hjemmestyrelovgivning, idet Grønlands Hjemmestyre overtog ansvaret for både fortidsminde- og naturforvaltning i 1980.

Forskning i dag

Som beskrevet ovenfor foregår der en bred vifte af forskning i området i dag og den udføres hovedsageligt af universiteter og andre forskningsinstitutioner fra udlandet. Forskningen gennemføres i reglen som kortvarige og sæsonprægede forskningsprojekter, men der er også etableret forskningsprojekter, hvor overvågning f.eks. af indlandsisens bevægelser foregår over en længere årrække. Desuden finansieres enkelte mindre forskningsprojekter i området af det grønlandske forskningsråd og af Grønlands Universitet.

Grønland har sektorforskningsinstitutter der dækker kulturhistorie (Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu (Grønlands Nationalmuseum og Arkiv), biologi (Pinngortitaleriffik

(Naturinstituttet)), geologi (GEUS (De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland)) og kortlægning (Asiaq (Greenland Survey)). Disse institutioner har det lovgivningsmæssige ansvar for forvaltning og monitorering af Grønlands kultur- og naturværdier og ressourcer. Dermed er det også disse institutioner, der overvåger rensdyr, ørreder, hvaler, havfugle og andre dyrebestande i området og som monitorer områdets kulturværdiers tilstand.

Sektorforskningsinstitutionerne tilgængeliggør løbende data bl.a. via hjemmesiderne: <http://nunagis.gl/>, <http://www.natur.gl/>, <http://www.geus.dk/>, <http://nunniffiit.natmus.gl/>

Forskningsfaciliteter

I bygden Kangerlussuaq, der ligger i umiddelbar tilknytning til området østlige ende, findes udover Grønlands eneste internationale lufthavn, også en række forskningsfaciliteter. De er af betydning både for udforskningen af området og som knudepunkt for stort set al forskning på selve indlandsisen. Forskerhotellet Kangerlussuaq International Science Service, KISS er velkendt, men der er også mere permanente specialiserede forskningsinstallationer f.eks. forskningsradarstation Kelly Ville. I samarbejde med amerikanske forskningsinstitutioner gennemføres der her også forskningsformidling til det grønlandske samfund.

I Sisimiut nær områdets vestlige afgrænsning har Grønland etableret et center for forskning og uddannelse i arktisk teknologi kaldet ARTEK. Herfra gennemføres i samarbejde med Danmarks Tekniske Universitet, uddannelses- og forskningsprojekter i husbyggeri, materialeteknologi, affaldshåndtering, permafrostteknologi og andre vigtige emner der er relevante for udviklingen af infrastruktur i området og i Arktis generelt (<http://www.artek.byg.dtu.dk/english>).

Muligheder

Bredt set er det enestående at der til stadighed foregår en udbredt forskning i området med udgangspunkt i Kangerlussuaq hvor der hvert år modtages omkring 300 forskere. På grund af tilgængeligheden er Kangerlussuaq udgangspunkt for forskningsprojekter fra hele verden

En af mulighederne er at denne forskning i Iskappen, i undergrunden, klimaændringer, i dyr og planter, m.v., giver os ny viden og dermed mulighed for at fortælle nye spændende historier om områdets dynamik, samt bedre redskaber til at beskytte og bevare det.

Trusler

I sig selv betyder forskningen sjældent en trussel. Det er dog vigtigt at have for øje at ikke al forskning gennemføres med et bæredygtigt sigte. Det er oplevelsen at nogle forskere er så fokuseret på deres afgrænsede forskning, at de glemmer helheden. Selvom aktiviteterne foregår i et meget stort landskab hvor ting let kan glemmes eller gemmes, er det et vigtigt at forskere har fokus på hele processen i deres projekter og således også sørger for at rydde op efter sig når forskningsprojekterne er afsluttet.

Det er her vigtigt også at fokusere på at beplantningen i området er meget sårbar hvorfor beskyttelsen også bør omfatte transport til og fra forskningslejr m.v.

Målsætninger

- Vi vil understøtte at der gennemføres bæredygtig arkæologiskforskning indenfor det nominerede område
- Vi forventer at forskningsaktiviteterne også vil understøtte den optimale beskyttelse af kulturmindeerne i det nominerede område.
- Vi vil understøtte og stille krav om at forskning der gennemføres i området, også bliver formidlet lokalt og at forskerne rydder op efter sig.

Reguleringer

Som det er tilfældet med andre Verdensarvsområder i Grønland forudsætter al forskning der ønskes udført i området en særlig tilladelse fra Ministeriet for Natur, Miljø og Energi. Dertil kommer at de instanser der har det forvaltningsmæssige ansvar indenfor de enkelte fagområder skal inddrages. Kulturspor og fortidsminder i området er således beskyttet af fredningslovgivningen der forvaltes af Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu (Grønlands Nationalmuseum og Arkiv). Arkæologiske udgravninger og andre forstyrrende undersøgelser forudsætter derfor tilladelse fra Nationalmuseet. Forskning der har etiske problemstillinger (f.eks. sundhedsforskning), forskning der vedrører genetiske ressourcer, forskning som omhandler fisk og vildt og forskning som fokuserer på mineralske råstoffer kræver ligeledes særlig tilladelse fra de relevante myndigheder.

Ansøgningsskemaer og – procedurer findes på Selvstyrets hjemmeside:
<http://naalakkersuisut.gl/en/About-government-of-greenland/>

Forskningsprojekter der indebærer etablering af lejre i mere end 2 mdr. kræver en midlertidig arealtildeling fra kommunen i henhold til planloven.

Fremtidige tiltag

Der bør gøres en indsats for at der i Kangerlussuaq skabes et overblik over denne forskning så der som en del af forskningsaktiviteterne sker en formidling til lokalbefolkning og turister så der skabes en forståelse for hvorfor denne forskning er vigtig.

Denne vidensformidling skal også have fokus på det nominerede områdes værdier og hvordan de fremadrettet indgår i samspillet omkring beskyttelse og benyttelse af området.

Der bør i et samspil mellem Qeqqata Kommunia og Departementet for Uddannelse og Kultur, – Forskningsenheden - udarbejdes en vejledning eller guideline for ”god opførsel i forbindelse med forskningsprojekter” så det understøttes at der til enhver tid tages hensyn til den skrøbelige natur og at der ikke efterlades affald.

9. Økonomiske ressourcer og implementering

Der er midler fra Grønlands Selvstyre, Qeqqata Kommunia, Slots-og Kulturstyrelsen i Danmark og diverse fonde, mv som danner økonomisk ramme om den fremtidige forvaltning, inklusive bevarelse og optimering af områdets værdier. Desuden overvejes det j.fr. udkast til bekendtgørelse for det nominerede område at indføre betaling i forbindelse med turisternes adgang til det nominerede område, samt evt. målrettede afgifter i forbindelse med besøg.

Den økonomiske ramme til bevarelsen og forvaltningen af det nominerede område i ”Aasivissuit - Nipisat” er beskeden sammenlignet med andre nordiske Verdensarvsområder, da indkomsten for Kommunen og Selvstyret bygger på et relativt lille befolkningsgrundlag bloktilskuddet fra Danmark, og kommunal udligning.

Qeqqata Kommunia afsætter årligt midler til erhvervsfremme herunder varetagelsen af kulturarvsbeskyttelse og disse midler vil fremover også blive anvendt til at støtte op om verdensarvsområdet

Herunder er listet forslag til de væsentligste udgiftsposter ved driften af det ansøgte det nominerede område *Aasivissuit – Nipisat*.

Qeqqata Kommunia betaler for

- Lønnen til en site manager
- En del af lønnen til park rangers som led i kommunens arbejde i bygderne – finansieres sammen med Selvstyret
- Udgifter til oprydning i Sarfannguit og i det åbne land i det nominerede område.
- Udgifter til etablering og vedligeholdelse af veje, broer og stier, herunder afmærkning og skiltning.
- Udgifter til etablering af infrastruktur i det nominerede område.
- Udgifter til midlertidig information inkl. app
- Diverse driftsudgifter
- Ansattes rejseudgifter mv i forbindelse med møder, information og kontrol.

Departementet for Kultur betaler for

- Medarbejder til forvaltning af det nominerede område (anvender kun en mindre del af arbejdstiden herpå), ligesom afdelingschefen anvender ressourcer på dette.
- Evalueringstilsyn af det nominerede område
- Medfinansiering af rangerordning
- Ansattes rejseudgifter mv i forbindelse med møder og tilsyn.

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv betaler for

- Ruinpleje i området og vejledning ift. bygningsvedligehold
- Yderligere kortlægning af fortidsminder
- Informations- og formidlingsmateriale ved det væsentligste ruinkomplekser
- Ansattes rejseudgifter mv. i forbindelse med møder og tilsyn.

Kulturstyrelsen betaler for

- Medarbejder i Kulturstyrelsen bruger svarende til to ugers arbejde på det nominerede
- Ansattes rejseudgifter mv. i forbindelse med møder mv.
- Departementet for Erhverv betaler for:
- Medarbejder til styregruppen af Verdensarvsområdet (anvender kun en mindre del af arbejdstiden herpå), ligesom afdelingschefen anvender ressourcer på dette.
- Ansattes rejseudgifter mv i forbindelse med møder og tilsyn.

Turismetiltag

Desuden foregår et samarbejde med Departementet for Infrastruktur omkring implementering af havneanlæg og pontonbroer samt samarbejde med Departementet for Fiskeri og Fangst om regulering af jagttrykket i Verdensarvs området.

I det følgende er implementeringen af tiltagene opstillet skematisk for at fremme overblikket.

Tabel 6 – Implementering af tiltag			
Opgave	Tidsramme	Ansvarlig	Økonomi
Kortlægning og undersøgelse af beskyttede lokaliteter	2016- >	Nationalmuseet og Arkiv	Løn og fondsfinansiering
Igangsætning af overvågningsplan - indsamling af baseline data	2017 - 18	Qeqqata Kommunia – Site manager, Nationalmuseet og Arkiv	Løn
Formulering af detaljeret monitoringsprogram	2018 (umiddelbart efter indskrivning på World Heritage List)	Qeqqata Kommunia - Site manager	Del af løn
Oprydning på dumpen i Sarfannguit	2016-17	Qeqqata Kommunia	400,000 DKK
Indsamling af jernskrot Sarfannguit	2016-17	Qeqqata Kommunia	200,000 DKK
Forbedring af affaldshåndtering i det nominerede område, særligt på Arctic Circle Trail og langs naturvej	2018 - 19	Qeqqata Kommunia	500,000 DKK
Afmærkning hytte m.v. af Arctic Circle Trail forbi Sarfannguit	2018-19	Qeqqata Kommunia	500,000 DKK
Etablering af stikvej til Aasivissuit søen og øvrige adgangsforhold til Aasivissuit	2019 – 20	Qeqqata Kommunia	2.000,000 DKK
Etablering af tidevandstrappe m.v. til Nipisat	2019 – 20	Qeqqata Kommunia	500,000 DKK
Midlertidigt informationsmateriale i Sarfannguit, Kangerlussuaq og Sisimiut	201-18	Qeqqata Kommunia - Site manager – Sisimiut og Kangerlussuaq museum – Nationalmuseet og Arkiv	200,000 DKK
Informationstavler ved nøglelokaliteter	2019-20	Qeqqate Kommunia	200,000 DKK
Besøgscentre	2020 ->	Styregruppen	Fonde

Tabel 6 Implementering af initiativer (De nævnte initiativer er primært baseret på offentlig finansiering)

10. Monitering

En løbende monitering af områdets tilstand og aktiviteter, er et nødvendigt redskab for forvaltningen af det nominerede verdensarvsområde.

Allerede i forbindelse med ansøgningen til nomineringen af verdensarvsområdet ”Aasivissuit - Nipisat” vil der i 2016 blive indledt en monitering i området for at få fastlagt udgangsdata inden evt. udpegning som verdensarvsområde.

Moniteringen har følgende tre overordnede mål:

- At dokumentere områdets værdier hvorunder det blev indskrevet og opretholde disse over tid.
- At danne grundlag for den løbende forvaltning af området, samt
- At levere data til periodisk afrapportering til UNESCO.

Desuden anbefaler UNESCO, at de valgte monitoringsparametre bl.a. bør være:

- Signifikante, dvs. at indikatorerne skal kunne registrere ændringer, der har væsentlig betydning for området.
- Sensitive, dvs. indikatorerne hurtigt skal påvise tilstandsændringer.
- Reproducerbare, dvs. at observering og måling af indikatorerne skal kunne udføres på samme måde år efter år.
- Let-målelige, dvs. at målingerne skal kunne foretages med simpelt udstyr og ved brug af simple teknikker af personer uden specialistuddannelse.
- Billige, både hvad angår tid og udstyr.

Moniteringen kan opdeles i to hovedgrupper, dels monitering af de fysiske forhold (natur og kultur), og dels af de menneskelige aktiviteter (færdsel, jagt og fiskeri, besøgende mv.).

Kulturværdierne

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv har det overordnede ansvar for fortidsminderne og fører i dag tilsyn med disse. Dette tilsyn vil blive yderligere skærpet med bekendtgørelsen og optagelse på verdensarvslisten. Moniteringen vil i særlig grad fokusere på de udpegede key-sites og formidlingscentre i landskabet, som monitoreres oftere end de øvrige kulturminder.

Tabel 7 – Nøglelokaliteter					
Navn	Nr.	Areal	Omgivelser	FM nr.	NKAH
Aasivissuit	1	Indland	Græsslette	67V2-III-006	2845
Itinnerup Tupersuai	2	Itinneq	Dal, fjord	66V1-00I-017	2618
Saqqarliit	3	Avalleq	Kyst, fjord	66V1-00I-013	2609
Sarfannguut	4	Sarfannguaqland	Marine, fjord	66V1-00I-023	2629
Arajutsisut	5	Maniitsorsuaq	Marine, ø	66V1-0IV-042	285
Innap nuua	6	Sallersua	Marin, ø	66V1-0IV-028	2703
Nipisat	7	Med	Marin, ø		
		Saqqaq: boplads Koloni: lagerbygning		66V1-0IV-035	307
		Paleo-Inuit Thule		66V1-0IV-090	324
		Thule, grave		66V1-0IV-091	276
		Thule, gravplads			5527

Tabel 7: Nøglelokaliteter

Naturen

Også naturområderne inden for det nominerede verdensarvsområde er vigtige i forhold til det samlede indtryk. Derfor skal der også ske en monitoring af naturområderne, både i forhold til slid ved en øget turisme, og i forhold til klimaændringer.

Monitoring af de menneskelige aktiviteter (besøgende mv.)

Antallet af besøgende i området er dels en indikation på i hvor høj grad området er attraktivt for besøgende, og dels en trussel mod områdets værdier gennem slid og ødelæggelse. De besøgendes antal og adfærd har også betydning for lokalområdets beboere både som trussel og som potentiel indtægtskilde, og det er derfor også nødvendigt hele tiden at følge forholdet mellem lokalbefolkningen og områdets besøgende. Derfor skal omfang og karakter af besøgende monitoreres.

Monitoringen skal dels kunne anvendes til at foretage udvikling af turistprodukter i området, og dels til at identificere eventuelle kapacitetsproblemer, herunder samspillet med lokalbefolkningen. Monitoringen skal således foregå i tæt samarbejde med Destination Arctic Circle, lokale turistaktører, jagtforeninger og Qeqqata Kommunia.

Følgende hovedparametre omkring de besøgende monitoreres:

- Antal besøgende til området (alder, nationalitet, segment m.m.)
- Antal overnatninger i selve området fordelt på overnatningssted, bygdehoteller, hytter og camping (økonomi, antal dage, kost og logi)
- Omsætning i butikker, restauranter og hos souvenirshops m.v.
- De besøgendes kvalitative oplevelser (historien, objekter, helhed, service)
- Antal passagerer på både og helikoptere til områderne (lokale – besøgende)
- Krydstogtanløb i området (besøgende)
- Lokalbefolkningens oplevelser af de besøgende (interviews).

Ansvar

Site manageren har som en af sine opgaver at være tovholder på monitoringen som den fremgår af ovenstående. Det betyder, at site manageren inddrager de nævnte aktører i arbejdet og står for afrapporteringen af det samlede resultat til styregruppen, og i sidste ende til UNESCO.

Nedenfor status oplysninger om ejerforholdene til bygninger i Sarfannguit da der er lagt op til at ejendomsforholdene monitoreres.

Tabel 8 – Ejerforhold til bygninger I Sarfannguit					
Sarfannguit: Ejerskab til bygninger og tekniske installationer	Familie boliger	Lagerbygninger, butik og produktions- bygninger,	Offentlige institutioner (Kirke, skole, børnehave, m.v, skoler etc.)	Infrastruktur (tekniske installationer)	Nedlagte bygninger
Private	43				
Virksomhed	1	9		3	
Kommunen	10	1	4	1	
Grønlands Regering			3	9	2

Tabel 8: Ejerforhold til bygninger I Sarfannguit

Tabel 9 – Montering indenfor forskellige kategorier					
Fokus	Indikator	Metode	Evaluering	Frekvens	Ansvarlig
Nøglelokaliteter	Antal fortidsminder	Visuel inspektion og optælling	Sammenligning med tidligere opgørelser	Hvert 4. år	NKA, Park ranger
Fortidsmindernes tilstand	Kvalitativ opgørelse af de udpegede fortidsminder	Visuel dokumentation og vurdering m. fotoregistrering	Sammenligning med tidligere registrering – basisopgørelse Restaurering af ruiner hvis nødvendigt	Hvert 4. år	NKA, Park ranger (Site manager)
Fortidsmindets synlighed og præsentation	Er fortidsmindet tydeligt og tilgængeligt	Visuel inspektion Fjernelse af vegetation, og andre forhindringer for en god oplevelse	Besøg på hvert fortidsminde for at vurdere tilgængelighed og tilstand.	Hver 4. år	NKA, Park ranger
Kultur landskabet	Bevarelse af kultur landskabet	Visuel inspektion af udvalgte nøgle områder	Kvalitativ vurdering med udgangspunkt i tidligere besigtigelser og basisregistrering	Hver 4. år (hvert nøgle- område)	NKA, Park ranger
Det kulturelle landskab	Potentiel uhensigtsmæssig benyttelse af området. Fiskere og jægere. Park rangers, turisme operatører, fiskeri og fangst konsulenter	Visuel inspektion for at sikre, at det kulturelle landskab ikke nedgraderes Lokale aktører: Fiskere og jægere. Park rangers, turisme operatører, fiskeri og fangst konsulenter, opfordres til at indrapportere	Kvalitativ sammenligning med tidligere observationer om tilstand og beskyttelsen af det kulturelle landskab Uhensigts- mæssig benyttelse der strider imod	Hvert 4. år Kontinuer- ligt	NKA, Park ranger, lokale aktører/inte ressenter Site manager. Styre- gruppen

		konflikter løbende. Konflikter/ uhensigtsmæssig brug, løses gennem dialog, uddannelse, restauration af ruiner og steder, samt markering og information og evt. anmeldelse hvis lovgivning ikke overholdes.	udpegnings- grundlaget		
Antal privatejede bygninger	Er der udvikling eller afvikling i bygden	Information fra bygningsregister	Sammenlignet med tidligere år og udvikling i data	Hvert 4. år	Qeqqata Kommunia
Antal bygninger ejet af kommunen	Er der udvikling eller afvikling i bygden	Information fra bygningsregister	Sammenlignet med tidligere år og udvikling i data	Hvert 4. år	Qeqqata Kommunia
Antal bygninger ejet af virksomheder	Er der udvikling eller afvikling i bygden	Information fra bygningsregister	Sammenlignet med tidligere år og udvikling i data	Hvert 4. år	Qeqqata Kommunia
Antal beboere indenfor det nominerede område	Er der udvikling eller afvikling i bygden	Statistik for befolknings udvikling	Opdatering af liste over indbyggere	Hvert 4. år	Qeqqata Kommunia
Antal fritidshytter indenfor det nominerede område	Udvikler antallet af fritidshytter sig på et acceptabelt niveau	Statistik for antal arealtildelinger i området	Opdatering af liste over hytter i hvert delområde	Hvert 4. år	Qeqqata Kommunia
Natur og miljø	Klimaudvikling Slid ved øget turisme Klimaændringer	Klimadata for området skal samles Moniteringsprogram for vegetation/erosion på steder med mange turister Monitering af som minimum permafrost på 1 el 2 nøgleområder	Data over et langt forløb er vigtige for monitering af området og for at erkende forandringer i vegetation, permafrost elvløb og lign.	Hvert 4. år	Qeqqata Kommunia Departementet for Natur og Miljø
Vurdering af bestanden af dyr i hovedgrupper	Tilstedeværelsen af store dyr som rensdyr og moskusokse Tilstedeværelsen af grønlandske gæs	Visuel data indsamling	Information vil blive sendt til relevante institutioner	Løbende	Park rangers Natur instituttet

Udviklingen af turismen	Antal besøgende i området	Løbende opgørelse af besøgende fra personer og virksomheder	Vurdering af belastning i forhold til besøgende	Hvert år	Qeqqata Kommunia Arctic Circle Business Turist-aktører Grønlands statistik
Udviklingen i råstof efterforsknings licenser og udvinding i nabo områderne	Antal licenser og placering heraf	Løbende opgørelse over meddelte licenser indenfor 30 km fra afgrænsning	Vurdering af den potentielle belastning af det nominerede område	Løbende	Qeqqata Kommunia Styregruppen

Tabel 9: Montering indenfor forskellige kategorier

Med hensyn til monitoringen af udviklingen i de forskellige dyre bestande kunne det være ønskeligt med en udbygget monitorering i forhold til i dag. Dette må dog løftes gennem den nationale indsats. Når området bliver et verdensarvsområde, vil det blive Site Managers ansvar at udvikle og koordinere monitoringen.

Qeqqata Kommunia deltager sammen med Naturinstituttet i et projekt under EU's program "Northern Periphery and Arctic Programme" i fællesskab fået tilsagn om støtte til at udvikle og afprøve Participation Geographical Informations Systems (PPGIS) værktøjer og, Building Shared Knowledge (BuSK), sammen med en række arktiske og europæiske lande.

Der arbejdes bl.a. med værktøjer der kan lette Monitoringen. Bl.a. arbejder vi på at udvikle en kommunikations app til smartphones og lignende med det formål at besøgende i det nominerede område let kan aflevere deres oplevelser om forholdene i det nominerede område til site manager og park rangers. For at sikre at vi fortsat har en interessant historie at fortælle er det også tanken at det skal være muligt at aflevere jagthistorier og andre oplevelser gennem app'en og dermed fortsætte sporet fra forarbejderne med workshops og invitere borgerne til fortsat at være en aktiv del af det nominerede område og ikke mindst inddrage den grønlandske fortælle tradition i levendegørelsen af området.

11. Formidling

Udpegningsgrundlaget for det nominerede område er de kulturhistoriske værdier og formidlingen af fortællingen om jagt- og bosætningskultur er derfor central. Til det kulturhistoriske spor knytter der sig også naturværdier, som udgør et stort formidlingspotentiale, herunder områdets dyreliv, fauna og geologiske historie. Et vigtigt grundlag for formidlingen er fremskaffelsen af fortællinger fra lokalbefolkningen hvorfor der under udarbejdelsen af ansøgningsmaterialet har været afholdt en række workshops med borgerne i Sarfannguit, Kangerlussuaq og Sisimiut og der er optaget interview med en række beboere som har oplevet udviklingen af området og dets udnyttelse.

11.1 Involvering af lokale

Med involveringen af lokale borgere i nomineringsprocessen er grunden lagt for en fortsat borgerengagement i forvaltningen af det nominerede område j.fr. site managers fremtidige arbejdsopgaver (afsnit 5) og det hidtidige arbejde beskrevet nedenfor. Det er forventningen, at det app projekt, der omtales under monitoringen vil kunne bidrage til at sikre et løbende engagement fra brugerne af området.

I forbindelse med nomineringsprocessen, af *Aasivissuit – Nipisat* som UNESCO verdensarvsområde, er en borgerinddragelsesgruppe blevet nedsat af Qeqqata Kommunua. For at inddrage borgerne i projektet har gruppen siden 2011 arrangeret udstillinger, borgermøder, workshops, interviews, møder med interessenter og foredrag. Kommunikation er primært foregået gennem projektets Facebook side og lokale medier.

Et kommunalbestyrelsesmøde om projektet blev afholdt i 2010, og herefter har der været afholdt flere borgermøder i Sarfannguit, Kangerlussuaq og Sisimiut. I januar 2016 blev der holdt et møde med borgerne på plejehjemmet i Sisimiut, samt en større workshop og udstilling i kulturhuset Taseralik i Sisimiut. På denne workshop holdt lokale borgere foredrag om livet i de nedlagte bygder i *Aasivissuit – Nipisat*, og ansøgningsgruppen holdt foredrag om det nominerede områdes historie, dyreliv og turisme. I juni og oktober 2016 blev der afholdt lignende workshops i Kangerlussuaq og Sarfannguit. Her var der fokus på turisme, og særligt blev udviklingen af bæredygtig turisme i *Aasivissuit – Nipisat* ivrigt diskuteret. Gennem gruppediskussioner på de tre workshops, blev der skabt en videns udveksling mellem lokale brugere af området og ansøgningsgruppen.

Udover ovenstående tiltag er folk blevet inviteret til at indsende navne forlag til det nominerede område samt egne fotografier. Tegnekoncurrencer for børn har også været afholdt. Fangere og ældre mennesker er blevet interviewet og noget af dette materialet indgået i produktionen af en lille dokumentarfilm. Alle arrangementerne har været velbesøgte og borgerne har taget godt i mod ideen om at få optaget *Aasivissuit – Nipisat* på UNESCO's verdensarvsliste. Ansøgningsgruppen har fået værdifuld information gennem dialogen med borgerne, i særdeleshed fra fangerne og turistoperatørerne.

Reaktioner fra borgerne på workshoppen i Sisimiut i januar 2016

Bodil Olsen, Sisimiut

Jeg hedder Bodil Olsen, og jeg er 36, og kommer her fra Sisimiut. Mine forfædre fra min fars side kommer fra Uummannaarsuk ved Sisimiut, og fra min mors side kommer mine forfædre fra Qerrortusoq.

Jeg blev interesseret, da jeg læste et opslag i lokalavisen om en "navnekonkurrence" vedrørende et navn på Sisimiut bagland, - jeg foreslog at det skulle hedde "Nuna ataqqisaq Sisimiut kangia" (Den respektfulde østlige del af Sisimiut bagland). Den kom i billeder i mit hoved, da jeg tænkte over det. Næsten hver år tager jeg og min familie til Uummannaarsuk for at holde ferie. Jeg respekterer mine forfædre og vil have at mine børn også skal respektere deres forfædre.

Magdaline Lennert, Sisimiut

Gennem hele min opvækst har jeg og min familie været på fangst i det nævnte område i Sisimiut's bagland, og jeg er derfor glad for forslaget om, at det skulle gøres til UNESCO Verdensarv, fordi dette område har betydet meget for os. Området er en af grundene til at mine forfædre har kunnet overleve.

Figur 26 & 27: Borgermøde i Sarfannguit. Foto: Qeqqata Kommunia

I Sarfannguit var mange borgere mødt op for at høre om nomineringen af *Aasivissuit-Nipisat*. Borgerne i Sarfannguit hilser muligheden for flere turister velkommen, og ser frem til at kunne dele deres viden om området.

Figur 28: Borgermøde i Kangerlussuaq. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 29 & 30: Adam Lyberth tv. og Jens Fogh Jensen th. Foto: Qeqqata Kommunia

Hvordan skaber vi en bæredygtig turisme? Dette var et af temaerne, som blev diskuteret på borgermødet i Kangerlussuaq i 2016. Adam Lyberth, en lokal turoperatør, fortæller om sine erfaringer med turisme. Arkæolog Jens Fogh Jensen fortæller om områdets historie.

Figur 31 & 32: Borgermøde i Sisimiut. Foto: Qeqqata Kommunia

Folk i Sisimiut har mange historier at fortælle, og er nysgerrige for at høre mere om områdets kulturhistorie. Der sker en god udveksling af viden i Sisimiut. Hvad hedder stederne og går vi på jagt de samme steder som vores forfædre?

Figur 33: Borgermødet i Sisimiut i Jan. 2016 var velbesøgt. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 34: Rejseudstilling blev opsat i Sisimiut, Kangerlussuaq og Sarfannguit. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 35, 36 & 37: Tegnekonkurrence 2016 i Sisimiut tv. og th. vinderne af tegnekonkurrencen i Kangerlussuaq th. Foto: Qeqqata Kommunia.

11.2 Besøgsfaciliteter og formidling

Den vigtigste indgangsport til det ansøgte verdensarvsområde er lufthavnene i Kangerlussuaq og Sisimiut. Når man lander fra Europa, Island eller Nuuk befinder man sig næsten allerede i det nominerede verdensarvs område. Mange turister ankommer endvidere til Sisimiut med krydstogtskibe, ligesom kystbåden Arctic Umiak Line medbringer turister og besøgende til Sisimiut fra andre dele af kysten.

Fra Sisimiut og Kangerlussuaq er der adgang til området med, båd og vandrestier. Fra Kangerlussuaq ligger en grusvej syd for det nominerede område op til Indlandsisen. Om vinteren med hundeslæde og snescooter. Fra Sisimiut vil der være adgang til parkens østlige del med båd hele året, da havet ikke fryser til om vinteren. På grund af adgangsforholdene vil parken blive besøgt af små grupper af gangen.

Den planlagte naturvej mellem Kangerlussuaq og Sisimiut vil åbne op for lettere adgang til området. Maligiaq området er svært tilgængeligt i dag, men med en naturvej vil området ifølge Qeqqata Kommuniens planlægning være et centerpunkt med hotel/hyttebygd ved Pingu vest for Tasersuaq. Området er placeret midt imellem kyst og indland, hvor transport forgik med konebåd og kajak gennem Maligiaq til Aasivissuit. Pingu, er beliggende med god udsigt over landskabet og her er der gode vilkår for at formidle informationer om aktiviteter i området, der strækker sig 4.500 år tilbage.

Adgangen til Aasivissuit er i dag begrænset. Med det planlagte ATV spor vil en stikvej blive etableret mod den vestlige side af søen Aasivissuit Tasiat. Her opføres en hytte og med kanoer og kajaker kan de besøgende sejle til Aasivissuit i øst.

Eksisterende formidlings tilbud

Det nominerede områdes kulturhistorie formidles på Sisimiut og Kangerlussuaq Museum og Maniitsoq Museum.

Sisimiut og Kangerlussuaq Museum er et kulturhistorisk godkendt lokalmuseum under Qeqqata Kommunia med udstillinger i Sisimiut og Kangerlussuaq. Museets administration befinder sig i Sisimiut, og Kangerlussuaq afdelingens daglige drift er udliciteret til privat virksomhed. Museets afdeling i Sisimiut dækker Sisimiut/Kangerlussuaq områdets lokalhistorie fra stenalder til nutid. Her er en permanent udstilling om Saqqaq sommerbopladsen på Nipisat, hvor en meget fin samling af arkæologiske genstande kan opleves. Derudover så vises udstillinger om Inuits fangstredskaber, transportmidler og boligforhold, herunder 100 år gamle modeller af vinterhuse og sommertelte, samt en rekonstruktion af et vinterhus og et sommertelt. Museets afdeling i Kangerlussuaq har udstillinger om Kangerlussuaqs unikke historie som civil- og militær lufthavn og som en aktiv forsknings location indenfor meteorologi og is kerne borer, samt en plancheudstilling om områdets arkæologi.

Maniitsoq Museum er et kulturhistorisk godkendt lokalmuseum under Qeqqata Kommunia med udstillinger i Maniitsoq og Kangaamiut.

I Maniitsoq afdelingen er en permanent udstilling om rensdyrjagt og Aasivissuit. I Sisimiut og Kangerlussuaq findes private informationscentre.

Planlagte initiativer

Formidlingen og promoveringen af det nominerede område vil blive varetaget af Qeqqata Kommunia, med faglig assistance fra Grønlands National Museum og Arkiv (NKA). Der arbejdes både med formidlingstiltag on site i det nominerede område via informationstavler og app. samt med udstillinger og information i Sisimiut, Sarfannguit og Kangerlussuaq.

Guidede ture varetages af private operatører, der allerede er aktive i området både med vandreture og bådture. Træning af guider vil med fordel kunne udføres i et samarbejde med Sisimiut/Kangerlussuaq Museum og erhvervsrådet gennem målrettet informationsmateriale og afholdelse af en kursusdag.

Sisimiut

I Sisimiut har Sisimiut Museum allerede udstillinger, der knytter sig til kulturhistorien i det nominerede område. Denne fortælling vil blive styrket ved en ny opstilling af museets permanente udstilling. Forholdet mellem genstandene på museet og fortidsminderne i parken skal formidles gennem en moderne og sanselig udstilling. Formidlingen på Museet skal tænkes sammen med de øvrige formidlingstilbud, såsom mobil app og informationstavler. Museets skoletjeneste vil udvikle undervisningsmateriale om området til kommunens skoler. Infostander med adgang til sitets hjemmeside samt visning af ”UNESCO film” vil blive etableret i museets foyer.

Kangerlussuaq

Med det største antal gæster rejsende til og fra Grønland er Kangerlussuaq, med Kangerlussuaq udenrigslufthavn, et oplagt sted at formidle det nominerede områdes kultur- og naturhistorie. Dette vil i første omgang kunne gøres i de eksisterende bygninger i lufthavnen og på Kangerlussuaq Museum, men på sigt er der planer om at etablere et besøgscenter i Kangerlussuaq.

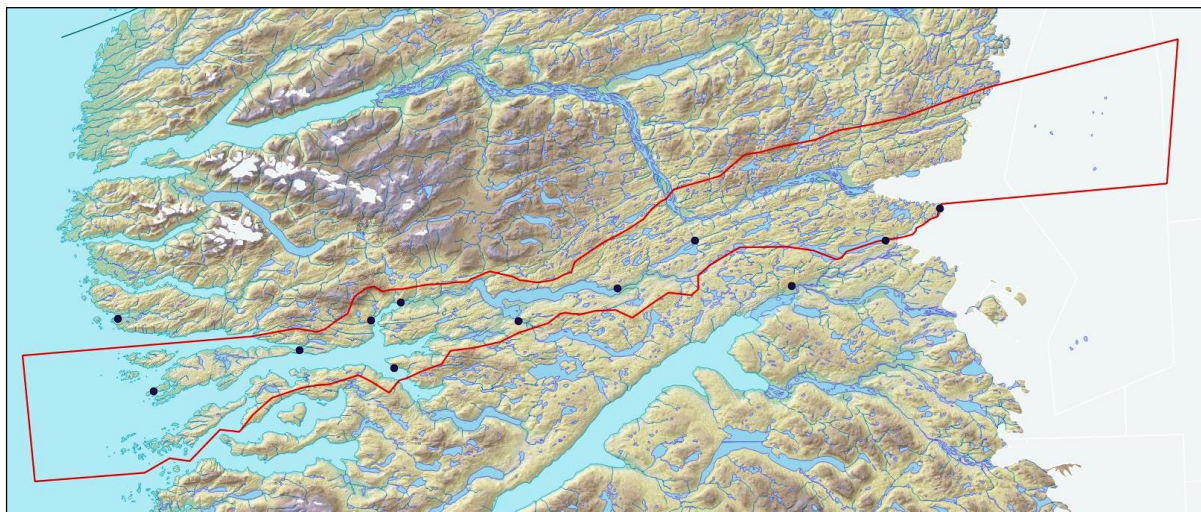
Sarfannguit

Sarfannguit er den eneste levende bygd i parken. I bygden installeres et mindre ubemandet informationscenter med en plancheudstilling, samt praktisk information om området og udflugtsmuligheder.

Tabel 10 – Adgangsmuligheder og initiativer, relevante i det nominerede område Aasivissuit - Nipisat			
Lokalitet i det nominerede område	Nuværende adgang	Nye adgangsmuligheder	Teltpladser information
Adskillige steder			Etablering af teltpladser
Nipisat (mange kulturer)	Båd	Tidevandstrapper og ramper på land	Informationstavler, læ, bænke, kikkert og toilet
Itinnerup Tupersuai (Inuit sommer lejrlads)	Vandretur, hundslæde	Markeret rute	Informations tavle
Sarfanguit (aktiv bygd)	Båd og vandring via Arctic Circle Trail		Teltplads, informationstavler, udstilling, B&B og toiletter
Saqqarliit (Nedlagt bygd)	Båd, vandring,	Markeret rute	Teltplads, informationstavle og toilet
Maligiaq (starten på jægerruten til rensdyrjagtområderne)	Båd, vandring og hundslæde	Landgangssted for både	Teltplads, informationstavle og toilet
Aasivissuit (Rensdyr drivjagt og Inuit sommerlejr)	Båd, vandring, snescooter og hundslæde	Landgangssted for både	Informationstavler, platform med kikkert
Aasivissuit Tasiat	Grusvej, vandring, snescooter og hundslæde	Landgangssted for kanoer og kajak	Teltplads informationstavler, pjecer, hytte, kano, kajak og toilet
Pt. 660, Mødested og udsigtspunkt over Indlandsisen	Grusvej, vandring, bus, cykel, snescooter og hundslæde		Infotavle, læ, teltplads og toilet
Aavitsup tasia / Langesø (caribou calving area)	Grusvej, vandring, bus, cykel, snescooter og hundslæde		Informationstavle og kikkert
Gennem området	Snescooter og hundslæde	Ny grusvej	Informationstavle, udsigtspunkt og toiletter
Hytteområde ved indlandsisen	Bus, vandring		Hytter, køkken, toilet og affaldshåndtering.

Tabel 10: Adgangsmuligheder og initiativer, relevante i det nominerede område Aasivissuit – Nipisat

Ved udvalgte steder i det nominerede område vil der blive sat informationstavler og udsigtshytter op se nedestående kort. Ved kælvningsområdet og ved Aasivissuit vil blive opsat kikkerter, så rensdyrene kan opleves på nært hold. Digital formidling ved mobil app vil blive udviklet og koordineret med de øvrige formidlingstilbud. Hytter, informationstavler og lignende vil blive tilpasset omgivelserne og udført i bæredygtige materialer.

Kort 40: Viser den planlagte placering af informationstavlerne.

Formidlingen og promoveringen af det nominerede område vil blive varetaget af Qeqqata Kommunia. Guidede ture varetages af private operatører, der allerede er aktive i området både med vandreture og bådture. Træning af guider vil med fordel kunne udføres i et samarbejde med Sisimiut/Kangerlussuaq Museum og erhvervsrådet gennem målrettet informationsmateriale og afholdelse af en kursusdag.

Sisimiut

I Sisimiut varetager Sisimiut/Kangerlussuaq Museum formidlingen af lokalområdets historie fra stenalder til nutid. Dette gøres gennem udstillinger, arrangementer, skoletjeneste og hjemmeside.

Museet har en permanent særudstilling om Saqqaq sommerbopladsen på Nipisat, hvor en meget fin samling af arkæologiske genstande kan opleves. Derudover så vises udstillinger om Inuits fangstredskaber, transportmidler og boligforhold, herunder 100 år gamle modeller af vinterhuse og sommertelte, samt en rekonstruktion af et vinterhus og et sommertelt.

Museet planlægger en nyopstilling af de permanente udstillinger, hvor det nominerede områdes kulturhistorie vil indtage en central plads. Forholdet mellem genstandene på museet og fortidsminderne i parken skal formidles gennem en moderne og sanselig udstilling. Formidlingen på Museet skal tænkes sammen med de øvrige formidlings tilbud, såsom mobil app. og infotavler. Museets skoletjeneste, vil udvikle undervisningsmateriale om området til kommunens skoler. Infostander med adgang til sitets hjemmeside, samt visning af ”UNESCO film” vil blive etableret i museets foyer.

Kangerlussuaq

I Kangerlussuaq vil et UNESCO formidlingscenter blive etableret. Formidlingscentret vil indeholde udstillinger, biograf, café, souvenirbutik og praktisk information om færdsel i parken. Med det største antal gæster rejsende til og fra Grønland er Kangerlussuaq, med Kangerlussuaq udenrigslufthavn, et oplagt sted at formidle det nominerede områdes kultur- og naturhistorie.

Formidlingscenteret vil blive en ny afdeling under Sisimiut/Kangerlussuaq Museum, men etableres i et samarbejde mellem Qeqqata Kommunia, Selvstyret og private.

Sarfannguit

Sarfannguit er den eneste levende bygd i parken. I bygden installeres et mindre ubemandet informationscenter med en plancheudstilling, samt praktisk information om området og udflugtsmuligheder.

Maniitsoq

Maniitsoq er beliggende syd for det nominerede område og på Maniitsoq Museum findes en permanent udstilling om rensdyrjagt og Aasivissiut.

11.3 Kommunikations medier

Website

- En webside hostet af Qeqqata Kommunia
Indhold: kort, tekster, billeder, film, litteraturhenvisninger, undervisningsmateriale, mobil app, praktisk information om besøg i parken, links og kontaktinformationer til andre relevante aktører, såsom turist operatører, hoteller, udgivelser og relevante museer.

Mobile medier

- Mobil app til brug i udvalgte formidlings steder i parken og på museet

Trykte medier

- Brochure med kort og markerede ruter, tekst og billeder
- Publikation om parken på dansk/grønlandsk og engelsk/tyisk
- Trykt undervisningsmateriale
- Artikler i aviser og magasiner

Events

- Årlige kulturdage

Guidede ture

- Guidede ture med båd og til fods arrangeres af private turistoperatører

Film, fjernsyn og radio

- Informationsfilm om det nominerede område.. Kan vises på krydstogtskibe, Sisimiut/Kangerlussuaq Museum, Maniitsoq Museum, besøgscenteret i Kangerlussuaq informationscenteret i Sarfannguit og på parkens hjemmeside.

Skiltning i parken

- Infotavler
- UNESCO logo, ved indgangene til det nominerede område: hvor vejen krydser grænsen – hvor man kan gå i land og måske i lufthavnene/havnene.

Udstillinger

- Permanent museums udstilling om det nominerede område i Sisimiut og Kangerlussuaq. Plancheutstilling i Sarfannguit og Pingu hyttehotel.

11.4 Målgrupper for formidling

Qeqqata – Lokale brugere

I dag bruges det nominerede område året rundt af de lokale. Over sommerhalvåret er færdsel i det nominerede område oftest baseret på jagt, udflugter og kortere ophold diverse steder, primært langs kysten og vandrestien, Arctic Circle Trail. I vinterhalvåret benyttes det nominerede område af lokale brugere, fangere samt et stigende antal turudbydere der arrangerer ture mellem Kangerlussuaq og

Sisimiut, via hundslæde, snescooter eller FAT BIKE. I vinterhalvåret benytter lokale brugere, fangere og turister blandt andet søerne Tasersuaq, Amitsorsuaq som transportrute mellem Sisimiut og Kangerlussuaq.

Qeqqata – Destination Arctic Circle

Turismen i Qeqqata Kommunia centrerer sig hovedsageligt ved hovedindfaldsporten Kangerlussuaq. Gennem de sidste to årtier har Kangerlussuaq udviklet et effektivt turismeapparat, der baserer sig på en unik tilgængelighed som flyturisternes første destination, når de ankommer til Grønland.

Det er først og fremmest den gode adgang til indlandsisen, hundslædekørsel, vandring og trofæjagt, der har gjort Kangerlussuaq til en attraktiv destination.

Men også krydstogsturismen er et vigtigt element i Kangerlussuaq, hvor mange krydstogtskibe udskifter passagerer.

Besøgsundersøgelse 2012

Destination Arctic Circle (DAC) - Grønlands Nationale Turistråd (GNT)

DAC besøgende udtaler oftest, at det er naturen der er deres begrundelse for at besøge Grønland

- 64% af besøgende gæster til DAC er 55 år eller ældre.
- 63% kommer fra vest Europa.
- 75% Vildmarkssøgende besøgte destinationen.
- Besøgende gæster var meget tilfreds med deres ophold i destinationen (4,6 ud af 5,0).

De fleste turister, der besøger Destination Arctic Circle hører til de markedssegmenter, der er særligt interesserede i at opleve naturen på en let tilgængelig måde: Naturværd sætter, Sigtseer og Naturelsker.

Inden for GNT segmenter (total af 11), er det største antal besøgende delt op i følgende syv grupper:

- *Naturværd sætter*
Naturværd sætteren rejser med ét primært formål – at se verdens naturlige vidundere.
- *Sigtseer*
Sigtseeren ønsker at besøge en destinations vigtigste attraktioner inden for kultur og natur.
- *Naturelsker*
Naturelskeren er motiveret af ønsket om at se fantastisk natur, uanset om det er en verdensberømt attraktion eller bare en interessant klippeformation.
- *Globetrotter*
Globetrotteren er en opdagelsesrejsende, som søger ny viden.
- *Kulturelsker*
Kulturelskeren har en forkærlighed for kunst, musik, historie og mennesker, og det er de elementer hun søger, uanset hvor hun rejser hen.
- *Vildmarkssøgende*
Den Vildmarkssøgende har en dyb respekt for naturen og føler sig forbundet med den.
- *Kulturværd sætter*
Kulturværd sætteren er ofte optaget af historie, arkæologi og traditioner, som baggrund for en bedre forståelse af nutiden.

11.5 Tids- og handleplan

Tidsplan for etablering af formidlings initiativer, forudsat at ”Aasivissuit - Nipisat” bliver optaget på UNESCO’s verdensarvsliste i 2018

Aktiviteter relateret til præsentationen og markedsføring af det nominerede område

Tabel 11 – Tidsplan for informationsinitiativer				
	2018	2019	2020 - 2024	2024-2030
Webside	x			
Apps		x		
informationstavler / Kikkerter	x	x	x	
Film		x		
Udstillinger		x	x	
Udsigtspunkter ved den nye vej				x
Uddannelsesmateriale			x	
Brochurer, kort og pjecer	x	x		

Tabel 11: Tidsplan for informationsinitiativer

12. Litteratur, kort, billeder og tabeller

12.1 litteratur

Cuyler, C. (2016): Naturinstituts Teknisk Rapport no. 99, in prep

Haarløv, N., N. Kingo Jacobsen, J. Meldgaard & H.C. Petersen (1980): *Holsteinsborg: Sisimiut kommune, natur- og kulturforhold*. Ministeriet for Grønland / Geografisk Institut.

Mitchell, N., Rössler, M. & Tricaud, P-M. (Authors/Eds.) (2009): *World Heritage Cultural Landscapes. A Handbook for Conservation and Management*. UNESCO.

Petersen, H. C. (1994): *Registrering af levende ressourcer og naturværdier, Sisimiut kommune*. Grønlands Hjemmestyre.

12.2 Kort

Kort 1: Det nominerede område

Kort 2: Det nominerede område med markering af asivissuit og Nipisat.

Kort 3: Det nominerede område

Kort 4: Kortet viser de arkæologiske fund. Der er 140 grupper af fortidsminder i det nominerede område. Hver gruppe indeholder en/flere hundrede minder, som Aasivissuit med de mange varder

Kort 5: Ramsarområdet

Kort 6: Ramsarområdet, vist sammen med rensdyrkælving område i Kangerlussuaq, og det norminerede område. Der er flere områder hvor rensdyrene kælder som endnu ikke er defineret.

Kort 7: Forvaltningsplanens områdeopdeling. Området A, B and C for Kangerlussuaq

Kort 8: Qeqqata Kommunia

Kort 9: Kommuneplanens delområder i det åbne land i og omkring det nominerede område

Kort 10: Kommuneplanens delområder for koncessionsområder til trofæjagt

Kort 11: Sarfannguit

Kort 12: Landskabsforbindelser med eksempel på en af inuiternes rejseruter

Kort 13: Itinnerup Tupersuai. De røde mærker viser opbevarede objekter, to både og en trillebør, der bruges i forbindelse med jagt.

Kort 14: Sarfannguit

Kort 15: Topografisk kort over Arajutsisut.

Kort 16: Plan over Arajutsisut

Kort 17: Plan over Arajutsisut med nummererede ruiner.

Kort 18: Amitsukoojq og Innap Nuua i det kystnære område.

Kort 19, 20, 21 og 22: Grupperinger af ruiner A, B og C i Innap Nuua

Kort 23: Topografisk kort over kolonien 'Nepisene' på øen Nipisat.

Kort 24: Detaljeret plan over en bolig fra kolonitiden på tidligere Inuit boliger i Nipisat.

Kort 25, 26, 27, 28, 29, 30 and 31: Nøglelokaliteter 1-7

Kort 32: Inuit rejseruter.

Kort 33: Turisthytter og teltpladser langs Arctic Circle Trail

Kort 34: Råstof efterforskningstilladelser.

Kort 35: Lufthavne og helistop

Kort 36: Mulige naturveje

Kort 37: Kortet viser det eksisterende vinterkørespor (violet) bruges fra jan-maj. Den planlagte naturvej er markeret med en rød linje

Kort 38: Område med fritidshytter

Kort 39: Placeringen af nedlagte bygder (lilla) og eksisterende bygd Sarfannguit (nummeringen refererer til den ovenstående tabel) Nøglelokaliteterne Aasivissuit og Nipisat er markeret med rød uden nummerering

Kort 40: Kortet viser den planlagte placering af informationstavlerne

12.3 Figuroversigt

Figur 1: Nipisat udgravning. Foto: Arktisk Institut

Figur 2: Ruiner ved Nipisat. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 3: Inussuk, varde ved Tasersuaq ved Maligiaq. Foto: Pasda

Figur 4: Ruiner ved Aasivissuit. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 5: Vandrerute mellem Sisimiut og Kangerlussuaq ved Itinneq. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 6: Itinneqområdet. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 7: Gevir ved sommer bosted ved Itinnerup Tupersuai. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 8: Itinnerup Tupersuai. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 9: Tørvemure ved ruiner ved den koloniale bosættelse ved Nipisat. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 10: Vandre ved Tasersuaq. Foto: Pipaluk Lykke Løgstrup

Figur 11: Ruiner ved Aasivissuit. Foto: Pipaluk Lykke Løgstrup

Figur 12: Udsigt fra øst mod vest ved den koloniale bosættelse ved Nipisat. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 13: Rensdyrsjagt. Foto: Paneeraq Olsen

Figur 14: Landskab ved Aasivissuit. Foto: Pipaluk Lykke Løgstrup

Figur 15: Sportsfiskeri. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 16: Vision og missioner

Figur 17: Aasivissuit i september. Foto: Visit Greenland

Figur 18: Boplads i Aasivissuit. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 19: Nipisat, kristne grave. Foto: Jens Fog Jensen

Figur 20: Nipisat, pakhus. Foto: Claus Andreassen

Figur 21: Inussuit, varde ved Tasersuaq. Foto: Olafur Olaffson

Figur 22: Nedlagt bygd Saqqarliit. Foto: Johannes Müller

Figur 23: Moskusokse. Foto: Arctic Business Circle

Figur 24: Ørreder. Foto: Visit Greenland

Figur 25: Snehare. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 26 & 27: Borgermøde i Sarfannguit. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 28: Borgermøde i Kangerlussuaq. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 29 & 30: Adam Lyberth tv. og Jens Fogh Jensen th.. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 31 & 32: Borgermøde i Sisimiut. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 33: Borgermødet i Sisimiut i januar 2016 var velbesøgt. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 34: Rejseudstilling opsat i Sisimiut, Kangerlussuaq og Sarfannguit. Foto: Qeqqata Kommunia

Figur 35, 36 & 37: Tegnekonkurrence 2016 i Sisimiut tv. og th. vinderne af tegnekonkurrencen i

Kangerlussuaq. Foto: Qeqqata Kommunia

12.4 Tabeller

Tabel 1: Overordnede mål og forvaltningsinitiativer

Tabel 2: Nøglelokaliteter

Tabel 3: Værdier og overordnede målsætninger

Tabel 4: Oversigt over trusler i forhold til tiltag

Tabel 5: Oversigt over bygder

Tabel 6: Implementering af tiltag

Tabel 7: Nøglelokaliteter

Tabel 8: Ejerforhold til bygninger i Sarfannguit

Tabel 9: Monitoring indenfor forskellige kategorier

Tabel 10: Adgangsmuligheder og initiativer, relevante i det norminerede område ”Aasivissuit – Nipisat”

Table 11: Tidsplan for informationsinitiativer

12.5 Kontaktadresser

Qeqqata Kommunia
Makkorsip Aqq. 2, 3911 Sisimiut, Grønland
Tel: +299 702100
qeqqata@qeqqata.gl

Planchef, Hans Holt Poulsen, Qeqqata Kommunia
Postboks 1014, Makkorsip Aqq. 2, DK – 3911 Sisimiut, Grønland
Tel: +299 867322
hhpo@qeqqata.gl

Museumsleder Anne Christine Løventoft-Jessen
Sisimiut og Kangerlussuaq Museum
Jukkorsuup Aqq. 6, postbox 308, DK – 3911 Sisimiut, Grønland
Tel: +299 862550
aclj@qeqqata.gl

Turistkoordinator Ólafur Rafnar Ólafsson
Destination Arctic Circle
Umiarsualivimmut 2, 1. Sal, DK – 3911 Sisimiut, Grønland
Tel: +299 863500
olafur@abc.gl

Hans Holt Poulsen, Planchef, Qeqqata Kommunia